

POLITIKA
SPORNI POSLI
MATERE ŽUPANJE

TRETJA STRAN
JANEZ DRNOVŠEK
IZSTOPA IZ LDS

DEMOKRACIJA

Windisch Bleib
Slovenji Plajberg

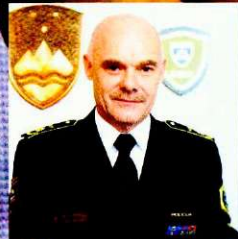
Razkrivamo razloge,
zaradi katerih Jörg Haider
onemogoča postavitve
dvojezičnih napisov na
avstrijskem Koroškem.

SOVRAŽNIK DVOJEZIČNIH NAPISOV

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

INTERVJU

Jože Romšek

Policiste moramo iz pisarn potegniti na teren

**PREKLOPI
NA UNI!**

EDINO SLOVENSKO BREZALKOHOLNO PIVO!

Drnovšek izstopil iz LDS

Metod Berlec

V ponedeljek je bilo mogoče na spletni strani predsednika republike Janeza Drnovška prebrati čisto kratko tiskovno sporočilo z naslovom "Predsednik dr. Drnovšek izstopa iz stranke LDS". V nadaljevanju je bila zadeva skopo pojasnjena. "Predsednik republike dr. Janez Drnovšek je imel, odkar je nastopil funkcijo predsednika Republike Slovenije, zamrznjeno članstvo v stranki LDS. Predsednik dr. Drnovšek izstopa iz stranke in se bo posvetil civilno-družbenemu gibanju Gibanje za pravičnost in razvoj.«

V LDS so Drnovškov izstop iz stranke sprejeli različno. Predsednik stranke Jelko Kacin je izrazil obžalovanje. Tone Anderlič je njegov izstop ocenil kot presenetljiv in nepotreben, prvi predsednik LDS Jožef Školč pa, da je poteza predsednika republike uperjena proti strankarski politiki in neke vrste kritika stranke, katere član je bil. Zanimivo so Drnovškov izstop iz LDS komentirali v podmladku Pahorjevih Socialnih demokratov. Njegovo potezo so pozdravili, saj po njihovo LDS "zagotovo ni stranka, ki bi zagotavljala pravičnejši razvoj in združevanje ljudi za skupno dobro". Hkrati so se vprašali, zakaj Drnovšek svoje "prenove in razsvetlitve" ni dosegel že prej. Po njihovo je žalostno, da človek šele v zrelih letih ugotovi, da sebičnost, neodločnost in kompromitiranje niso prave vrednote. Nedvomno je bil z Drnovškovo odločitvijo zadovoljen predsednik vlade in najmočnejše stranke v državi SDS Janez Janša. Po njegovo gre pri Drnovškovem izstopu iz največje opozicijske stranke za praktično priznanje velikih razlik med njegovimi prizadevanji in stališči, ki jih zastopa LDS. "Slej ko prej se je to moralo zgoditi," je še dejal. Podobnega mnenja je tudi finančni minister in predsednik NSi Andrej Bajuk.

Drnovškovo dejanje je tako hud simbolični udarec za LDS, ki se po porazu na volitvah še ni pobrala. Od nekdanje sredinske Drnovškove LDS ni ostalo praktično nič. Z novim predsednikom LDS Jelkom Kacinom, ki s svojo skrajno opozicijsko držo, retoriko in cenanim populizmom potiska liberalno demokracijo v čedalje motnejše vode, je stranka povsem zapustila

območje politične sredine. Če je Kacinov predhodnik Anton Rop stranko popeljal bolj na levo, zaradi česar se je z njo razšel Dimitrij Rupel in se je na volitvah slabo odrezala, Kacin pelje LDS v levičarske, anarho-liberalne vode s primesjo nacionalizma in gojenja tradicij NOB. V nasprotju z Drnovškom, ki si želi LDS kot državotvorno in konstruktivno opozicijo, stranka v parlamentu ravna povsem drugače. Redka in svetla izjema je primer Vzajemne. LDS pod Kacinovim vodstvom ima tudi povsem drugačno stališče kot Drnovšek v primeru "izbrisanih". Drnovšku se zdi rešitev te problematike z ustavnim zakonom primerna, medtem ko Kacinu in delu LDS ne. Skratka, Drnovšek gradi na iskanju pozitivnih skupnih imenovalcev, medtem ko želi Kacin slovenski narod še naprej po partijsko deliti ...

Drnovškova ustanovitev Gibanja za pravičnost in razvoj ima, dolgoročno gledano, lahko večje posledice (predvsem v slovenski notranji politiki) kot vse njegove pobude v zadnjem času. V skrajnem primeru lahko pomeni razpad LDS in njene poslanske skupine, saj zadnje Drnovškove odločitve vanjo vnašajo velik nemir. Poraja se namreč vprašanje, kaj to pomeni za predsedniške volitve 2007 in kaj za državnozborske volitve 2008 v primeru, če bi Drnovškova lista nastopila na volitvah. Ob Drnovškovi pobudi se je najbolje znašel premier Janša, ki gibanje razume kot podporo prizadevanjem tako vlade kot SDS, ki "ima v svojem programu enake cilje in enake vrednote". V tem lahko vidimo, da se predsednik republike Janez Drnovšek in predsednik vlade Janez Janša danes veliko bolje razumeta kot v časih, ko je bil Drnovšek premier, Janša pa v opoziciji. Nekako sta se našla na skupni točki, kako čim bolj koristiti Sloveniji, njenemu razvoju in ne nazadnje svetu.

Drnovškovo ravnanje v zadnjih mesecih je prav gotovo posledica njegovih izkušenj z zahrbtno boleznijo, ki naj bi jo bil s spremenjenim življenjem "odmislil". Na življenje in politiko gleda drugače kot v preteklosti. Kakor koli že, glede na njegovo ravnanje v preteklosti je to premik na bolje. **D**

Drnovškov izstop iz Liberalne demokracije Slovenije je nedvomno hud simbolični udarec za stranko, ki se po porazu na zadnjih parlamentarnih volitvah še ni pobrala.

UVODNE STRANI

- 9 Spopad med predsednikoma
10 **Pogledi:** Kriza vodenja
11 **Kolumna:** Leninovi posnemovalci

POLITIKA

- 12 Uganka Haider
15 Korak k novim občinam
16 Sporni posli Simšičeve

SLOVENIJA IN GOSPODARSTVO

- 18 Poplavno ogrožena Ljubljana
20 Nepopisane dragocenosti
21 Kot ptič feniks iz pepela
22 Temni oblaki nad Vzajemno
24 V deželi cvička in zelenega Jurija
26 Nasilna šolska zakonodaja?

TUJINA

- 30 Evropa v znamenju polmeseca
31 **Globus:** Vrnili slike
32 **Tuji tisk:** Vohunski pripomočki

INTERVJU

- 34 Jože Romšek

NEKOČ IN DANES

- 38 Heroji z Brezove Rebri
41 Brez Kocjančičevega nagajenja
42 Metropol Gorenjske

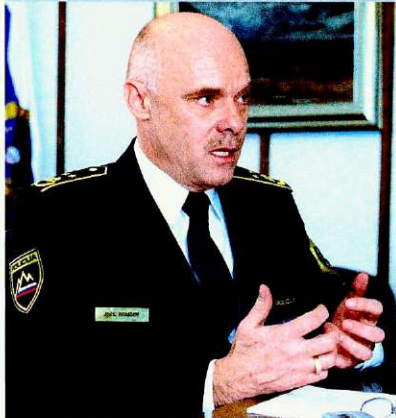
KULTURA

- 45 Linhartov muzej
46 Založništvo in EDS

OGLEDALO

- 48 **Film:** Skrivni svet gejš
50 **Avtomobilizem:** Izraz razreda
52 **Znanost:** Z zdravo prehrano do zdravja
54 **Šport:** Nogometne reforme (1)
56 **Črna kronika:** Zlorabe otrok
58 **Rumeno:** V Grčijo odhaja Anžež!
60 **TV-kuloar:** Praznih rok
66 Prevzel je težko breme

34 Intervju: Jože Romšek

Mesto generalnega direktorja policije je prevzel junija lani. Vse od takrat se ni veliko pojavljal v javnosti, saj ga, kot pravi, bolj kot to zanima konkretno delo, ki prinaša rezultate. Kljub temu je naredil izjemo in v svojem prvem daljšem intervjuju nasploh razkril nekaj svojih načrtov o delu policije.

12 Uganka Haider

Kdo je v resnici koroški deželni glavar? Skrajni nacionalist, populist, antisemit, uresničevalec ljudske volje, simpatizer nacionalsocializma? Zadnje dni je Haider spet poskrbel za zgražanje javnosti z izjavo, v kateri je sebe slabo prikrito primerjal z Jezusom ...

16 Sporni posli Simšičeve

Ljubljanska županja Danica Simšič se slabih deset mesecev pred volitvami čedalje bolj pogreza v močvirje afer in nepravilnosti. V zadnjih mesecih jim je dodala še eno, s katero naj bi bil mestni proračun oškodovan za tri do pet milijonov tolarjev.

18 Temni oblaki nad Vzajemno

Zapleti, povezani z Vzajemno, se stopnjujejo. Vlada želi preprečiti njeno privatizacijo. Na drugi strani ekipa Marka Jakliča s pomočjo Jelinčičeve SNS neomajno vztraja pri svojem. Kljub vsemu se zdi, da se Jakliču slabo piše ...

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Mitja Volčanšek, Gregor Drnovšek, Lovro Kastelic, Ana Müller, Peter Avenik, Bogdan Sajovic, Lucija Horvat, Petra Janša

Kolumnisti: dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič,

dr. Ljubo Sirc, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačić

Stalni zunanji sodelavci: Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Janez Škalič, Vera Ban

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 tolarjev

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Fotografija na naslovnici: Reuters, Gregor Pohleven, fotomontaža

Mlade želimo navdušiti za sodelovanje v družbi

Gašper Blažič

Ob nedavnem kongresu Slovenske demokratske mladine (SDM) smo se o njeni prihodnosti in vizijah pogovarjali z njenim novim predsednikom, 26-letnim univ. dipl. informatikom Nikolajem Oblakom.

Na nedavnem kongresu SDM ste bili izvoljeni za predsednika. Kakšno vizijo imate?

Čeprav smo mladi s svojo energijo, idejami in mladostno zagnanostjo pomemben del slovenske družbe, vedno znova prese- neča apatija in nezainteresiranost mladih za stvari, ki se dogajajo okoli nas. Zato je zelo pomembna usmeritev, ki jo v SDM ves čas poudarjamo: vključiti in navdušiti čim več mladih za aktivno delo v družbi. To ne pomeni, da se morajo vsi ukvarjati s politiko ali biti člani stranke. Pomeni, da se na probleme, vprašanja, aktualnosti odzivajo; če jih nekaj moti, to povedo in z znanjem, ki so ga v dolgih letih šolanja pridobili, najdejo rešitev. Prihodnost namreč ponuja številne priložnosti, ki jih je vredno izkoristiti. Če bomo pogumni in si upali tudi tisto, česar si drugi ne upajo, so nam poti odprte. Tako kot je bila odprta pot za pobudo samostojne Slovenije, ki so jo podali naši predhodniki.

Mladi slovenski demokrati smo si v preteklih šestnajstih letih, kolikor podmladek obstaja, znali najti svojo vlogo v slovenskem političnem prostoru – tako smo s skrbjo za domoljubje, slovenski jezik in kulturo dvigovali slovensko narodno zavest. Hkrati smo trdni zagovorniki enakopravnih izhodiščnih možnosti za vse mlade, ki skozi šolski sistem iščejo odgovore na nova

vprašanja, aktivno iščejo prvo zaposlitev in ustvarjajo družino. Z lanskim pridruženim vstopom v podmladek Evropske ljudske stranke prevzemamo odgovornost tudi za graditev skupne Evrope.

SDS je sedaj najmočnejša vladna stranka. Kaj to pomeni za njen podmladek?

Izzivi, ki so pred Slovenijo, so izzivi tudi za nas, saj ni uspešne družbe brez uspešne mlajše generacije, ki želi sodelovati pri oblikovanju prihodnosti. Slovenska demokratska stranka je v dobrem letu dni, odkar je vladna stranka, uspešno načrtala novo pot Slovenije, pri tem pa smo mladi vedno imeli priložnost sodelovati; sooblikovati razvoj Slovenije, uresničevati ideje in imeti toliko priložnosti, pa je čast, odgovornost in izziv za vsakega mladega državljanu Slovenije.

Ta čas je najbolj vroča tema napotitev štiri- rih vojaških inštruktorjev v Irak. Kakšno stališče je v zvezi s tem sprejela SDM?

SDM je na zadnjem kongresu sprejela resolucijo z naslovom ODGOVORNOST, s katero Slovenska demokratska mladina pozdravlja pogumno odločitev slovenske vlade, da v Irak napoti pripadnike Slovenske vojske, ki bodo imeli nalogo usposabljanja pripadnike iraških varnostnih sil.

Hkrati je to prispevek Slovenije h graditvi globalnega partnerstva demokratičnih držav. Zavedati se moramo, da je iraška vlada pozvala članice svobodnega sveta, da ji pomagajo pri stabilizaciji razmer. Na njihovo prošnjo smo se bili dolžni odzvati. Še več, k dejanju nas zavezujejo resolucije Organizacije združenih narodov. Usposobljene in motivirane iraške varnostne sile, podvržene civilnemu nadzoru, so edina pot k zagotovitvi miru in stabilnosti v Iraku.

V medijih je bilo mogoče kar nekajkrat zaslediti odklonilen odnos študentskih in mladinskih organizacij do napovedanih vladnih reform. So te po vaše potrebne?

Spremembe, ki jih predlaga odbor za reforme, zadevajo predvsem mlade. Gre za našo prihodnost. Mladi smo najbolj zainteresirani, da bomo imeli višji standard in kakovost življenja in da ohranimo socialno državo. Pogoj pa je gospodarska rast. Če želimo višjo gospodarsko rast, moramo izpeljati strukturne reforme, s katerimi bomo izboljšali svojo konkurenčnost v globalnem gospodarskem okolju. Ker rešitve v okviru gospodarskih in socialnih reform še niso dokončno oblikovane, lahko mladi pri tem odigramo pomembno vlogo. Tega pa se ne da doseči z destruktivnimi akcijami, temveč le s konstruktivnimi predlogi.

Med Scilo in Karibdo

Stranka Aktivna Slovenija očitno pluje med Scilo in Karibdo, saj je bil nedavno za njenega podpredsednika izvoljen Vanja Alič, nekdanji pevec skupine Zaklonskič prepeva, sicer pa mladolevičar. Predsednik stranke ostaja Franci Kek, član (kapitalističnega) Foruma 21. Še en način, kako lahko stranka z nenačelno sestavo vodstva osvaja srca tako proletarcev kot menedžerjev.

ISKRICA

Šema

Gašper Blažič

Morda se še spomnite, drage bralke in bralci, da smo v Demokraciji že lani izbor evrovizijske popevke, imenovan Ema, prekrstili v Šemo. Seveda ne samo zato, ker je februar mesec pustnega rajanja, ampak tudi zaradi vsesplošnega šemljenja. Tudi letos ni bilo nič drugače, saj so se trije dramski igralci kar pošteno našemili in uganjali norčije, kot bi bili v lutkovnem gledališču – le lutk ni bilo nikjer. Da je bila mera polna, sta si po tekmoivanju dve dekleti skočili v lase, in to dobesedno, saj sta se pred televizijsko kamero – zlasali. Kakšen naivnež bo bržkone pomislil, češ, kakšne zdrahe nam je prinesel novi zakon o RTV. Komaj se je sestavil programski svet, že je vse narobe. Nič čudnega, bi si mislil nesojeni vodja opozicije Anton Rop, saj gre tako ali tako vse, kar naredi ta vlada, narobe. Pač po Murphyjevih zakonih, ki pa jih ne sprejema državni zbor.

Da gre v naši državi nekaj narobe, ugotovljata tudi Milan Kučan in njegov Forum 21. Menda naj bi vladne reforme napovedovale spremembo sistema vrednot v državi. Kakšne vrednote naj bi poslej imele prvo mesto v državi, si seveda nihče ni upal izreči. Pač pa so dušebrižniki na nižjih ravneh kaj hitro uperili prst proti upravi Dela, ki jo sedaj vodi Danilo Slivnik, o katerem se je nedavno v oddaji Trenja Aurelio Juri muzal, češ, saj sva skupaj sedela v čekaju. Je že tako, da zveza komunistov ne odpušča svojim odpadnikom, zato jim dandanes njeni zvesti člani lepijo etikete, da so bili oni tudi nekdanji del tega sistema. Saj veste, če se sosedov Francelj spreobrne in iz pijančka postane spodoben gospod, ga bodo njegovi pivski bratci prav tako izzivali, češ, nekdanji si bil »naš«, prav tako si ga pil kot mi, sedaj se pa delaš finega. Podobno sedaj očitajo Janezu Janši, ki naj bi bil v prvi polovici osemdesetih let po navedbah anarholevičarskega tednika hud komunist, ki so ga zaradi radikalnosti celo vrgli iz partije. No, na koncu bo nekdo izumil še teorijo, da so proces proti četverici izvedli zaradi prevelike Janševe zagledanosti v komunizem in da je celo afera Depala vas spodnesla Janšo zaradi njegove prevelike zvestobe silam kontinuitete.

In kaj lahko ugotovimo iz tega? Da imajo nekateri še vedno zelo radi maškarade ...

H-umor

»Slej ko prej se je to moralo zgoditi.«
(Premier Janez Janša je dočkal Drnovškov izstop iz LDS.)

»Pred 2000 leti je Jezus premaknil kamen, danes pa jaz premikam dvojezične table.«
(Koroški deželni glavar Jörg Haider je z nasprotovanjem dvojezičnim krajevnim napisom postal novi Mesija.)

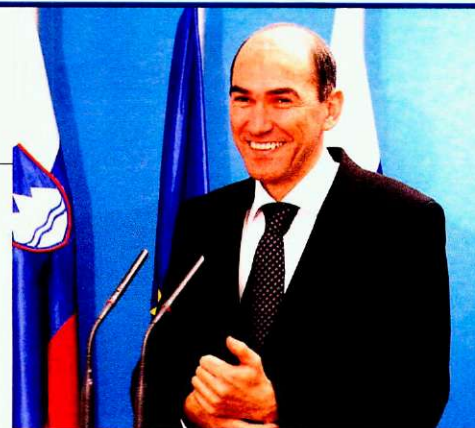
»Ne, ne in še enkrat ne.«
(Jelko Kacin za podporo sedanje politike Janeza Drnovška ne bi izstopil iz LDS.)

»Socializem je edini način, v katerem lahko družba dolgoročno uspeva.«
(Podjetnik Japac Jakopin še vedno prisega na večnost že preživetega družbenega reda.)

»Vaša in naša dolžnost je, da ne pristanemo na potvarjanje zgodovine, da se temu glasno upremo in trpljenju v Auschwitzu nadenemo pravo ime.«
(Poslanka LDS Darja Lavtžar Bebler je ob dnevu spomina na osvoboditev taborišča Auschwitz znova bojevala križarsko vojno proti t. i. revizionistom.)

»Vreče so še neuporabljene in želimo, da takšne tudi ostanejo.«
(Predsednik Mladega foruma Dejan Levanič je v protest proti pošiljanju vojakov v Irak razkazoval mrtvaške vreče.)

»Naravoslovja se v parlamentu ne moreš naučiti, prava pa se lahko priučiš.«
(Poslanec SNS in nesojeni farmacevt Zmago pl. Jelinčič prisega na naravoslovno izobrazbo poslanca.)

»Sem na strani slovenske osamosvojitve. To je moje ključno merilo.«
(Predsednik programskega sveta RTV Stane Granda se ne nagiba ne na levo ne na desno.)

»'Rdeči' OKS (Olimpijski komite Slovenije, op. ur.) se pač ne sme zameriti športnikom, ker bi jih zavrženi lahko zatožili trenutni oblasti.«
(Novinar Jože Okorn je »strokovno« razložil, zakaj olimpijski komite skoraj ne dela selekcije med športniki, ki bodo potovali na zimske olimpijske igre.)

»Žal pa desnica – vsaj pri nas – ne premore dobrega humorja in še manj satire, vselej je kisla, sovražna, zatežena, pod močnim klerikalnim in nacionalističnim vplivom.«
(Publicist in karikaturist Franco Juri meni, da je dober humor privilegij le ene politične opcije. Seveda tiste, ki je še pred nekaj leti prirejala burke v lutkovnem gledališču.)

»Sem pomirjen.«
(Predsednik parlamentarnega odbora za obrambo Tone Anderlič se ne ukvarja več z ocenami, da je s pošiljanjem vojakov v Irak Slovenija bistveno bolj ogrožena.)

Primeren čas za reforme

Pretekli teden je evropska komisija objavila oceno nacionalnih programov članic, pri tem pa je slovenski reformni program ocenila pozitivno. Janezu Šušteršiču, direktorju Urada za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) in nacionalnemu koordinatorju za lizbonsko strategijo, se zdi pomembna predvsem ocena Bruslja, da je Slovenija v svojem nacionalnem reformnem programu postavila prave prioritete. Gre za pet razvojnih prioritete, ki zajemajo ključne probleme, slovenska vlada pa nanje odgovarja z ustreznimi ukrepi. Pri tem je Šušteršič izpostavil še mnenje Bruslja, da je obdobje, ko ima Slovenija še razmeroma visoko gospodarsko rast, pravo za izvedbo reform. Ocenili so namreč, da je časovni okvir, to je čas predvidenega začetka izvajanja reform, kot tudi čas, ki je predviden za njihovo uresničevanje, ustrezno določen. Ob tem so v evropski komisiji glede slovenskega programa še zapisali, da vsebuje premalo jasno začrtane prioritete in ne dovolj konkretne posamezne reformne načrte. Pri

Janez Šušteršič, koordinator lizbonske strategije

tem moramo vedeti, da je slovenska vlada program reform v Bruselj poslala lani jeseni, ko še niti ni bil podrobneje razdelan, po tem času pa se je že marsikaj dopolnilo, ne nazadnje smo dobili tudi novo službo vlade za razvoj. Evropi predstavljeni predlogi reform vključujejo zmanjšanje javne porabe za dve odstotni točki in odpravo javnofinančnega primanjkljaja do leta 2010. Izvedba reformnega programa se bo drugič ocenjevala letos jeseni, ko bo verjetno mogoča tudi njegova dopolnitev. Oceno evropske komisije je komentiral tudi vladni predsednik Janez Janša in je z njo zadovoljen. V. K.

Modrosti tedna

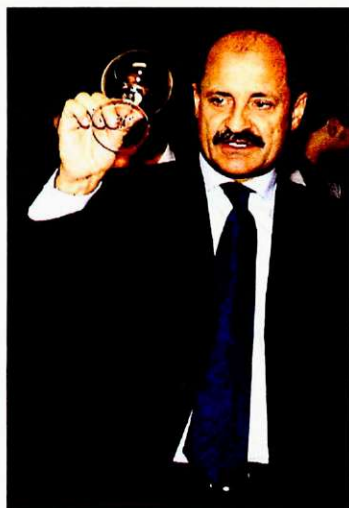
»Že na Zboru za republiko, katerega član predsedstva sem bil, sem povedal, da sem kritičen tako do takratne vlade, kot bom enako kritičen tudi, ko bo nova, torej zdajšnja koalicija, prevzela oblast. Nenehoma moramo slediti temu, kaj počne oblast, in pri tem nikakor ne gre samo za ploskanje. Primanjkuje nam kulture v najširšem pomenu besede, se pravi kritičnega dialoga, ne pa to nenehno zdraharstvo in klikaštvo na vseh straneh.«

(Pesnik Niko Grafenauer)

»Če dejanje spolne zlorabe zagreši duhovnik, je to večje moralno zlo, kot če dejanje zagreši kdo drug. Cerkev je namreč tista, ki si poudarjeno prizadeva za plemenite zadeve in zahteva moralno ravnanje. Žal tudi v Katoliški cerkvi nismo vsi svetniki. V teh primerih prosimo javnost za prizanesljivost.«

(Tajnik SSK dr. Andrej Saje)

Bevčeva samoizročitev

Bojana Bevca, ki je Steklarno Rogaška vodil od oktobra 2004, so avstrijski organi pregona na podlagi mednarodne tiralice aretirali na mejnem prehodu Vič. Bevc je namreč osumljen, naj bi bil v dveh letih, kolikor je pred Steklarno vodil mesno industrijo PIK Vrbovec, družbo oškodoval za skoraj 544 milijonov tolarjev. Ker se na pozive na zaslisanje ni odzival, so Hrvatje razpisali mednarodno tiralico, vendar pa Slovenija ni ukrepala, saj naša zakonodaja ne predvideva izročanja slovenskih državljanov drugim državam. Nadzorni svet Steklarne ga je pretekli teden nekrivdno razrešil z mesta predsednika uprave, vendar razlog ni bil v aretaciji, temveč v ekonomsko-poslovnih razlogih, ki so posledica sprememb v delniški strukturi

podjetja (podjetje je namreč od lani v večinski lasti bank). Razrešitev naj bi se samo ujemala z aretacijo. Ob vsem tem Bevc ostaja direktor holdinga Rogaška Crystal. Če v steklarni priznavajo, da si je nekdanja uprava z njim na čelu lani zelo prizadevala, da bi družbo pripeljali v položaj, ko si lahko povrne nekdANJI sloves, je Bevčeva samoizročitev hrvaškim pravosodnim oblastem resnično nenavadna, saj je vedel za tiralico. V. K.

Neizpolnjene obljube

O okoljski problematiki oziroma neprimernem bivalnem okolju, katerega povzročitelj je jeseniški Acroni, smo že pisali. A med krajanji Koroške Bele in vodstvom Acronija, ki naj ne bi izpolnjeval sanacijskih obljub, prihaja do čedalje več nesoglasij. Nedavno so prebivalci omenjene vasi, združeni v civilno iniciativo, na seji občinskega odbora za okolje in prostor znova opozorili zlasti na nenadzorovane izpuste strupenih snovi skozi streho hladne valjarne. Predstavnica civilne iniciative Mirjam Bernard je na seji med drugim poudarila, da se bodo trudili, da v Acroniju okoljskih dovoljenj ne bi dobili na lepe oči, v Gorenjskem ekološkem združenju pa bodo od vlade zahtevali, naj Acronija ne prodaja, dokler sanacija ne bo končana. P. A.

Za razvoj kmetijstva in podeželja

Forum za kmetijstvo in podeželje pri SDS je v Domžalah pripravil volilni kongres. Predsednik foruma je ostal Marjan Golavšek. Delegati so sprejeli programska izhodišča za obdobje 2006–2008 ter resolucijo o ohranitvi in razvoju kmetijstva.

Na kongresu je največ zanimanja veljalo nastopu kmetijske ministrice Marije Lukačič. V uvodnem nagovoru je delegatom dejala, da prehod v drugačen družbenopolitični sistem ni posegel samo v ekonomsko kmetijstvo in razvoj celotnega podeželja, ampak je tudi na novo odprl vprašani, kakšno naj bo naše kmetijstvo in koliko ga sploh potrebujemo. Po mnenju Lukačičeve pri odgovoru na ti vprašani ne smemo prezreti dejstva, da v zadnjem času nekateri posamezniki brez širšega poznavanja pomena kmetijstva ter vseh njegovih primarnih in sekundarnih funkcij v družbi in v prostoru širijo miselnost, »da je treba naše večinoma premajhne kmetije prepustiti ekonomskemu propadu, da je subvencioniranje kmetij nepotrebno, da je hrane v Evropi preveč in da jo lahko ceneje uvozimo«. Tako razmišljanje po njenih besedah ni pravilno, zato je po njeni treba na takšne

Marjan Golavšek, predsednik kmetijskega foruma pri SDS

trditve odgovarjati analitično, argumentirano in pravočasno.

Zdajšnja kmetijsko politiko je Lukačičeva ocenila kot dobro, opozorila pa je na nekatera področja, kjer bo treba stvari še izboljšati. »Če smo bili pri usmerjanju kmetijske politike še kar uspešni, pa nas čakajo enako zahtevne naloge tudi na področju zemljiške politike, kjer zaostajamo. Ugotavljamo, da zemlje še ne znamo dovolj učinkovito usmerjati k razvoju vitalnim kmetijam in da moramo v državi doseči politični konsenz glede dolgoročnega ohranjanja tistih strateških kmetijskih površin, ki so nujno potrebne za zagotavljanje prehranske varnosti prebivalstva,« je dejala ministrica. A.K.

0 Mercatorju pred poletjem

Prejšnji četrtek je začela z delom parlamentarna komisija, ki bo preučila domnevno sporne prodaje deležev KAD in SOD v 83 podjetjih. Komisija pod vodstvom Polonce Dobrajc (SDS) je kot prvo potezo od obeh paradržavnih skladov zahtevala, da v 14 dneh posredujeta vso dokumentacijo o prodaji deležev v obravnavanih podjetjih. Podobno je komisija zahtevala od agencije za trg vrednostnih papirjev. Obravnava prodaje deležev v Mercatorju, zaradi katere je pobuda za ustanovitev preiskovalne komisije nastala, bo na vrsti šesta, predvidoma še pred poletjem. Kot je znano, v komisiji ne sodelujejo predstavniki opozicijskih LDS in SD, ki jim gre v nos, da bo komisija obravnavala tudi sporne prodaje za časa prejšnje vlade. V obeh strankah so napovedali budno spremljanje dela komisije. M.V.

Komisija bo pregledala prodajo deležev 83 podjetij.

SDS pomaga brezdomcem.

Pomoč brezdomcem

Predstavniki Slovenske demokratske stranke so prejšnji petek, 27. januarja, obiskali dom brezdomcev v Ljubljani. Glavni tajnik stranke Dušan Strnad, poslanec SDS v državnem zboru Branko Grims in predsednik Slovenske demokratske mladine Nikolaj Oblak so brezdomcem podarili zbrana oblačila, spalne vreče in tople odeje. S tem dobrodušnim obiskom se je začela velika akcija, ki bo letos potekala tudi po drugih mestnih in občinskih odborih Slovenske demokratske stranke. Z njo želijo pomagati brezdomcem, ki so letošnjo hudo zimo še posebej ogroženi. G. B.

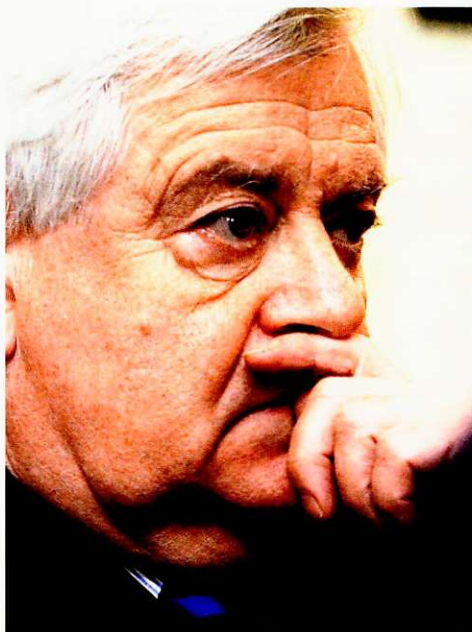
Spopad med predsednikoma

Gašper Blažič, foto: arhiv Demokracije

Drnovškovo angažiranje Ali se Sloveniji obeta novo civilnodružbeno gibanje? Tako bi lahko sklepali po naj-novejši Drnovškovi potezi, namreč ustanovitvi Gibanja za pravičnost in razvoj, s čimer je Drnovšek poleg nosilca formalne politične moči postal še pomemben dejavnik v civilni družbi. Drnovškovo civilnodružbeno angažiranje ni presenetljivo, če pomislimo na spremembo njegove politične drže v zadnjih mesecih, ko se je nekoliko neposrečeno izrazil o rešitvi kosovskega vprašanja, nato pa se zelo resno angažiral pri reševanju humanitarne krize v sudanski pokrajini Darfur. Nekateri vidijo v zadnjih predsednikovih potezah nekakšno nadaljevanje pogovorov o prihodnosti Slovenije. Med člani gibanja naj bi bili tudi člani in celo funkcionarji političnih strank, saj je Drnovšek že prejšnji teden na pogovor povabil enajst poslancev LDS, med katerimi pa ni bilo Antona Ropa, Marka Pavlihe in Slavka Gabra. Eden najbolj zagretilih podpornikov Drnovškovega angažiranja med poslanci LDS pa je njegov rojak Matjaž Švagan. Ob vsem tem se postavlja vprašanje, ali Drnovškovo Gibanje za pravičnost in razvoj ne bo še dodatno ogrozilo kohezivnosti že tako razdeljene LDS, saj se je Drnovšek hkrati z ustanovitvijo gibanja dokončno odpovedal članstvu v tej stranki; leta 2002, ko je postal predsednik države, je članstvo v stranki le zamrznil.

Forum 21 kritičen do reform Drnovškovo angažiranje je bržkone tudi velik udarec nekdanjemu predsedniku države Milanu Kučanu, ki je šele po odhodu iz predsedniških dvorov ustanovil Forum 21 in v njem zbral svoje somišljenike zlasti iz menedžerskega kroga. Le-ti so se v četrtek, 26. januarja, zbrali v Cankarjevem domu, rdeča nit pogovorov pa je bila Kučanova teza, da vladne reforme niso samo ekonomske, ker posegajo v strukturo družbe. Po njegovo reforme posegajo v sam vrednostni sistem Slovencev, ki cenijo vrednote enakosti, solidarnosti in socialne pravičnosti ob hkratnem sprejemanju tekmovalnosti. Ostrejši je bil dr. Niko Toš, ki je reformistom očital, da se pripravljavci reform niso posvetovali z družboslovno stroko, poleg tega pa je po njegovo del reformskih izhodišč »ozko ekonomistično definirano« in vodi k razslojevanju družbe. S tem je nekako strnil ideološko stališče večine družboslovcev do reform. Najostrejši pa je bil ekonomist dr. Jože Mencinger, ki je reforme označil za nepotrebne. Po njegovem mnenju ima Slovenija nadpovprečno zaposlenost in povsem spodobno socialno varnost, reforme pa ne zagotavljajo večje gospodarske rasti in zaposlenosti. Zanimiva je tudi Mencingerjeva teza, da se ljudje iz nekdanjih samoupravljalcev spreminjajo v dninarje. Forum 21 naj bi v prihodnosti organiziral še nekaj javnih tribun o reformah.

Kučanov zaton? Sicer pa je v zadnjem času večkrat slišati ugibanja, naj bi se Kučan pripravljal na predsedniške volitve leta 2007, čeprav je sam to v televizijski oddaji E+ odločno zanikal. Njegovo zanikanje pa je zanimivo, saj je že leta 1997 napovedoval, da se bo umaknil z mesta predsednika države,

Janez Drnovšek je v zadnjem času zasenčil Milana Kučana.

Zagotovo pa zadnje Drnovškove poteze niso najbolj razveselile nekdanjega predsednika države, saj jih ni želel komentirati.

vendar se je – domnevno zaradi prepričevanja drugih – znova odločil za kandidaturo in tako dobil še en mandat, med drugim pa je celo omenil, da bo še naprej ostal v politiki, če bo na volitvah zmagala desnica. Zelo verjetno je, da je del njegove predvolilne kampanje tudi razglasitev za Slovence leta, ki ga je nekoliko potegnila iz sence veliko bolj prepoznavnega Janeza Drnovška. Težko je namreč verjeti, da bi bil Kučan ta čas med kandidati za Slovence leta bolj priljubljen kot aktualni predsednik države. Zagotovo pa ga zadnje Drnovškove poteze niso najbolj razveselile, saj jih ni želel komentirati. Morda je vzrok Kučanovega molka tudi v tem, da bi večja popularizacija Drnovškovega gibanja lahko povsem zasenčila Forum 21, ki ima zaradi svoje menedžerske strukture precej manjšo moralno avtoriteto. To bi hkrati pomenilo tudi počasen medijski zaton Kučana in njegovih menedžerjev, ki so v zadnjem času izgubili vpliv v slovenskem gospodarstvu (odhod Staniča, Koreliča, Turnška, Jankovića ...). S tem pa bi Kučan izgubil tudi svoj vpliv v slovenskem medijskem prostoru. ■

Kriza vodenja

Vida Kocjan

Slovenska podjetja še vedno preveč obvladujejo menedžerji, ki to pravzaprav niso, kar seveda ni dobro.

Ko je bila pretekli teden vlada na Dolenjskem in v Beli krajini, je bilo s strani nekaterih poročevalcev, predvsem tistih z RTV Slovenija, slišati očitke, da se ministri in predsednik vlade niso oglasili v podjetjih, ki slabo poslujejo. Na te očitke sta premier in minister za gospodarstvo odgovorila nekako tako, da so pač podjetja, v katerih morajo vodstva sama zagotoviti rentabilnost poslovanja in predvsem ob pravem času zaslutiti poslovno priložnost in podjetje popeljati na uspešno pot poslovanja. Janša je jasno povedal, da ta vlada ne bo ohranjala delovnih mest za vsako ceno. To pa pomeni, da je konec časov, ko je v propadajoče podjetje prišel minister ali njegovi ožji sodelavci, na račun podjetja pa je država pozneje nakazala znatno državno denarno pomoč. To je bilo seveda kupovanje volilnih glasov, tega pa zdajšnja vlada ne dela, ampak želi gospodarsko politiko zastaviti na povsem drugih temeljih. Obiskali so torej uspešne in s tem dali zgled drugim. V dolenskih in belokranjskih podjetjih pa verjetno še marsikje drugje je namreč na vodilnih delovnih mestih še vedno preveč t. i. starih kadrov, pri čemer ni nujno, da so stari tudi po letnici rojstva. Star je lahko njihov način razmišljanja oziroma imajo pomanjkljivo znanje in se oklepajo starih menedžerskih metod. Ni razloga, da tekstilci ne bi mogli preživeti. Res so tu učinki globalizacije, res je tudi, da Evropo preplavlja ceneni tekstil iz Kitajske in cenena obutev na primer iz Vietnama. Vendar pa to velja za ves svet, pa zaradi tega ne klonajo vsi in se ne prepustijo malodušju. Z blagovnimi znamkami, kakršne so si belokranjski tekstilci ustvarili v preteklih desetletjih, bi zlahka preživeli, le ustrezno bi jih morali predstaviti. Saj navsezadnje ne kupujejo vsi poceni izdelkov. Po taki logiki bi lahko klonili tudi v družbi Kolpa, ki jo je pretekli teden obiskal premier Janša, pa se to ni zgodilo. Skoraj iz pepela se je dvignila proizvodnja in uspešnost družbe. Pa je plastike, kot bi morda kdo poenostavljeno rekel, dovolj na svetu. Zaradi pravilne izbire širšega posloводства je danes ta družba zgled drugim. V Sloveniji je torej še vedno kriza vodenja podjetij. Pravih menedžerjev, ki resnično z znanjem obvladujejo svoj posel, je izredno malo. Če bi se nekateri umaknili in prostor pustili drugim, bi bilo verjetno bolje. Vendar je že tako, da se nekateri svojih stolčkov držijo kot pijanec plota.

Nojeva obramba

Pavel Ferluga

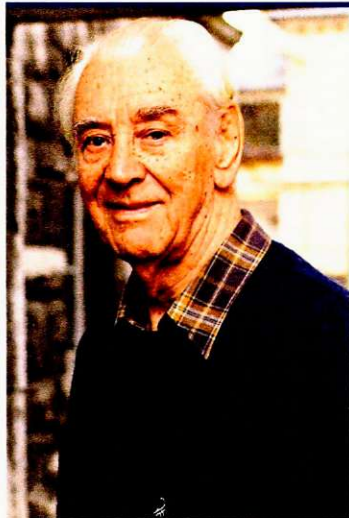
V našem zahodnem zamejstvu se še vedno ukvarjajo s t. i. zaščitnim zakonom za slovensko manjšino.

Danes mislim, da so le redki, ki lahko še upajo, da tak zakon lahko zavaruje manjšino. V bistvu je to asimilacijski zakon, podpirajo pa ga le tisti, ki imajo v neskončnih debatah materialne koristi. Pred časom je naša znanstvenica na področju sociolingvistike, prof. dr. Majda Kavčič-Baša, zelo poglobljeno in obširno prikazala in dokazala glavne vzroke asimilacije neke manjšine. Eden glavnih vzrokov asimilacije, če ne prav poglaviten, je nepriznanje manjšinskega jezika kot uradnega na območju, kjer manjšina živi. Brez tega priznanja je manjšina obsojena na počasno, a neizbežno izginotje. Vse obljube retoričnega besedičenja laških veljakov so le zavlačevanje vprašanja varstva in pri tem tudi novačenja slovenskih volivcev za njihove stranke.

Kljub temu naši »pokrovitelji« in politiki slovenskega rodu v laških strankah vztrajajo v tem trendu in še vedno nasedajo (name-noma?) obljubam Italijanov, ki jih ti ne bodo nikoli držali.

Naši veljaki imajo polna usta rešitev, kot je na primer skupno predstavništvo Slovencev v zamejstvu. Nikoli pa ne povedo, kakšno naj bi bilo to skupno predstavništvo. Vedno govorijo o kulturno-gospodarskem sodelovanju in pomoči matice, nikoli pa ne omenjajo edino učinkovitega skupnega političnega predstavništva, ki bi edino pomenilo pravi zasuk v odnosih z nenaklonjeno laško politiko do nas. Raje sprejmejo razpršitev naših glasov po laških strankah (v duhu UAIS-SIAU) in potiskajo glavo v pesek, kadar se predstavi možnost res učinkovite obrambe, s tem da se Slovenci predstavijo z lastno nadideološko stranko, ki bi bila za laško stran pravi antagonist in ga ne bi mogli prezreti, kot to delajo z našimi mavričastimi organizacijami brez nacionalne identitete.

Kot prva poteza zares obrambnega značaja bi morala biti zahteva, da bi slovenščina postala uradni jezik na območjih, kjer živimo Slovenci. Tako bi lahko tudi slovenska diplomacija delovala v to smer v mednarodnih odnosih in upravičeno zahtevala vzajemnost med manjšinami, tudi v spoštovanju podpisa mirovne pogodbe, kjer se je Italija obvezala, da bo uvedla učenje slovenščine v svojih šolah na mešanem območju. Tako nam ne bi bilo treba prevajati besed gostov italijanske narodnosti pri naših prireditvah. Če pa naša manjšina ne namerava upoštevati te možnosti, niti matica ne more pomagati. Tarnanje z glavo v pesku nič ne pomaga. Da se s tem stanjem osebno okoriščajo nekateri komponentarski »predstavniki«, je na dlani. Njim res ni do tega, da bi se stanje spremenilo.

Leninovi posnemovalci

Dr. Peter Starič

Zadnje čase smo lahko videli, da se je opozicija oprijela starih revolucionarnih metod iz katekizma V. I. Lenina, ki že močno smrdijo po naftalinu. To sem spoznal, ko mi je prišla v roke knjiga »Slovenia 1945; Memories of Death and Survival After World War II« (ISBN 1-85043-840-4), ki sta jo na podlagi pričevanj napisala Angleža John Corsellis in Marcus Ferrar.

Na avstrijskem Koroškem je po maju 1945 ostalo še nekaj tisoč prebeglih slovenskih protirevolucionarjev, večinoma civilistov, ki jih Angleži niso vrnili Titovi vojski. (Kot vemo, so večino od okoli 12.000 vrnjenih domobrancev in članov njihovih družin naši revolucionarji pobili.)

Potem ko se je vračanje beguncev ustavilo, so na Koroško občasno še prihajali agenti Ozne in jih nagovarjali, naj se vrnejo. Po navedbah v knjigi (str. 145-146) so ti agenti dobili iz Beograda naslednja navodila: »Neutrudno je treba poglobljati razkol med različnimi političnimi skupinami v smeri komunističnih ciljev. Opozarjati begunce na razliko med tem, kaj pišejo njihovi časopisi, in med njihovim resničnim življenjem tako v taboriščih kot tudi tam, kjer delajo. (Nekateri begunci so se medtem že zaposlili). Poglobljati nasprotja med starimi in novejšimi begunci, med njihovim višjim razredom, še zlasti med tistimi, ki so politično aktivni. Vzpodbujati tekmovalnost med tistimi, ki so bolj in manj sposobni, tako da se bodo drugi počutili zapostavljene. Njihov protikomunistični boj je treba preoblikovati tako, da se bodo prepirali med sabo. Vsakršno vrsto nezadovoljstva je treba čim bolj izkoristiti, prepire, ki bi izbruhnili, pa podpihovati.

Odkrivati trenja med begunci in zavezniškimi oblastmi ter med njimi in administracijo taborišč, tako da bodo begunci začeli sovražiti svoje zaščitnike. Med njimi, okupatorji in tamkajšnje policijo je treba ustvariti takšno nesoglasje, da se bodo begunci vedno počutili kot divjaki, kriminalci in nevhvaležni delomrzneži. Državo, kamor nameravajo emigrirati, jim je treba prikazati v najbolj neugodnih barvah. Zavirati je treba kulturne aktivnosti med begunci, tako da jih bodo njihovi morebitni delodajalci videli v kar najslabši luči. Pri tem naj se poslužujejo tudi (svojih) ideoloških sopotnikov, duševno zaostalih (kako lepo se to dvoje sklada!) ali kriminalcev. Tamkajšnji časopisi so že poročali o napadih na samotne gorske kmetije, odkoder so odpeljali razne stvari, konje ali drobnico ter pobili kmete, ki so se jim upirali.«

Po tem, kar zganja sedaj naša opozicija, bi lahko rekli, da se ravna točno po navedenih smernicah. Pa naštejmo nekaj primerov: Ni pomembno slovensko

gospodarstvo, ki zaradi nepravočasnega prestrukturiranja delovno intenzivnih panog nazaduje. Nadvse pomembno je to, da se obrambni minister Karl Erjavec ni vrnil v državo skozi pravi obmejni prehod. Niso pomembni Slovenci po svetu, ki navkljub dolgoletnim prizadevanjem še niso mogli pridobiti našega državljanstva. Pomembni so tako imenovani izbrisani, neslovinci torej, ki so živeli pri nas in niso verjeli, da bomo Slovenci ustanovili svojo državo, zato so večinoma špekulirali. Tem pa bi morali dati državljanstvo, o čemer so veliko razpravljali v parlamentu. Potem so tu še poroke istospolnih, umetno oplojevanje, postavitve džamije, preobrazba RTV, odprava neučinkovite komisije proti korupciji idr., kar vse jemlje vladi ogromno časa, za povrh pa še (večinoma nepotrebni) referendum, od katerih vsak stane davkoplačevalce več kot 600 milijonov SIT. Sedaj na dolgo in široko razpravljajo o napatitvi štirih vojaških inštruktorjev v Irak, ki odhajajo tja prostovoljno, češ, kako nevarno je to za njihovo življenje. Pa menda ne toliko kot zbiranje mladih pred lokalom Lipa, kjer so do smrti pomendrali tri mlada dekleta? Med SDS in NSi so si že vseskozi prizadevali narediti razkol, ko so v medijih vztrajno blatili Andreja Bajuka kot nesposobnega. Ko pa ga je angleški časopis The Banker razglasil za finančnega ministra leta, so končno utihnil.

Iz vse opisane aktivnosti spoznavamo, da opozicija spodkopava vlado tako, da ji zaradi obrobni problemov jemlje čas za reševanje pomembnejših zadev, pa čeprav utegne iti zaradi tega vsa Slovenija po zlu. V to je vpregla vse organizacije, nad katerimi še ima moč: sindikate, ŠOU, mirovnike in podobne skupine ter vse svoje medije. Njihova morala je hotentotska: Kaj je slabo? Če meni kdo ukrade kravo. Kaj je dobro? Če jaz komu

ukradem kravo! Zato postaja njihova aktivnost čedalje bolj prepoznavna kot načrtno sabotiranje vlade in s tem vse države Slovenije. Res je, da nimamo idealne vlade, vendar je bilo še veliko huje v časih, ko so nam vladali idealisti. Saj še pomnite, tovariši iz opozicije, da smo takrat imeli celo Goli otok, ki je bil vse kaj drugega kot zdajšnji Guantanamo ... **D**

Uganka Haider

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Kdo je v resnici koroški deželni glavar Jörg Haider? Skrajni nacionalist, populist, antisemit, uresničevalec ljudske volje, simpatizer nacionalsocializma?

Zadnje dni je Haider spet poskrbel za zgražanje javnosti z izjavo, v kateri je sebe slabo prikrito primerjal z Jezusom, ko je potegnil vzporednico med premikanjem kamna izpred Kristusovega groba in premikanjem dvojezičnih tabel. To je le najnovejši v vrsti haiderizmov, na katere se je javnost žal navadila. A tu ne gre za sadove slabo načrtovane gostilniške politike, temveč za zaskrbljiv pojav, zaradi katerega je Haiderja tudi Evropa pred leti zavrnila.

Unovčil protislovenstvo Spor glede dvojezičnih krajevnih tabel na Koroškem ni od včeraj. Njihova postavitev leta 1972, ki je odnesla tedanjega deželnega glavarja Simo, nam pomaga razumeti pravo Haiderjevo naravo. Protislovensko čutenje je tedaj zajahal socialdemokratski politik Leopold Wagner, ki se je na račun ostrega zavračanja

dvojezičnosti ustoličil na glavar-skem prestolu in tam ostal precej dolgo (od 1974 do 1988), na kar nas je v pogovoru za Demokracijo spomnil mag. Vladimir Smrtnik, predsednik Enotne liste (EL), edine politične stranke koroških Slovencev. Haider si je kot mlad politik, čeprav je izhajal iz druge stranke, Wagnerja vzel za zgled in doumel, da lahko protislovenstvo unovči kot politični kapital.

Potomec nacistov Jörg Haider sploh ni Korošec, saj se je rodil leta 1950 v Bad Goisernu v Gornji Avstriji. Njegovi starši so bili pripadniki nacistične stranke, oče Robert je vanjo vstopil že leta 1929. Štiri leta kasneje je odšel na Bavarsko, se tam pridružil Hitlerjevimi jurišnim odredom (SA) in se bojeval v Wehrmachtu. Po vojni je bil kot »niže rangirani nacist« primoran v prisilno delo, njegova žena Dorothea,

učiteljica, pa nekaj let ni smela opravljati svojega poklica.

Intrigantno teorijo je pred leti objavil turški časopis Sabah, po katerem so bili Haiderjevi daljni predniki turški janičarji, ki so ostali v Avstriji po turškem obleganju Dunaja. Oprekanje teoriji,

Predsednik Enotne liste Vladimir Smrtnik

češ da gre za podtikanje, je mogoče zavrniti prav zaradi turških zagovornikov teorije, ki takega izvora gotovo ne jemljejo slabšalno.

Zanimivo je, da je Haider v začetku 80. let neznanstvo obogatel, ko je od strica podedoval 15 milijonov dolarjev vredno posestvo, katerega izvor je nadvse sporen. Posestvo je bilo namreč pridobljeno tako, da ga je stričev oče za bistveno nižji znesek od realne vrednosti odkupil, potem ko so nacisti razlastili prvotnega judovskega lastnika.

Politični karierist Haider je med študijem prava na Dunaju vstopil v politiko. 1970 je že vodil podmladek svobodnjakov (FPÖ). Pri 29. je postal najmlajši član avstrijskega parlamenta, 1983 pa je prevzel vodenje stranke na Koroškem. Svojo politiko je močno zaostрил, s tem pa popeljal obrobno FPÖ v politične višave. 1986 je bil izvoljen za predsednika stranke. Tri leta kasneje je FPÖ v navezi z ljudsko stranko (ÖVP) na deželni ravni premagala socialdemokrate, Haider pa je postal deželni glavar. Skoraj uničujoča zanj je bila leta 1991 njegova replika na kritiko o zmanjševanju nadomestil za brezposelne, češ da gre za nacistično reminiscenco. Haider je tedaj dejal, da je imel »tretji rajh primerno politiko zaposlovanja, ki je vaša vlada na Dunaju ni bila sposobna uresničiti«, in bil zato prisiljen odstopiti. Zmagoslavno se je vrnil leta 1999, ko so svobodnjaki na Koroškem osvojili neverjetnih 42 odstotkov (visoko podporo so na Koroškem ohranili tudi na volitvah 2004, čeprav je stranka na zvezni ravni v zadnjih letih doživela hud padec). Leta 2000 je stranka vstopila v vladno koalicijo skupaj z ljudsko stranko. Vstop skrajneža v dunajsko vlado je izzval sankcije evropske petnajsterice do Avstrije, vendar so jih čez čas odpravili, čeprav se v avstrijski vladi ni spremenilo nič razen tega, da je Haider formalno sestopil z vrha stranke.

Na predčasni volitvah jeseni 2002 je FPÖ doživela precejšen padec podpore (pred tem je bila najmočnejša posamična stranka), zaradi česar je večjo vlogo v vladi dobila ljudska stranka. Tudi zadnje evropske in dežel-

ne volitve so z izjemo Koroške pokazale upadanje priljubljenosti svobodnjaške stranke. To je Haiderja prepričalo v nujnost spremembe. Tako se je aprila lani odločil za ustanovitev Zavezništva za prihodnost Avstrije (BZÖ), a kljub temu ostal v vladni koaliciji z ÖVP in FPÖ.

Ljudski hujskač Dolgoletni vodja svobodnjakov je gradil svoj uspeh na spornih izjavah in dejanjih. Tako ostaja v spominu njegova udeležba na srečanju veteranov SS v Ulrichsbergu pa antisemitske izjave, kot je npr.: "Ne morem razumeti, kako nekdo z imenom Ariel (Ariel Muzikant, op. av.) lahko pobere toliko nesnage," ali označitev Šaronove vlade v Izraelu za diktaturo. Najbolj so tovrstno politiko občutili Slovenci na obeh straneh Karavank. "Ekološko" ozavešeni Haider je tako večkrat zahteval od Slovenije, ko ta še ni bila članica EU, da zapre krško jedrsko elektrarno. Spomnimo se tudi njegovega angažmaja leta 2000 za odpravo avnojskih sklepov, ki nimajo nič skupnega s slovensko državnostjo, a je priložnost izkoristil tedanji slovenski pred-

Haider je doumel, da lahko protislovenstvo unovči kot politični kapital.

Jožef Jerovšek

sednik Milan Kučan z obrambo "dosežkov" NOB. Prav tako si je Haider lani privoščil obisk fiktivne staroavstrijske manjšine na Slovenskem in kot pogoj za uveljavitev pravic slovenske skupnosti na Koroškem postavil njeno priznanje. Vendar bi bilo naštetu preveč preprosto za opredelitev celovite glavarjeve osebnosti. Nekajkrat je javnost namreč presenetil z zrcalno nasprotnimi nastopi. Leta 2000, ko je bila zamisel o skupni evroregiji Slovenije, Koroške in Furlanije v povojih, jo je Haider podprl kot prihodnjo regijo miru, varnosti in strpnosti. Pri odprtju kulturnega tedna koroških Slovencev v Bistrici na Zilji leta 2004 je slovensko manjšino označil za "dragulj Koroške". Treba je tudi priznati, da je s finančnimi pomočmi pomembno pripomogel k nadaljnjemu obstoju dvojezičnih šol in vrtcev. Toda kaj je imel deželni glavar za bregom? Njegova dejanja so se kmalu iz-

kazala za dvojična, na podlagi omenjenega financiranja pa si je predlanskim upal zatrditi, da so koroški Slovenci "najbolj zaščiteni manjšina v vsej Evropi".

(Ne)spoštovanje ustave V imenu "ljudstva" deželni glavar zdaj vodi boj proti odločbi avstrijskega ustavnega sodišča (US) iz decembra 2001, ki je pogoj za postavitve dvojezičnih krajevnih napisov – 25-odstotni delež slovenskega prebivalstva skozi daljše obdobje – znižalo na 10 odstotkov. Pri tem gre seveda le za udejanjanje ustavne pravice, ki izhaja iz 7. člena avstrijske državne pogodbe (ADP), katerega vztrajno nespoštovanje je postalo v lanskem, za Avstrijo jubilejnem letu še posebej nerodno. Haider je ob tem že predlagal "tajno ugotavljanje maternega jezika". Slednje bi Haider potreboval za izpodbijanje že obstoječih podatkov, na podlagi katerih je bilo leta 1977 določeno število krajev, ki naj dobijo dvojezične napise. Tudi lani začeti t. i. drugi konferenci o konsenzu je spričo tovrstnih stališč bržkone usojen klavrn konec. Postavitve omejenega števila dvojezičnih napisov v Haiderjevi in Schüsslovi navzočnosti v preteklosti pa je v tem kontekstu le pesek v oči.

Nedavna polemika v zvezi z upodobitvijo knežjega kamna na slovenskih evrokovancih in teatralna preselitev kamna iz koroškega deželnega muzeja na bližnji sedež deželne vlade pod pretvezo, da bo ta simbol koroške državnosti bolj zavarovan, je tako le ena v skoraj nepre-

gledni vrsti Haiderjevih spornih potez. Njegove nedavne grožnje predsedniku US Karlu Korinek, ker je slednji naglas izrekel to, kar glede dvojezičnih napisov večina Avstrijcev že ve, so le nadaljevanje glavarjevih protiuustavnih dejanj.

Haiderjev fenomen Po mnenju Vladimirja Smrtnika je Haider zavestno izbral Koroško kot prostor politične samouresničitve. Svojo politično kariero je, tako Smrtnik, gradil na izrazito protimanjšinski drži. Opazil je namreč, da je na Koroškem segment volivcev, dovzetnih za tovrstno populistično propagando, razmeroma širok. Tako je svojo poenostavljeno politiko gradil na nasprotovanju Dunaju oz. centralizmu, nasprotovanju manjšinam, tujcem kot tudi pravni državi in sodnikom. Njegova agresivnost je poskus vnovične pridobitve porušene volilne baze, meni Smrtnik. V deželnem glavarju vidi izrazito čustvenega človeka, ki zelo dobro zaznava čutenje ljudi. Prav tako je ključno razumevanje njegovega odnosa do nacizma. Omenjeni Haiderjev vzornik Wagner se je sredi 70. let prejšnjega stoletja pohvalil s svojim mladostnim članstvom v Hitlerjevi mladini. "V vsaki drugi državi bi moral takoj odstopiti, tukaj pa je dobil večino," grenko komentira Smrtnik. Nacistični izvor Haiderjevih staršev je nedvomno usmerjal njegovo nemško nacionalno usmeritev, čeprav je, kot pravi Smrtnik, v začetku svoje politične kariere med svobodnjaki veljal za najbolj levičarskega v ▶

Eden redkih dvojezičnih napisov na Koroškem

Knežji kamen v "varnem zavetju" koroške deželne vlade

▶ stranki. Tedaj je »še sondiral teren«, je prepričan predsednik EL.

Prav slednje nam pove, da Haider ni nacionalist, ampak populist. Kot takega ga razume tudi Smrtnik, ki je prepričan, da bi, »če bi zdaj njemu javno mnenje reklo: postavi table in dobil boš zaupanje volivcev, zelo hitro spremenil mnenje«.

Populist torej, ki si je na vso moč želel pridobiti priljubljenost širših ljudskih množic. V tem smislu lahko razumemo tudi nekatere Haiderjeve koncesije slovenski manjšini. K temu je pripomogla tudi grožnja o diskvalifikaciji v evropskem prostoru, saj si je Haider po Smrtnikovih besedah močno želel mednarodnega priznanja in uživanja statusa »državnika«. Kasneje je zaznal, da ima znotraj FPÖ ogromen potencial skrajnih nacionalistov, in se je temu prilagodil.

V preteklosti se je deželni glavar profiliral kot zastopnik izključno nemško govorečih Korošcev. Ker pa hkrati pravi, da zastopa ljudstvo, to pomeni, da Slovenci zanj nismo več ljudstvo, Haiderjeve izjave premišluje Smrtnik.

ANKETA

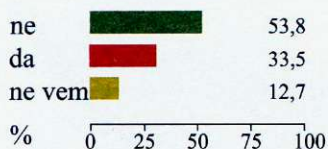
Kako ocenjujete izstop Janeza Drnovška iz LDS?

- a) pozitivno
- b) negativno
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Se strinjate z napotitvijo štirih slovenskih častnikov v Irak?

Glasovalo: 573

DEMOKRACIJA spletna

V Standardu so pogrome nad Judi vzporejali s Haiderjevim sklicevanjem na ljudstvo.

Če bi bilo javno mnenje naklonjeno dvojezičnim tablam, bi Haider hitro spremenil stališče.

Haider vztraja pri svojem tudi zato, ker ni bilo dovolj poguma, da bi se mu kateri koli politik odločno postavil po robu. Manjšina je prešibka, da bi sama učinkovito ukrepala, k temu pa gotovo ne pripomore skrajno neevropski volilni red dežele Koroške, ki določa 10-odstotni volilni prag za vstop v deželni zbor in dejansko onemogoča uvrstitev EL vanj. Haider pelje naprej politiko slabitve manjšine s ciljem, kot je dejal pred leti, "da bo Koroška svobodna šele tedaj, ko bo čisto nemška".

Pomanjkanje pokončnosti pri avstrijskih politikih je vidno tudi sedaj. Tako se kancler Schüssel elegantno izogiba kakršnim koli izjavam in poskuša predsedovanje Avstrije Evropski uniji mirno pripeljati do konca. Zaradi tega in zaradi bližnjih parlamentarnih volitev po Smrtnikovo do jeseni ni pričakovati sprememb niti na ravni vladne koalicije. Za čas po volitvah pa je bolj optimističen, saj so svobodnjaki razpadli na dve stranki, tako da Haider po vsej verjetnosti ne bo dosegel potrebnega štiriodstotnega praga na zvezni ravni niti mandata na Koroškem, ki tudi omogoča vstop v parlament.

Zaskrbljeni komentari Avstrijski veleposlanik v Sloveniji Valentin Inzko ni bil dosegljiv za izjavo, ker v volilnem letu ne želi ko-

mentirati dogodkov v Avstriji. V celovski in graški izdaji časopisa Kleine Zeitung z dne 22. januarja pa smo zasledili veleposlanikove izjave: "Haider je veliko omogočil, soomogočil ali pa vsaj dopustil. Njegova soproga Claudia je kot občinska svetnica v moji rojstni občini Bistrici v Rožu po desetletni blokadi drugih glasovalca za večjezični občinski otroški vrtec. Tudi koroški zakon o zasebnih dvojezičnih vrtcih je vzoren. Haiderjeva stranka je v parlamentu na Dunaju glasovala tudi za zakon o financiranju celodnevne slovenskega radijskega programa na Koroškem. Očitno pa je Haider to uspešno pot zapustil. Kot Korošec to obžalujem." Predsednik slovenske-

Avstrijski veleposlanik Valentin Inzko

ga parlamentarnega odbora za zunanjo politiko Jožef Jerovšek (SDS) je bolj pesimističen. Haiderjeve zahteve, naj večina odloča o pravicah manjšine, so po njegovo »še enkrat pokazale neizprosno nacionalizem gospoda Haiderja«. Jerovšek razume stopnjevanje pritiskov na manjšino kot predvolilno potezo, da bi Haider »na valovih nacionalizma in protislovenskega delovanja« rešil svojo stranko, ki se ji obeta izpad iz zveznega parlamenta. Čeprav se odbor za zunanjo politiko neposredno ne ukvarja z manjšinskim vprašanjem, izpadi deželnega glavarja

»vplivajo tudi na meddržavne odnose, ki jih je po Jerovškovo treba obravnavati v luči ADP in njenega izpolnjevanja.

Čeprav je pritisk avstrijskega US in grožnja slovenske skupnosti po internacionalizaciji vprašanja dvojezične topografije povzročil nekatere premike, Jerovšek dvomi o iskrenosti avstrijske politike do reševanja tega vprašanja, ki »ima tako dolgo brado«. Ker je Avstrija poleg tega v volilnem letu, se predsednik odbora za zunanjo politiko ne slepi s skorajšnjo izpolnitvijo ustavnih obvez.

Podobno je za avstrijski Standard razmišljala politolog Fritz Plasser, za katerega gre pri zapletih s tablam za »del taktičnega koncepta zaostrovanja in inscenacije«, s katerim poskuša Haider prepričati »katastrofalen rezultat« na volitvah, vprašanje dvojezičnih tabel pa je nekakšen adut, ki ga bo Haider izkoristil in šel na vse ali nič. Standard se je tudi sam izjemno kritično opredelil do zavračanja odločbe US v imenu ljudstva, ki po pisanju omenjenega časopisa spominja na sklicevanje na ljudsko voljo pri nacističnih pogromih nad Judi.

Za izjavo o zaostrovanju do postavljanja dvojezičnih napisov smo se obrnili tudi na tiskovni urad deželnega glavarja, vendar – pričakovano – brez uspeha. □

Za dvanajst novih občin

Besedilo in slika: Mitja Volčanšek

V nedeljo je bilo v Sloveniji 14 referendumov, na katerih so se volivci odločali o ustanovitvi novih občin.

Če bodo poslanci v celoti upoštevali referendumsko voljo (potem ko bo vlada, predvidoma še ta mesec, pripravila potrebne zakonske spremembe), se nam obeta ustanovitev 12 novih občin, s čimer bo njihovo skupno število naraslo na 206.

Ljudje za nove občine Ob za čedalje pogostejše referendume visoki volilni udeležbi, ki je preseгла 60 odstotkov, so se torej volivci v večini primerov dokaj prepričljivo izrekli za ustanovitev naslednjih novih občin: Apače, Cirkulane, Kostanjevica na Krki, Sveta Trojica v Slovenskih Goricah, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž, Makole, Poljčane, Renče-Vogrsko, Straža, Šmarješke Toplice in Mokronog-Trebelno.

Neuspešna sta bila predloga za novi občini Bizeljsko (območje bo še naprej del občine Brežice) in Ankaran-Hrvatini (na območju mestne občine Koper). Spremembe bodo doletele tudi naselje Ostrovnica, ki bo iz občine Divača prešlo pod okrilje občine Hrpelje-Kozina. V naselju Zagorica so bili krajanji proti izločitvi iz občine Litija in priključitvi sosednji občini Šmartno pri Litiji. V slednji so se sicer množično izrekli za priključitev naselja njihovi občini.

Ob tem naj dodamo, da je bil izid za novi občini Apače in Mokronog-Trebelno precej tesen, do oddaje članka v tisk pa še nismo razpolagali z dokončnimi uradnimi izidi.

Težave, ki izhajajo iz referendumskega izida, bo treba reševati v primeru predlagane občine Rimske Toplice, kjer so bili prebivalci večinoma za izločitev iz občine Laško. Temu pa nasprotujejo v Zidanem Mostu, ki naj bi po predlogu prešel v novo občino. Glede delitve občine Dobrova-Polhov Gradec na dve pa so bili za izlo-

čitev le na Dobrovi, odločno proti pa v Polhovem Gradcu.

Razvoj ali drobljenje? Zanimivo je dejstvo, da je del (opozicijske) politike kljub specifičnim lokalnim razmeram dokaj enoznačno ožigosal pobude za nove občine kot drobitev večjih občin in zmanjševanje učinkovitosti pri novih lokalnih oblasteh. Večino referendumskih pobud so vložili poslanci koalicije, predvsem iz Nove Slovenije, ki v novih občinah vidijo možnost uspešnejšega razvoja na lokalni ravni.

Tako je NSi pred referendumsko nedeljo sprejela uradno stališče, naj bo občin toliko, kot si jih ljudje želijo. Svojo odločitev utemeljuje s prepričanjem, kot se je izrazil predsednik NSi Andrej Bajuk, »da je trdna, samostojna in urejena lokalna samouprava temelj demokratične ureditve«. Največ preglavic bodo morebitne nove občine seveda predstavljale za državni proračun,

saj večina predlaganih ne bo finančno samozadostna.

Dolgoročno pa je tu še vprašanje vmesne ravni med republiško in občinsko upravo. Gre za prepotrebne regije, katerih ustanovitev je kljub načelni podpori vseh strank videti kot oddaljeni sen.

O zavrnitvi nove občine Bizeljsko smo vprašali brežiškega župana Ivana Molana (SDS). Župan meni, da je bil predlog izločitve naselja Župevec in Bizeljskega ponesrečen, predvsem ker nova občina s komaj 2.000 prebivalci ne bi zmogla predvidenih finančnih naložb, v prvi vrsti graditve osnovne šole, standard prebivalcev pa bi se znižal. Graditev šole je po izidu referenduma za župana tudi moralna obveza. Sicer pa ima Molan iniciativo za novo občino prej za »željo nekaterih politikov, da bi imeli svojo občino, kot pa realno potrebo krajanov«.

Koper naprej enoten Najbolj ognjevito je bilo na Obali, kjer so glasovali o morebitni novi občini Ankaran-Hrvatini, ki bi se izločila

iz mestne občine Koper (MOK). Referendumska kampanja je bila namreč najglasnejša, s seboj pa je povlekla tudi delček črne kronike. Enega od zagovornikov enotne občine naj bi bila neznanca prav zaradi njegove angažiranosti pretepla. Stranka Koper je naš župana Borisa Popoviča je silovito reagirala. Ne le da je župan izrazil potrebo po okrepitvi policijskega nadzora v Ankaranu, čez noč se je pojavila tudi vrsta plakatov, letakov in radijskih oglasov. Ti so za tarčo izbrali nekdanjega župana Dina Pucerja (SD), ki je pred kratkim v nasprotju s svojim dolgoletnim prepričanjem in s stališčem stranke podprl ustanovitev nove občine. Zato so plakati na hudomušen način prikazovali »Super Dina« kot prihodnjega ankaranskega župana. Koprski Socialni demokrati, ki so prav tako podpirali enotno občino, so zato obsodili »podlost« kampanje, uperjene proti stranki. O izidu in sami kampanji smo želeli povprašati župana Popoviča, a ta do zaključka redakcije ni našel časa za nas. **D**

V Ankaranu je bila referendumsko kampanja zelo ostra.

Sporni posli Simšičeve

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Ljubljanska županja Danica Simšič se slabih deset mesecev pred volitvami čedalje bolj pogreza v močvirje afer in nepravilnosti. V zadnjih mesecih jim je dodala še eno, s katero naj bi bil mestni proračun oškodovan za tri do pet milijonov tolarjev.

V začetku decembra lani je Simšičeva z ljubljansko družbo za komuniciranje Maksi Medio podpisala pogodbo o svetovanju pri komuniciranju z javnostjo v vrednosti 11,88 milijona tolarjev. Kot izhaja iz pogodbe, se Maksi Media v drugem členu (v poslovnem registru podatkovne baze Ajpes sta kot njeni ustanoviteljici in zastopnici navedeni hčerki nekdanjega predsednika Društva novinarjev Slovenije Nina in Manja Maksimovič) zavezuje, da bo poleg drugih nalog, ki jih mora opraviti za občino, županji svetovala tudi na področju političnega in predvolilnega marketinga. Slednje je pretekli teden seveda zbudilo radovednost nekaterih novinar-

jev, ki jim je uspelo pridobiti do pogodbo, zato so županjo vprašali, kaj je s spornim členom pogodbe. Simšičeva je sprva zanikala, da bi pogodba vsebovala kakršen koli člen, ki bi govoril o političnem in predvolilnem marketingu, ko pa je bila celotna pogodba objavljena v enem izmed medijev, je morala svoja pojasnila spremeniti. Kot je dejala, naj bi se bil sporni del člena, ki govori o nalogah Maksi Medie, v pogodbi znašel po pomoti, sama pa naj ga pri podpisu pogodbe ne bi bila opazila. Kot je dejala, naj bi bile za to, da se je sporni zapis znašel v pogodbi, delno krive njene strokovne službe, ki naj bi bile pripravile pogodbo, delno ali v največji meri pa direktor mestne

Za zdaj Simšičevo rešuje Pahor.

uprave Marko Prijatelj, ki bi bil po njenem mnenju moral sporni člen videti in jo nanj opozoriti. Ali slednje drži, smo v ponedeljek želeli preveriti pri Prijatelju, vendar nam ga nikakor ni uspelo priklicati. V njegovem tajništvu

so nam najprej dejali, da je na sestanku in naj ga pokličemo pozneje. Ko smo ga klicali pozneje, je bil še vedno na sestanku, obljubili pa so nam, da nas bo, takoj ko bo utegnil, poklical nazaj. No, klika v ponedeljek nismo dočkali, prav tako ne v torek, ko smo morali članek oddati v tisk.

Kovačič županji ne verjame

Če torej tisti, ki bi lahko povedali kaj več o tem, ali je županja vedela, kaj je podpisala, ali pa ji je to zdaj le priročen izgovor, da se izogne svoji neposredni odgovornosti, nočejo govoriti, pa v mestni opoziciji, kot pravi mestni svetnik Dimitrij Kovačič, takšnemu pojasnilu županje ne verjamejo, tako kot ne verjame-

Je ljubljanska županja Danica Simšič želela iz proračuna financirati svojo predvolilno kampanjo?

Svetnik SDS Dimitrij Kovačič

jo nevednosti županje v mnogih drugih primerih v preteklih letih, zaradi katerih je bila Ljubljana po njegovih besedah oškodovana za milijardo proračunskega denarja. Po njegovo Simiščeva ne glede na vse odgovornosti za sklenitev sporne pogodbe ne more prevladati na druge. »Če je vedela za ta člen, je zavestno poskušala za svoj osebni interes oškodovati mestni proračun. Če ni vedela ali je prezrla to pogodbeno določilo, potem je to dokaz, da ni sposobna oceniti in presoditi niti tistih pogodbenih določil, ki se neposredno nanašajo na njene osebne medijske nastope oziroma stike. Kako lahko šele presoja vsa druga pogodbeno razmerja, v katera mestna občina glede na svoje potrebe vstopa,« pravi Kovačič. Kovačiča v njegovem prepričanju utrjuje tudi precej očiten poskus, da bi se županja izognila javnemu razpisu za velika naročila. Pogodba med občino in Maksi Medio je bila namreč sklenjena le za tri mesece, vrednost naročila pa je le 120.000 tolarjev nižja od zneska, ko bi morala mestna uprava po zakonu o javnih naročilih objaviti javni razpis. »Očitno je, da je bila pogodbeno vrednost določena in vezana na zakonsko določen znesek, ki predstavlja kriterij za obveze javni razpis. Da bi se javnemu razpisu izognili, je bila določena vrednost tik pod zakonsko določenim zneskom. Drugače si tega dejstva ne znam razlagati,« pravi Kovačič.

Nekomu se je mudilo Sicer pa iz pogodbe poleg nenavadnega zneska in roka trajanja pogodbe bode v oči še nekaj dejstev. Prvo je, da se je mestni upravi in županji zelo mudilo s podpisom pogodbe. Podpisana je bila

namreč že osem dni po tem, ko je občina objavila naročilo male vrednosti, čeprav zakon o javnih naročilih določa, da se lahko pogodba podpiše šele deset dni po objavi naročila. Prav tako je zanimivo, da se je Simiščeva odločila za Maksi Medio, saj praktično nima nobenih referenc, ustanovljena pa je bila šele pred dobrega pol leta (nekateri pravijo da za to, da bi se lahko na njen račun stekal denar za predvolilno kampanjo Danice Simišč). Na poziv občine za oddajo ponudb se je poleg Maksi Medie odzvala še mariborska agencija Animata. Njena ponudba je bila res slab milijon višja od ponudbe Maksi Medie, vendar pa gre za agencijo, ki v slovenskem prostoru obstaja že dolgo časa in ima v nasprotju z Maksi Medio vrsto referenc. Med drugim so bili njeni naročniki Univerza v Mariboru, Dravske elektrarne in Gospodarska zbornica Slovenije.

Občina preplačala Maksi Medio?

Kakor koli že, na občini pravijo, da so sporni del člena, v katerem piše, da bo Maksi Media županji ponujala tudi storitve političnega in predvolilnega marketinga, takoj ko so jih nanj opozorili mediji, črtali (slednje naj bi od Simiščeve zahteval predsednik SD Borut Pahor), s čimer naj bi bila zanje zadeva končana, vendar pa je vprašanje, ali se da celotno zadevo res tako preprosto končati. Dejstvo, da so na občini črtali le sporni del člena, sproža nova vprašanja. Opozicija in nekateri strokovnjaki se sprašujejo, zakaj občina, če je iz pogodbe črtala del nalog, ki jih mora opraviti

Luksuzni avtomobil

Pogodba z Maksi Medio pa ni edini primer, v katerem je županja domnevno izigrala zakonske predpise s področja javnih naročil. Tako je pred nedavnim podpisala pogodbo, s katero je občina za svoje protokolarne potrebe kupila luksuzni avtomobil BMW 530, ki je stal, zanimivo, 11.999.998 tolarjev, kar je vsega dva tolarja manj od zneska, za katerega bi morala občina po zakonu o javnih naročilih objaviti javni razpis.

Maksi Media, ni zmanjšanja tudi zneska, ki ji ga mora občina plačati. S črtanjem dela nalog se je seveda zmanjšal tudi obseg dela in normalno bi bilo, da se temu

primerno zmanjša tudi pogodbeni znesek. Poleg tega se v teh dneh marsikdo sprašuje, ali je cena, ki jo je za svoje storitve postavila Maksi Media, realna in ali ne bi občina za vzpostavljanje svoje službe za stike z javnostjo na trgu dobila cenejše agencije. Po pogodbi mora namreč Maksi Media v treh mesecih za občino opraviti najmanj 450 ur svetovanja, kar glede na zaračunani znesek pomeni, da ji bo občina za vsako uro plačala kar 26.400 tolarjev. Ko smo pretekli teden poizvedovali po agencijah, ki se ukvarjajo s podobnim svetovanjem, se v nobeni od njih sicer niso hoteli javno izpostavljati, zagotovili pa so nam, da je 26.400 tolarjev za uro tovrstnega svetovanja odločno preveč. Cene v uglednih agencijah naj bi se gibale med 15.000 in 20.000 tolarji.

Iz vsega torej lahko ugotovimo, da bo občina Maksi Medii plačala od tri do pet milijonov tolarjev preveč, kar pa verjetno Danice Simišč ne skrbi preveč. Sama bo deležna svetovanja, javnost pa ne bo vedela, ali je bilo v tem tudi kaj predvolilnega marketinga. Preplačilo pa bodo tako ali tako kot vedno doslej pokrili ljubljanski davkoplačevalci. **D**

Del spornega člena z Maksi Medio naj bi bil črtan na zahtevo Boruta Pahorja.

Lokacija za islamski center je z vidika poplavne ogroženosti neprimerna.

Poplavno ogrožena Ljubljana

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Območje Trnovega je poplavno zelo ogroženo, vsaka večja novogradnja bi razmere še poslabšala. Poplave na območju mestne občine Ljubljana (MOL) na leto povzročijo povprečno za 350 milijonov tolarjev škode.

Najbolj ogroženo je območje jugovzhodnega dela Ljubljane, za katerega so mestne oblasti že konec leta 2003 sprejele spremembe prostorskih načrtov in kljub pogojnemu dovoljenju ustreznih ustanov dovolile graditev novih objektov. Med drugim naj bi bil na šestih parcelnih številkah v izmeri nekaj manj kot 20 tisoč kvadratnih metrov (velikost zemljišča za 40 stanovanjskih hiš) zgrajen tudi Islamski verski in kulturni center (IVKC). Prebivalci tega dela Ljubljane pa ugotavljajo, da bi njegova graditev po name-ranih načrtih močno ogrozila že obstoječe objekte in v primeru desetletnih ali celo stoletnih poplav lahko povzročila gromozansko premoženjsko škodo. Ko smo preverjali podatke, smo ugotovili, da gre dejansko za poplavno zelo ogroženo območje, njegova ureditev pa je dolgotrajna in draga zadeva. Opozorila in pogovori se vlečejo že najmanj trideset let. Ocenjena vrednost ukrepov za sanacijo že obstoječih razmer znaša od 3 do 7

milijarde tolarjev, sanacija pa bo trajala več let. Po mnenju poznavalcev je realni čas za dokončanje del po pridobitvi gradbenega dovoljenja približno tri leta.

Tožba zaskrbljenih krajanov 42 prebivalcev, ki so večinoma tudi lastniki hiš in drugih nepremičnin v Murglah, Bonifaciji in Trnovem v Ljubljani, naselij, ki ležijo na levem bregu vodotoka Mali graben, je 24. januarja letos na Okrožno sodišče v Ljubljani vložilo osem strani dolgo tožbo, v kateri tožijo MOL in Ministrstvo RS za okolje in prostor ter predlagajo izrek sodbe, iz katere bi bilo razvidno, da je MOL dolžna do sprejetja državne-

ga lokacijskega načrta za zagotavljanje poplavne varnosti jugovzhodnega dela Ljubljane in izvedbe načrtovanih ukrepov za poplavno varnost odstraniti škodno nevarnost, ki jo predstavlja dopustna nadaljnja pozidava na območju Malega grabna. Hkrati pa želijo, da se v mestnem svetu sprejeti odlog o prostorskih ureditvenih pogojih za plansko celoto Trnovo – Tržaška cesta zadrži do sprejetja in izvedbe ukrepov, predvidenih v državnem lokacijskem načrtu. Zahtevajo še, da mora MOL opustiti vsa dejanja, ki bi lahko povečala nevarnost pred poplavami, in da mora MOL v času priprave in izvajanja lokacijskega načrta za zagotavljanje po-

plavne varnosti zadržati izvajanje prostorsko ureditvenega odloka na tem območju Ljubljane. Zahtevajo tudi, da mora ministrstvo za okolje in prostor čim prej sprejeti in izvesti vse ukrepe, s katerimi bo dolgoročno zagotovljena poplavna varnost urbanih naselij ob Malem grabnu. Hkrati zahtevajo, da sodišče z začasno odredbo MOL prepove odtujiti, to je prodati ali kakor koli drugače razpolagati s šestimi parcelnimi številkami v izmeri 19.329 kvadratnih metrov v katastrski občini Trnovsko predmestje. Za kaj torej gre in kakšni so razlogi, ki so podpisnike vodili k vložitvi tožbe?

Poplavno območje Mestni svet MOL je že 9. decembra 2003 sprejel spremembe prostorsko ureditvenih pogojev, v katerih je dopustil tudi nove gradnje. Pri tem je določil koto poplavnih vod z ustrežno varnostno višino. Tako je sedaj to območje delno pozidano, na nepozidanem pa so vrtovi. Območja pozidave so nasuta in so višja od

Graditev velikega sakralnega objekta na desnem bregu Malega grabna v ljubljanskem Trnovem lahko jugovzhodni del Ljubljane potopi.

okoljskega terena, kar je pomembno z vidika pretakanja vod. Vodnogospodarski inštitut je že maja 2000 ugotovil, da bi se visoke vode razlile med Cesto dveh cesarjev in Cesto v Mestni log, vendar bi se zaradi vzporednega padanja terena proti Cesti dveh cesarjev na desnem bregu ustvaril poplavni tok, ki bi se stekal do odvodnih jarkov ob avtocesti. Ob poplavih t. i. stoletnih voda pa bi voda prešla Cesto dveh cesarjev in bi verjetno poplavila tudi del avtoceste. Obravnavano območje je torej poplavno, prebivalci pa opozarjajo, da po zgraditvi avtoceste prihaja do večjih poplav. Vsaka novogradnja to ogroženost še povečuje. Tudi glede na pogoje Vodnogospodarskega inštituta se na tem območju teren ne sme dvigati od okoliških zemljišč. Problematična je tudi graditev fekalne in meteorne kanalizacije, še posebej za občasno več tisoč ljudi. To pa pomeni, da je bilo že ob sprejetju sprememb načrtov izdano pogojno dovoljenje za graditev objekta IVKC, in sicer, da terena okoli objekta ne smejo nasipati, zunanja ureditev pa mora biti izvedena na nivoju obstoječega terena. Načrti za nameravano graditev novega sakralnega objekta, ki je predviden na tem območju, pa kažejo, da bi prišlo do nasipanja oziroma preprečevanja dosedanjega formiranja poplavnih tokov.

Ogroženo območje Povodje Gradašnice z Malim grabnom poplavno ogroža celotno dolino pod Polhovim Gradcem ter primestno in mestno območje jugozahodnega in južnega dela Ljubljane. Sedanja pre-

vodnost Malega grabna po preprisanju prebivalcev zagotavlja samo petletno poplavno varnost, v preteklosti pa je bil tudi ločnica med urbanim delom in zelenim mestnim obrobjem. Tako je poplavno najbolj ogrožen južni del Ljubljane, ki je danes bistveno bolj pozidan kot leta 1926, ko so bile največje poplave v zadnjih 100 letih. Poleg tega so v zadnjih 20 letih južno od Malega grabna zgradili obvoznico, industrijsko-obrtno cono ob Cesti dveh cesarjev ter neurejena naselja Sibirijo, Rakovo jelšo itd.. V zadnjih 15 letih so bila skoraj vsako drugo jesen poplavljena posamezna poseljena in neposeljena območja ob Malem grabnu. Prebivalci tega dela Ljubljane tako zahtevajo, da je treba območje urediti in zagotoviti popolno poplavno varnost urbanih površin.

Da bi se izognili škodi Jasno je torej, da je položaj prebivalcev tega dela Ljubljane zelo otežen, bistveno pa bi se poslabšal, če bi na tem območju zgradili predvideni sakralni objekt. Prepričani so, da bi se poplavna voda posledično razlivala na druga območja, zato na podlagi strokovnih razlag sakralnega objekta ni mogoče zgraditi brez znatnega poslabšanja poplavne varnosti za celotno območje. Dodajmo, da so člani sveta mestne četrtne skupnosti Trnovo že 20. novembra 2003 obravnavali predlog odloka, ki govori o graditvi IVKC ob Cesti dveh cesarjev in mu nasprotovali, 14. januarja 2004 pa so o tem obvestili vse občane v Trnovem. V gradivu so zapisali, da ne naspro-

Nevarnost je velika

Dr. Aleš Horvat, docent na biotehniški fakulteti in direktor družbe PUH, d. d.

Ali poznate problem nevarnosti poplavljanja tega dela Ljubljane in kaj se lahko naredi?

Nevarnost je velika, saj bi ob ponovitvi padavin, kot so bile leta 1926, Gradašnica in Mali graben poplavila približno 468 hektarjev urbanih in približno 855 hektarjev kmetijskih in infrastrukturnih površin. Problem je mogoče rešiti z zgraditvijo zadrževalnikov, razbremenilnikov na Barje in ureditvijo Malega grabna.

Aleš Horvat

Kakšne rešitve so bile predlagane in ali so ustrezne?

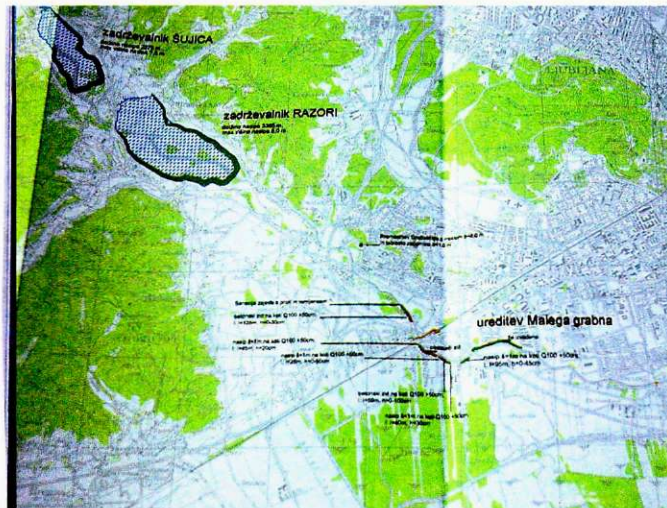
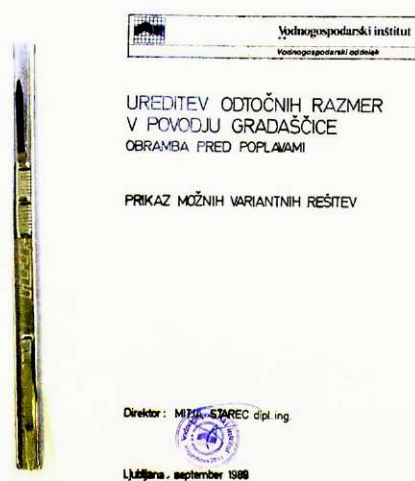
Med letoma 1974 in 1977 je bila predvidena graditev zadrževalnika Žerovnik. Z njo so odlašali, prostor ni bil rezerviran, danes je delno pozidan. Med letoma 1986 in 1989 je bila predvidena graditev zadrževalnikov Božna in Brezje. Po razgrnitvi lokacijskih načrtov so se priprave na graditev ustavile. Ta čas se pripravljala državni lokacijski načrt za rešitev omenjene problematike, ki predvideva graditev zadrževalnikov Razori (pri Dobrovi) in Brezje, ureditev Malega grabna in manjšo razbremenitev na Barje. Predlagane rešitve so ena od možnosti rešitve problema, postavlja pa se vprašanje, ali so optimalne s tehničnega in okoljskega vidika ter z vidika sprejemljivosti za ljudi, ki živijo v bližini. Menim, da bi lahko bistveno večje količine voda odvajali na Barje in tako zmanjšali potrebne prostornine zadrževalnikov. Prav tako bi bilo treba preučiti možnost graditve večjega števila manjših zadrževalnikov, kar je bilo že obdelano v študijah med letoma 1986 in 1989, kot so n.pr. Mala voda I, II, III, IV, Velika Božna nad Smolnikom, Velika Božna nad Petačevim grabnom in podobno. Tako bi prišli do za okolje in lokalne prebivalce prijaznejše rešitve.

tujejo graditvi centra, nasprotujejo le graditvi na predvideni lokaciji, in to zaradi poplavljanja na tem območju. Predlagali so, da se IVKC locira čim bližje mestnemu središču in tako, da se oblikovno in tudi po človeški plati čim bolj vključi v mestni organizem. Hkrati s tem so predlagali, da se

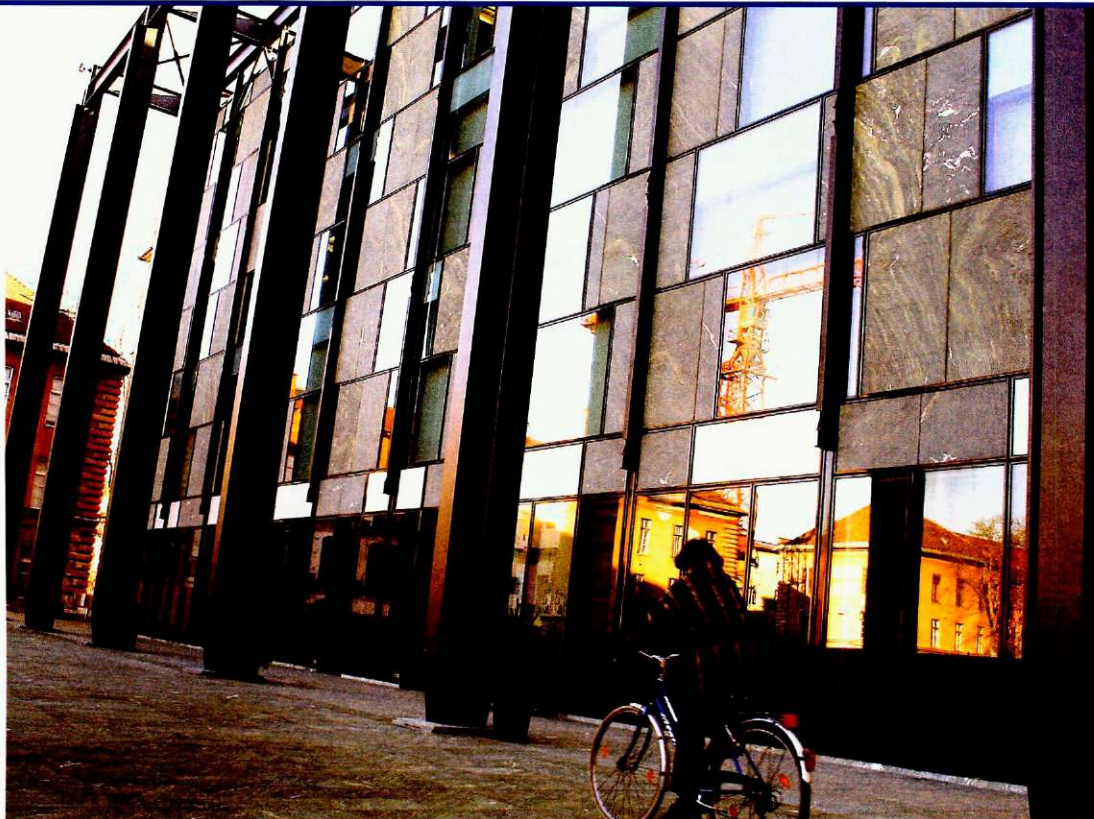
sprejetje ustreznega odloka odloži, a pri tem niso bili uspešni.

Drnovskovo pismo Na to, da je nevarnost poplav v jugovzhodnem delu Ljubljane žgoč problem, je opozoril tudi Janez Drnovšek v pismu 9. januarja predsedniku vlade Janezu Janši. V njem je zapisal:

»Gre za nevarnost poplav v JV delu Ljubljane in v okolici. Gre samo za vprašanje časa, kdaj bodo vode tako narasle, da bodo poplavile velik del Ljubljane. Nevarnost je znana že dolgo, vendar pravih ukrepov še ni bilo. Tudi sam kot predsednik vlade pri tem nisem bil uspešen, čeprav sem večkrat opozoril takratno ministrstvo za okolje in prostor in čeprav sem tudi sam vsa ta leta stanoval v neposredni bližini Gradašnice, ki bi lahko vsak hip poplavila.« Predsednika vlade je prosil, naj sproži ustrezne ukrepe in naroči pristojnim institucijam, predvsem MOP, da se kar najhitreje lotijo preventivnih dejanj oziroma jih pospešijo. **D**

Načrt za ureditev vodotokov je bil narejen že leta 1989.

Poslanstvo muzeja je materialno in nematerialno ohranjanje in preučevanje dediščine.

želnega muzeja, ustanovljenega leta 1821. Drugi ustanovitveni akt, to je sklep o ustanovitvi javnega zavoda, kakršnega poznamo zdaj, pa je sprejela slovenska vlada 12. decembra 1996. Trajalo je več kot štiri leta, da je bila ustanovitev muzeja vpisana tudi v sodni register Okrožnega sodišča v Ljubljani (vpis je bil 15. februarja 2001), kar kaže, da so se stvari v muzeju očitno pogosto reševale po »muzejsko«.

Nepravilnosti Poslovanje muzeja za leto 2004 so pregledali revizorji računskega sodišča in ugotovili, da muzej na dan 31. 12. 2004 izkazuje pre nizko vrednost muzejskih predmetov, kupljenih po letu 1991 (za 23,5 milijona tolarjev), pri čemer je treba poudariti, da že po zakonskih določbah med osnovna sredstva knjižijo vse, kar je ob nakupu vredno več kot 500 evrov (120 tisoč tolarjev). Vse, kar je vredno manj, knjižijo med drobni inventar. Med drugim knjižijo tako tudi vse knjige, knjiženje pa pomeni, da takšen nakup ali prejem takoj odpišejo, v evidencah pa ga vodijo do izločitve iz uporabe. Računsko sodišče je ugotovilo tudi nepravilnosti pri obračunih plač zaposlenih in muzeju izreklo negativno mnenje.

Za konec Pravilno količinsko in finančno ovrednotene dragocenosti, ki so lahko kot neevidentirane tudi izgubljene (ali pa so pri zasebnikih), so pomembne tudi z vidika državnega premoženja, zato je red na tem področju več kot potreben. ■

Nepopisane dragocenosti

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Zadnji popis muzejskih predmetov v Slovenskem etnografskem muzeju je bil izveden leta 1946, popis knjižničnega gradiva pa so v muzeju prvič opravili na dan 26. 11. 2005.

Zadnji popis drugih osnovnih sredstev je bil izveden leta 2003. V letu 2004 tega niso naredili. Najbolj bode v oči podatek, da ima muzej v poslovnih knjigah zapisano vrednost muzejskih predmetov v višini slabih 60 milijonov tolarjev, kar je vrednostno le slaba petina vsega dragocenega gradiva. V muzeju drugih muzejskih predmetov, to je tistih, ki so jih kupili pred letom 1991, ali tistih, ki so jim bili podarjeni, sploh ne izkazujejo po vrednosti, tiste pa, ki so jih kupili po tem času, so za dobrih 23 milijonov tolarjev premalo ovrednotili. Direktorica in ministrstvo za kulturo pod vodstvom Vaska Simonitija šele zdaj pripravljata metodologijo vrednotenja in evidentiranja dragocenosti v poslovnih knjigah muzeja tudi za druge muzejske predmete. Po naših podatkih imajo podobne težave tudi v drugih muzejih, kjer naj bi bilo

shranjenega veliko narodnega bogastva, zato se lahko vprašamo, kaj so delali prejšnji ministri za kulturo pa tudi za finance, da dragocenosti niso bile ustrezno evidentirane in popisane.

Katastrofa Slovenski etnografski muzej v Ljubljani, v katerem je 37 zaposlenih, upravlja s premoženjem v vrednosti 2.136 milijonov tolarjev, za to pa mu država letno nameni 275 milijonov tolarjev; 71 odstotkov porabi za plače in druge stroške zaposlenih. Muzej je lastnik oziroma ima kot javni zavod v upravljanju tri zgradbe, in sicer depojske prostore, upravno stav-

bo in razstavno hišo, katerih vrednost je 1.972 milijonov tolarjev. Po bilančnih podatkih na dan 31. 12. 2004 so muzejski predmeti vredni le slabih 60 milijonov tolarjev (pa še to le tisti, ki so bili kupljeni po letu 1991), drobni inventar in knjige pa so odpisani.

Vse po »muzejsko« Razloga za nepopisane dragocenosti v prejšnjih letih in desetletjih ni. Muzej je ustanovilo ministrstvo za proročstvo Kraljevine Jugoslavije, Pokrajinska uprava za Slovenijo že 17. julija 1923, in sicer na temelju etnografskih zbirk oziroma etnografskega oddelka Kranjskega de-

Muzej je šele ob koncu leta 2005 opravil prvi popis knjižničnega gradiva. Popis muzejskih predmetov bodo s pomočjo ministrstva opravili prvič po letu 1946 predvidoma spomladi leta 2006.

Kot ptič feniks iz pepela

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba, d.d.

Če so prejšnji teden investitorji vili roke nad pešanjem svetovnih borznih indeksov, lahko ta teden končamo z zadovoljstvom. Dogajanje na borzah je bilo polno presenečenj in preobratov in se ga ne bi sramoval niti pisec akcijskih romanov.

PORTFELJ 10 DELNIC NA DAN 27.01.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 27.1.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12,26	14,14	15,33	1.149.755
2 Pif BIG	BIH	BIFX	BAM	811	10,06	9,7	-3,58	963.616
3 Safenet	Amerika	NYQ	USD	170	33,65	31,75	-5,65	1.067.841
4 Pfizer	Amerika	NYQ	USD	251	22,79	25,99	14,04	1.290.607
5 Intel	Amerika	NMS	USD	191	26,37	21,67	-17,82	818.854
6 China Life	Hong Kong	HKG	HKD	5176	7,4	7,6	2,70	1.026.908
7 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7,69	7,35	-4,42	953.977
8 Zijin mining	Hong Kong	HKG	HKD	9885	3,875	4,15	7,10	1.070.899
9 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42,52	42,96	1,03	1.008.188
10 MS India invest	Amerika	NYQ	USD	106	47,49	47,49	0,00	995.915

Denar v SIT 553.918 • Skupaj 10.900.478

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10.023.326 • Vrednost portfelja 27.01.2006 → 10.900.478 • Donosnost portfelja v odstotkih → 8,75 • Donos portfelja v SIT → 877.152

EUR → 239,47 • USD → 197,84 • HKD → 26,105 • BOB → 122,493

Japonski indeks, ki je prejšnji teden doživel enega slabših obdobjev v zadnjem času, je vlagatelje tokrat razveselil z rekordno vrednostjo v zadnjih petih letih. K rasti so pripomogli dobri rezultati blue chipov, najbolj Sonyja, ki je konec tedna pridobil 14,2 odstotka. Veseli tudi dejstvo, da je bila na Japonskem že drugi mesec zapovrstjo rast indeksa drobnoprodajnih cen, kar se ni zgodilo v skoraj osmih letih in potrjuje dejstvo, da se obdobje deflacije na Japonskem končuje. Kljub temu Japonska centralna banka za zdaj na dogajanje gleda zelo previdno in še ne razmišlja, da bi opustila instrumente, s katerimi se je bojevala proti deflaciji v zadnjih letih.

Tudi investitorji v ameriške delnice po petku mirneje spijo. Znova se izkazalo, dejstvo, da lahko kozarec vidimo na pol prazen ali na pol poln. V petek so namreč v ZDA objavili rast bruto domačega proizvoda za zadnje četrletje leta, bila pa je le 1,1-odstotna, kar je najnižja v zadnjih treh letih. Omenjeni kazalec kaže vrednost vseh dobrin

in storitev v ZDA in je najboljši barometer stanja ameriškega gospodarstva. Vendar pa optimisti pravijo, da gre na letni ravni za odličen dosežek, če upoštevamo dejstvo, da so gospodarstvo prizadeli tako cikloni kot visoke cene energije. Kakor koli, rezultat je na Wall Streetu sprožil nakupna naročila, saj naj bi bil to dodaten razlog, da Ameriška centralna banka konča z dvigovanjem ključne obrestne mere.

Vse oči so tako sedaj uprte v zasedanje odbora za odprti trg ameriške osrednje banke, ki naj bi po pričakovanju vlagateljev dvignil temeljno obrestno za 0,25 odstotka. Dodatni razlog za rast so tudi dobri poslovni izidi, ki so jih ta teden objavila podjetja, med njimi Microsoft.

Prevzemna mrzlica Petkovo trgovanje je evropske delnice potisnilo na ravni, o katerih si še pred

kratkim nismo upali govoriti na glas. Nemški DAX pri 5.647 točkah, francoski CAC 40 pri 4.956 točkah, londonski FTSE pri 5.778 točkah so ravni, ki se jih je razveselil vsak investitor na teh trgih. V petek je kot strela z jasnega na borze udarila novica, da je jeklar Mittal podal ponudbo za prevzem drugega največjega izdelovalca jekla na svetu Arcelorja. Novica je toliko zanimivejša, če upoštevamo dejstvo, da je bil še pred tednom dni Arcelor lovec, ki je s Thyssen Kruppom tekmoval za prevzem kanadskega Dofasca. Zmagal je Arcelor, ki naj bi bil sedaj prevzet, Thyssen Krupp pa naj bi od Mittala kupil Dofasco, skratka zgodba, polna preobratov. Delničarji vseh vpletenih podjetij pa si veselo manejo roke, saj je delnica Arcelorja v petek zrasla za 28, Mittala za 6, Thyssen Kruppa pa za skoraj 8 odstotkov.

Naš portfelj je v zadnjem tednu pridobil 1,34 odstotne točke in je sedaj vreden 10.900.478 tolarjev. Tokrat smo kupili delnice ETF. Izmed delnic v portfelju sta občutneje zrasla ETF na Japonsko in Pfizer. **D**

Temni oblaki nad Vzajemno

Denis Vengust, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Zapleti, povezani z Vzajemno, se stopnjujejo. Vlada želi preprečiti njeno privatizacijo. Na drugi strani ekipa Marka Jakliča s pomočjo Jelinčičeve nacionalne stranke neomajno vztraja pri svojem.

Kot smo zadnjič že pisali, je že tako zapleteno dogajanje okrog Vzajemne še dodatno zamotal Zmago pl. Jelinčič. Tik pred vložitvijo na vladi potrjenega besedila, ki želi preprečiti preoblikovanje Vzajemne po zamislih sedanje uprave, v državni zbor je v parlamentarni postopek vložil še svoj predlog. V njem podpira preoblikovanje Vzajemne v delniško družbo. Ker mu s to potezo ni uspelo ustaviti vladnega besedila (kar je bil verjetno glavni namen), je Jelinčič kasneje vladni predlog zdravstvenega zakona poskusil blokirati še z vložitvijo podpisov za referendum.

Vlada poudarja, da želi z zakonom preprečiti težko popravljive posledice za javni interes ob napovedanem preoblikovanju zdravstvene zavarovalnice Vzajemna. Bistveno

je dopnilo, da se preoblikovanje družbe za vzajemno zavarovanje v delniško družbo uredi s posebnim zakonom. Le-ta mora določiti merila, pogoje in postopek za preoblikovanje družbe, pravice zavarovancev ter določiti pravice ustanovitelja družbe. V obrazložitvi zakona je navedeno, da bi preoblikovanje Vzajemne v delniško družbo po zakonu o zavarovalništvu (kakor je

Zmago Jelinčič goreče podpira Jakliča.

načrtovala Vzajemna) oškodovalo udeležence, predvsem zavarovance, ki nimajo članskih pravic (več kot sto tisoč oseb, pri katerih se plačevanje izvaja prek podjetij), in ustanovitelja Vzajemne (Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije). Novi zakon bo slednje zaščitil. Poleg tega je zakon napisan tako, da bo reguliral možnost lastninskih prevzemov in vzpostavil ustrezne mehanizme varovanja javnega interesa.

Rešitev v državnem zboru

Preteče posledice blokade vladnega predloga je preprečil državni zbor, ko je z 52 glasovi za in 6 proti sprejel obvezno razlago določbe 62. člena zakona o zavarovalništvu. Za zakon so glasovali poslanci vseh strank z izjemo SNS. Iz zakona tako sedaj

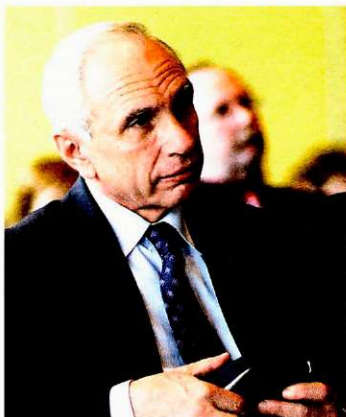
jasno izhaja, da je obvezen pogoj za začetek in izvedbo postopka preoblikovanja vzajemne zavarovalne družbe dovoljenje agencije za zavarovalni nadzor. Predlagatelji avtentične razlage so že pred sprejemanjem izrazili prepričanje, da javni interes zahteva, da se preoblikovanje Vzajemne v delniško družbo izvede na način, ki bo omogočal preverljivost in bo pravno brezhiben. Ker gre za denar več kot 900.000 zavarovancev, članov družbe, je treba zagotoviti tudi jasnost in nedvoumnost predpisov, ki urejajo to področje. Državni zbor je s to domala soglasno odločitvijo skoraj zanesljivo preprečil preoblikovanje zdravstvene zavarovalnice Vzajemna v delniško družbo na skupščini 1. februarja. Glede na vse doslej storjeno je namreč mi-

nimalna verjetnost, da bi Vzajemna dobila zeleno dovoljenje.

Odvzem licence Marku Jakliču

Skoraj sočasno je agencija za zavarovalni nadzor Marku Jakliču, predsedniku uprave Vzajemne, odvzela licenco za opravljanje zavarovalniških storitev. Verjetno pa je to storila vsaj eno leto prepozno. V tem času je bilo namreč, kot vse kaže, narejeno že kar nekaj škode in jasno je bilo, da se na Vzajemni dogajajo čudne zadeve, ki bi morale vzbuditi pozornost agencije. Celo direktor agencije Jurij Gorišek je javno priznal, da agenciji manjka znanja s področja storitev dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, kar pomeni, da ni zmožna kompetentno nadzirati segmenta zavarovalniškega trga, ki je v zakonodaji posebej opredeljen kot javni interes.

Vzajemna si je v zadnjih letih nabrala več nepopravljivih grehov. Leta 2004, tik pred volitvami, je tako recimo grozila s povišanjem premij, ker ni bilo izravnalnih shem. To je bila le kaplja v morje. Senat agencije za zavarovalni nadzor je namreč z dokončno odločbo o odvzemu

Minister za zdravje Andrej Bručan

licence ugotovil, da je Marko Jaklič huje kršil dolžnosti člana uprave in zakonodajo. Prvič, ko je odpovedal pogodbo z ministrstvom za delo o dopolnilnem zavarovanju za vojne invalide in veterane. Drugič, ko je zapisal napačne navedbe v obvestilu zavarovancem o odprtju osebnih računov, in tretjič, ko povratnega pisma z ovojnico za morebitno odpoved zavarovanja ni poslal vsem zavarovancem.

Ustavno sodišče zavnilo Jakliča

Predlog predsednika uprave Vza-

Nadzornica Vzajemne Darinka Virant

jemne Marka Jakliča, da bi se določbe zakona o zavarovalništvu, ki urejajo odvzem dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave zavarovalniške delniške družbe, začasno zamrzile, je Ustavno sodišče RS soglasno zavrnilo. Svojo odločitev je utemeljilo s tem, da je zoper odločbo agencije za zavarovalni nadzor dovoljeno sodno varstvo pred vrhovnim sodiščem, zato ni potrebe za začasno zadržanje izvršitve izpodbijanih določb.

Jaklič ima v rokah skoraj monopolistično zavarovalnico, ki je organizirana kot družba za vzajemno zavarovanje. Gre za družbo, ki razpolaga z ogromno denarja, vendar njen direktor nima pra-

vega nadzora, saj njeni člani niso aktivni lastniki. Prav pomanjkanje nadzora članov Vzajemne nad Jakličem je krivo za to, da je lahko Jaklič porabil ogromna sredstva iz blagajne Vzajemne za precej vprašljivo oglaševanje in najemal tudi številne pravne strokovnjake, da je dokazoval svoj prav.

Ko je Jaklič dosegel uvedbo izravnalnih shem, se namreč ni ustavil, to je bil šele začetek. Takoj je začel agresivno propagirati in uresničevati svojo idejo po preoblikovanju Vzajemne v delniško družbo. Mnogi so prepričani, da bi Jakličev način privatizacije Vzajemne pomenil, da bi bil njen lastnik na koncu Jaklič oziroma z njim povezane osebe. Vendar mu vsa ta prizadevanja najverjetneje niso kaj dosti pomagala. Že nekaj časa je jasno, da se s takšnim načinom poslovanja verjetno ne bo mogel prav dolgo obdržati na direktorskem stolčku. Še vedno pa se postavlja tudi vprašanje, za kakšne namene in koliko denarja je bilo porabljenega v času, ko je Zavarovalnico vodil Marko Jaklič. To bo verjetno pokazal šele čas. □

102.4
103.7

CENTER

Jutranji šov na Radiu št. 1

Prebujamo se z vami

100% hiti, 100% zabava, 100% informacije

Radio Center d.o.o. Zrna št. 12, 2000 Maribor

MEDIA MIX

Šolski minister Milan Zver je obiskal romski vrtec v naselju Žabjek.

V deželi cvička in zelenega Jurija

Gregor Drnovšek; foto: Bor Slana

Vladna ekipa pod vodstvom predsednika Janeza Janše se je podala na obisk v Belo krajino in na Dolenjsko. V torek so obiskali paradnega konja dolenjskega in slovenskega gospodarstva, farmacevtsko družbo Krka v Novem mestu.

Vodstvo družbe je goste seznanilo z odličnimi poslovnimi izidi, ki jih je družba ustvarila v preteklem letu, hkrati pa je izrazilo upanje

po zmanjšanju birokratskih ovir, ki jih ima z državnimi organi.

Posvet v grajski sobani Celoten ministrski zbor se je nato v sredo zjutraj zbral na delovnem posvetu na gradu v Metliki, kjer domuje Belokranjski muzej. Posvetu je sledil kratek fototermin za zbrane novinarje, nekateri ministri pa so na kratko predstavili pričakovanja in ukrepe, ki jih namerava vlada vpeljati za izboljšanje gospodarske klime na tem območju. Znano je namreč, da je stopnja brezposelnosti v Beli krajini krepko nad slovenskim povprečjem. Zato so ministri izpostavili predvsem projekt tretje razvojne osi, ki bo obsegal tudi območje Bele krajine in s tem privabil

morebitne vlagatelje za odpiranje novih delovnih mest. Minister za okolje in prostor Janez Podobnik je dejal: »Obisk v Beli krajini dokončno potrjuje realno dejstvo,

da bo Bela krajina v bližnji prihodnosti povezana z osrednjo Slovenijo z moderno cestno povezavo.« Najmlajši minister tako po letih kot tudi po stažu Jože P. Damijan

Premier Janez Janša v tovarni Kolpa.

Vlada pred Belokranjskim muzejem v Metliki

je podprl projekt državne pomoči podjetjem za ustvarjanje novih delovnih mest. »Vladna pomoč Revozu je izjemno pomembna, saj z njo ustvarjamo nova delovna mesta, ki jih brez te pomoči ne bi bilo oziroma bi bila ogrožena tudi obstoječa.« O možnostih razvoja v Beli krajini pa je minister dejal, da so težave, ker območje bazira na delovno intenzivnih panogah, problematična je predvsem tekstilna industrija. »Trebalo bi najti rešitve predvsem za razvoj turizma. Mislim, da bi država lahko vložila veliko več razvojnih sredstev v turistične destinacije in bi bilo tukaj mogoče zaposliti delovno silo, ki se bo sprostil v tekstilu.«

Rešitev je v podjetništvu Predsednik vlade Janez Janša je skupaj z gospodarskim ministrom Andrejem Vizjakom v Rosalnici pri Metliki obiskal podjetje Kolpa, d. d., ki je ena redkih gospodarsko uspešnih izjem na območju Bele krajine. Skupaj z direktorjem družbe Mirjanom Kulovcem so si ogledali proizvodno linijo, predsednik Janša pa je izrazil zadovoljstvo nad uspešnim poslovanjem družbe. Na popoldanski tiskovni konferenci je minister za gospodarstvo Andrej Vizjak dejal, da vidi rešitev za Belo krajino predvsem v razvoju malega in srednjega podjetništva, pomembno panogo pa lahko predstavlja tudi turizem.

V Metliki so se na delovnih srečanjih ustavili minister za zdravje Andrej Bručan, ministrica za kmetijstvo Marija Lukačič, minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivan Žagar, minister za kulturo Vasko Simoniti in minister za javno upravo Gregor Virant. Minister Bručan je obiskal Zdravstveni dom Metlika in se sešel z njegovim vodstvom. Ministrica za kmetijstvo si je ogledala Kmetijsko zadrugo Metlika. Zadruga je v lanskem letu ustvarila za več kot 10 milijard tolarjev prometa in je tako tretja največja v državi. Direktor zadruga Ivan Kure je bil po sestanku z ministrico zadovoljen, saj je podprla njihove razvojne programe. Minister Simoniti se je z županom Metlike in podžupanom občin Črnomelj in Semič pogovoril o ustanovitvi Belokranjskega muzeja in drugih odprtih vprašanih s področja kulture.

Minister za zdravje Andrej Bručan v Zdravstvenem domu Metlika

Kmetijska ministrica Marija Lukačič v Kmetijski zadrugi Metlika

Na tiskovni konferenci v Novem mestu so izpostavili predvsem tretjo razvojno os.

Minister Virant je obiskal Upravno enoto Metlika. Delovno srečanje z županom Metlike je popoldne imel tudi minister Ivan Žagar.

Uspešno Novo mesto Novo mesto je v nasprotju z Belo krajino uspešno območje, saj v produktivnosti za 18 odstotkov presega slovensko povprečje. Janez Janša, Andrej Vizjak in Andrej Bajuk so skupaj obiskali eno največjih podjetij dolenske metropole, družbo Revoz. Tovarna je zanimiva predvsem zaradi velike državne pomoči (40 milijonov evrov), ki ji jo je vlada obljubila in deloma že izplačala za proizvodnjo novega Renaultovega vozila v Sloveniji. S tem so v Revozu odprli tudi nova delovna mesta.

Med najzanimivejšimi je bil

gotovo obisk šolskega ministra Milana Zvera v romskem naselju Žabjek pri Novem mestu. Znano je ministrovu ukrepanje na OŠ Bršljin, kjer so imeli velike težave predvsem z izostajanjem romskih otrok od pouka. Minister se je v romskem vrtcu Pikapolonica, ki je potreben temeljite obnove, udeležil predstavitve knjige Romske pravljice, ki jo je napisal romski avtor Rajko Šajnovič. Zanimivo pri knjigi je, da je napisana tako v slovenskem kot v romskem jeziku. Na vprašanje Demokracije, kako vidi zdajšnje razmere na OŠ Bršljin, je minister odgovoril: »Po podatkih, ki jih imam, je stanje zadovoljivo, pouk poteka zadovoljivo, kar pa še ne pomeni, da dovolj dobro. Zlasti skrbi dejstvo, da veliko romskih otrok manjka pri pouku,

kar pomeni, da težko dosegamo zastavljene cilje, ti pa so čim večja integracija otrok v šolski sistem. Če z nekaterimi ukrepi ne bomo dosegli večje udeležbe v šoli in manjšega osipa, potem ne bomo dosegli zastavljenih ciljev. To pa me skrbi. Vlada bo morala ustvariti razmere, da bodo romski otroci pogosteje obiskovali pouk.« Kako pa ministrstvo sodeluje s starši? »Starši so ključni dejavnik uspeha ali neuspeha. Očitno se bomo morali z njimi pogovoriti, ne samo šolski resor, ampak tudi drugi. Povezati bo treba nekatere pravice, jih postaviti v soodvisnost, in če bodo izpolnjevali zakonske obveznosti, kar je zagotovo pošiljanje otrok v šolo, bodo upravičeni do določenih socialnih ugodnosti.« Minister Zver je kasneje na Kmetijski šoli Grm podpisal pismo o nameri, ki govori o združevanju Gostinske šole v Novem mestu in Kmetijske šole na Grmu v skupnem kompleksu na Grmu. Srečal se je še z ravnatelji vrtcev ter osnovnih in srednjih šol iz Dolenjske in Bele krajine.

Tretja razvojna os Na tiskovni konferenci, ki so se je po obisku udeležili premier Janša in ministri Vizjak, Božič in Zver, so največ govorili o projektu tretje razvojne osi. Vrednost projekta je ocenjena na 280 milijard tolarjev. Prometni minister Janez Božič je dejal, da se je ocenjevanje trase za ta projekt že začelo, infrastruktura na zgornjem delu (štajerski del) bi se začela graditi leta 2008, na spodnjem (belokranjski del) pa leta 2009. Letos je za graditev in vzdrževanje cest na tem območju predvidenih 2,7 milijarde tolarjev. O graditvi avtoceste mimo Trebnjega pa je dejal, da priprave tečejo, do sredine drugega leta morajo biti izbrani izvajalci gradbenih del, v celoti pa mora biti avtocesta zgrajena do konca leta 2008.

Na infrastrukturni problem je opozoril tudi gospodarski minister Vizjak, ki je dejal, da je odrezanost Bele krajine tudi posledica slabih povezav. Poudaril je, da regija potrebuje usmerjeno poklicno izobraževanje, omenil je tudi zavzemanje za pridobitev visokošolskih in univerzitetnih programov. Ob koncu je dejal, da želijo gospodarsko uspešnost prerazporediti po celotni regiji. ■

Nasilna šolska zakonodaja?

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

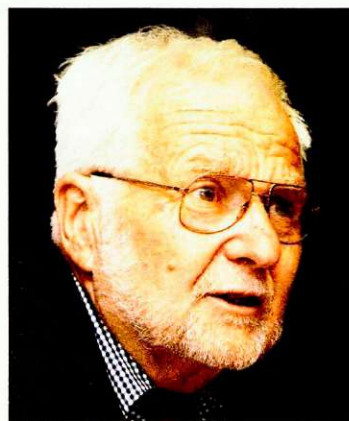
Hora legalis, ki jo je predlagal dr. Hubert Požarnik, je v javnosti naletela na precejšen odziv. Gre za enega od predlogov predsednika društva Pobuda za šolo po meri človeka, ki naj bi izboljšali kakovost življenja slovenskih mladostnikov.

Po nedavni tragediji v Spodnjih Pirničah smo se začeli spraševati, kam to pelje. Stanje je alarmantno. Brž je treba nekaj storiti ... In se je začelo. Odstopil je Roman Kladošek, glavni tržni inšpektor, v dva ljubljanska nočna kluba je sredi "zabave" vdrlo 150 policistov in pisalo ovadbe, v nekaterih barih so prepovedali vstop mladoletnim ... Oglasilo se je društvo Pobuda za šolo po meri človeka (v nadaljevanju društvo). Njihovih članov se spomnimo iz časa, ko so zagovarjali uvedbo verouka kot izbirnega predmeta v šole, tokrat pa predlagajo korenite spremembe šolskega sistema, predvsem

v zvezi z vzgojo mladostnikov. Predloge so že naslovili na vse tri predsednike in ministrstra.

Neprimeren zakon Omenjena tragedija zagotovo ni le posledica tega, da so se dekleta pač znašla ob nepravem času na nepravem mestu. V društvu so prepričani, da razkriva globljo problematiko današnje družbe tako na področju družine kot šolskega sistema. V mnogih družinah vladajo slabi medsebojni odnosi, kar je posledica predolgega delovnega časa, pomanjkanja vsakodnevnih pogovorov in neopredeljenih odgovornosti. Glede šolske zakonodaje, ki je bila sprejeta v času prejšnje vla-

de pod vodstvom ministra Slavka Gabra, pa so predstavniki društva prepričani, da spodbuja nasilje.

Predsednik društva dr. Hubert Požarnik

"Današnja osnovna šola je po sedanjih šolskih zakonodajih v pretežni meri pravno-administrativna in v mnogo manjši meri vzgojno-izobraževalna institucija. Izvirni greh za tako stanje je t. i. Bela knjiga, ki je izšla leta 1995 kot programski dokument za pripravo nove šolske zakonodaje," meni podpredsednica društva Angelca Likovič. Po njenem mnenju bi bilo treba v šolah v prvi vrsti zagotoviti večjo avtonomijo in ustvarjalnost ter odgovornost staršev, učiteljev in lokalnih skupnosti. Poleg tega zaradi vse hitreje razvijajočega se sveta predlaga vseživljenjsko izobraževanje učencev in permanentno izobraževanje učiteljev. Tako spremenjene

Nekdanji šolski minister Slavko Gaber

ali vzgojiteljev. Vse lepo in prav, a zdi se, da gre pri zadnjem vendarle za pretiravanje – če se namreč na vseh navedenih ravneh odredi obvezna polnoletnost, je krajev, kamor bi se v nočnih urah lahko podali mladoletni, avtomatično precej manj. Tak sistem bi tudi po mnenju stroke pomenil neupravičeno omejevanje človeka. "S tem bi država z nekimi mehanizmi prevzela vlogo tistega, ki določa življenje drugim. Če se starši odločijo za take prepovedi, nimam nič proti, nikakor pa naj tega ne počne država," nam je dejal profesor dr. Robi Kroflič z ljubljanske

V šolah bi bilo treba zagotoviti večjo avtonomijo in ustvarjalnost učencev ter odgovornost in sodelovanje staršev, učiteljev in lokalnih skupnosti.

razmere bodo ustvarile ozračje strpnosti in spoštovanja kot pogojev za razvoj demokratične kulture.

Hora legalis Na slovenski politični vrh je društvo naslovilo pismo, v katerem predlaga več različnih dejavnosti v okviru šole (kulturni, športni in plesni dogodki), ustanavljanje mladinskih centrov, spodbujanje sodelovanja staršev in lokalnih skupnosti v šolah in podobno. Glede preživljanja prostega časa mladih pa je predsednik društva dr. Hubert Požarnik prepričan, da bi se na mnogo ravneh (rejverske zabave, rokovski festivali, diskoteke, kjer točijo alkoholne pijače) morala odrediti obvezna polnoletnost. Prav tako se mladoletni po polnoči ne bi smeli zadrževati na javnih krajih brez spremstva staršev

Pedagoške fakultete. Za mnenje o omenjenih predlogih smo se obrnili tudi na nekdanjega šolskega ministra Slavka Gabra, a teh vprašanj ni želel komentirati.

Pomemben prispevek Za predloge lahko rečemo, da so konstruktivni, a pri nekaterih se vendarle postavlja vprašanje, ali ne posegajo preveč v posameznikovo svobodo. Nelogično in omejevalno bi bilo namreč poseganje države v odgovornosti in dolžnosti osnovne celice družbe – družine. Zagotovo pa današnje stanje ni rožnato in nekatere ukrepe je treba sprejeti. Tako društvo Pobuda za šolo po meri človeka s svojimi predlogi pomembno pomaga k izboljšanju kakovosti življenja slovenske mladine in družbe nasploh. ■

Najpreprosteje je prepovedati

Mnenje ministrstva za šolstvo in šport

Minister za šolstvo in šport Milan Zver je dejal, da je bilo na področju zmanjševanja nasilja med mladimi, tako v šolskih klopih kot drugod dejansko premalo narejenega. "Iščemo različne variante, od projekta odprte šole do drugih raznih možnosti, tudi v okviru delovanja ČŠOD. Z uradom za mladino bomo pripravili okroglo mizo na to temo, na njej pa bodo sodelovali tudi mladi." Glede zloglasne hore legalis pa Zver meni, da je "prepovedati najenostavnejše, a dolgoročno pogubno".

Šoli vrniti dušo

Pogovarjali smo se s podpredsednico društva Pobuda za šolo po meri človeka Angelco Likovič.

Kje so po vaše bistveni vzroki za nesprijetno vedenje nekaterih mladih?

Demokracijo si mladi danes razlagajo kot svobodo. A v demokraciji je večja tudi odgovornost – tako starši kot otroci premalo naredimo za to. Prva je odgovornost, potem dolžnost in šele nato pravica. Mi pa smo to zaporedje obrnili, kar se kaže tudi v pravilniku o pravicah in dolžnostih v šoli, ki je katastrofalen.

Gre za napačno pojmovanje svobode?

Da, predvsem pa za napačno pojmovanje demokracije, saj le-ta prinaša večjo odgovornost. Staršem je treba dopovedati, da so za svoje otroke odgovorni. Predvsem pa bi se morali v družinah in šolah več pogovarjati in tudi mlade vključiti v te pogovore.

Eden izmed predlogov je, da bi bili mladoletni lahko zunaj le do polnoči. Se vam ne zdi, da gre za preveliko poseganje v posameznikovo svobodo?

Za mladoletne osebe so v prvi vrsti odgovorni starši. So pa v intervjujih na televiziji mladi sami zatrdili, da so premladi za to. Tudi v prometu imamo semaforje in prometne znake – omejitve, saj dogovori v življenju morajo biti. Mislim pa, da bi morali več pozornosti nameniti odgovornosti staršev.

Kako bi predlog o organizaciji zabav in plesov na šolah uskladili z današnjim odporom mladih do te ustanove?

V nekaterih šolah v okolici Celja ravnateljci že zdaj organizirajo šolske zabave. Odpor mladih do šole je posledica naše vzgoje in novega šolskega sistema, ki je v zadnjih desetih letih razmere močno poslabšal. Želimo doseči, da bodo učenci imeli šolo za drugi dom. Včasih je že bilo tako. Danes pa v šolah ni več prave varnosti, izgubila se je njena duša, razvilo se je grebatorstvo za ocene. Prav tako mora osnovna šola upoštevati 32 pravilnikov in 87 zakonov, učitelji so obremenjeni z administracijo, le pol ure na teden imajo časa za pogovor z učenci. Šolam moramo vrniti dušo in učencem občutek pripadnosti tej instituciji.

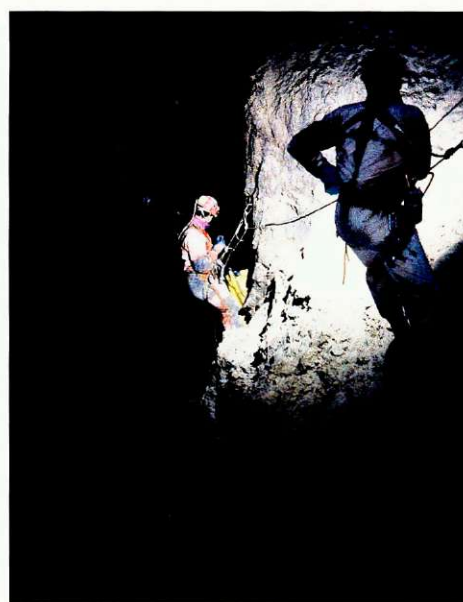
Današnje stanje v šolah je torej posledica šolske zakonodaje.

Mislim, da je zakonodaja o devetletki z vsemi svojimi pravilniki naredila ogromno škodo. Treba je vrniti večjo avtonomijo učiteljem in ravnateljcem ter izzvati večjo odgovornost in sodelovanje staršev in lokalnih skupnosti. Zato predlagamo tudi spremembe v svetih šole – v njih bi moralo biti večje število staršev in predstavnikov lokalne skupnosti.

Šole bi morale same sprejeti pravila šole, saj so si med seboj zelo različne, krovno zakonodaja bi bilo treba poenostaviti. Mislim, da imajo tako minister kot ljudje na direktoratih ministrstva poslušati za predlagane spremembe.

Ste dobili že kakšen odgovor z ministrstev, na katera ste poslali apel?

Z ministrstev še ni odgovorov. Odločili smo se, da bomo čakali še kak mesec, in če odziva ne bo, bomo še enkrat sklicali tiskovno konferenco. Med ljudmi so za zdaj odzivi zelo dobri.

Spust v neznano

Svetovni dosežek Tolmincev

Tekst in foto: Miran Mihelič

Člani Jamarske sekcije Planinskega društva Tolmin so 30-letnico svojega organiziranega delovanja kronali z rekordnim odkritjem – najdaljšim globinskim prečenjem na svetu.

Tolminski jamarji so od lanskega decembra, ko so podzemne jame zamrznjene, v nenehni raziskovalni vnemi. Tokrat je skupina, v kateri so bili Samo Cuder, Dejan Ristič, Jure Andželič, Rok Stopar in Andrej Fratnik, uresničila svoje napovedi, da je le še vprašanje časa, kdaj se bodo prerinili skozi skalne tesni in ledene čepe in dokazali, da obstaja v osrčju Kanina sistem med seboj povezanih podzemnih rogov. Doslej so več let prodirali od spodaj pri vходу sistema Male Boke. Letos pa so šli od zgoraj navzdol v Breznu BC 4.

Brezna loči 1.319 metrov višinske razlike. Že ta sistem uvršča Kanin na drugo mesto na svetu (za avstrijskim Lamprechtsofonom s 1.632 metri).

Po besedah enega najuspešnejših jamarjev Dejana Rističa in predsednika sekcije Andreja Fratrika so že pred leti slutili, da skriva v sebi največjo skrivnost podzemlje, vezano na najnižji vhod pri Mali Boki, na 450 metrih, ki se znotraj spusti še za 20 metrov niže, potem pa se večinoma dviga navzgor z le manjšimi vmesnimi

spusti oz. sifoni. Njihov cilj je še vedno najti najvišji izhod nekje v zgornjem delu kaninskih Podov, kar bi bilo sicer manj kot 2.000 metrov višinske razlike, vendar bi zelo verjetno pomenilo nov globinski svetovni rekord.

Tokrat so se v prečni smeri prepili skozi omenjene rove 4.997 metrov po glavnem povezovalnem rovu, pri čemer je skupna dolžina vseh izmerjenih delov Male Boke in tudi stranskih delov sistema 8.168 metrov.

Nazadnje so naleteli na spodnji del brezna, t. i. dimnik, kjer je čutili močan zračni vlek, ni pa na tem

mestu dovolj širokega prehoda za ljudi. Nova težava in še večji izziv!

V podzemnem svetu pa se pojavljajo še drugi obiskovalci. Lani se je slovensko-poljska ekipa pri raziskavi brezna BC 4 iz tolminske strani zelo približala skrajni točki v Mali Boki, vendar prehoda naprej ni našla. Tolminski jamarji so takoj za tem šli 700 metrov globlje in dosegli dno brezna. Pri tem so naleteli na svoje vrvi, ki so jih uporabljali, ko so od spodaj raziskovali Malo Boko. To je bil pomemben dokaz o povezanosti sistema.

Med 18. in 19. decembrom lani je njihova skupina (že omenjeni

Fratnik, Stopar in Cuder ter Jure Andželič,) v pičlih 25 urah prečila to brezno in jamo. Po razpoložljivih mednarodnih jamarskih evidencah je to najdaljše podzemno prečenje v taki globini na svetu. Zaradi razlike v meritvah, ki so jih opravili oni in poljski jamarji, so 12. januarja letos šli še enkrat merit v te rove skupaj z jamarji iz bližnje Italije in potrdili pravilnost svojih meritev.

Po besedah strokovnega merilca Zdenka Rejca je uradna nadmorska višina vhoda v Malo Boko na 433 metrih; dolžina vseh izmerjenih delov Male Boke pred povezavo v sistem je bila 6.656 metrov z višinsko razliko 602 metra. Rejc je s svojo skupino opravil pri tem kar 759 meritev na različnih točkah.

Z omenjenim odkritjem povezave med breznom BC 4 in Malo Boko pa je nastala možnost izrisa sistema Male Boke. Nadmorska višina zgornjega vhoda znaša 1.297 metrov; višinska razlika celotnega sistema 1.319 metrov, dolžina vseh izmerjenih delov sistema Male Boke je na 8.168 merilnih točkah. Dolžina glavnega rova skozi sistem pri prečenju pa je 4.997 metrov. **D**

Nad odkritjem povezave med zgornjim in spodnjim vhomom

Bobu **ELOG**

Vsaki pet sekund nastane v svetu nov blog, avtorji pa v njih debatirajo o vsem mogočem (od politike do povsem običajnega družinskega življenja). Kultura blogov postaja sinonim za 21. stoletje in premaga bariere klasičnih medijev.

Blogi so zanimivi ravno zato, ker avtorji v njih opisujejo svoj subjektiven pogled na svet, obiskovalci pa se z njim strinjajo ali ne.

Ob tem se razvija nova kiber-kultura, nastajajo virtualne komune, posameznik pa dobi priložnost, da njegov glas ne utone v sivini vsakdana.

Zakaj odpreti Večerov blog?

- Ker je preprosto.
- Ker lahko z blogom ustvarite svoj krog kiber-prijateljev.
- Ker ima pripravljeno množico zanimivih grafičnih predlog.
- Ker lahko na preprost način izveste, kaj zanima obiskovalce vašega bloga.
- Ker ste v trendu.

... in najpomembnejše:

- Ker vam ni vseeno za svet okoli vas in bi to radi povedali na glas!

VEČER

Večerovi blogi so del bogate spletne ponudbe www.vecer.com

www.vecer.si/BLOG

V Evropi vlada strah pred skrajnimi islamskimi učitelji.

Evropa v znamenju polmeseca

Ana Müllner, foto: Reuters

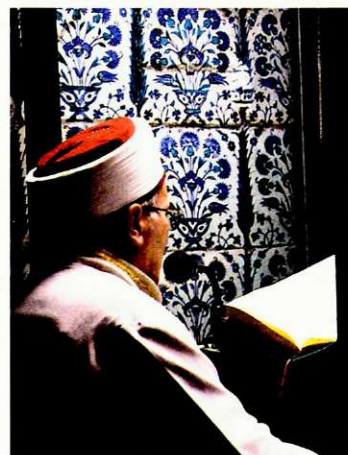
V Evropi je čedalje aktualnejše vprašanje, kako zagotoviti uspešno integriranje muslimanske skupnosti v evropsko družbo in kulturo. Po zadnjih dogajanjih v Londonu in Parizu se zdi, da je Evropa to področje predolgo zanemarjala.

»Katera izmed teh dveh situacij je boljša? Ugotoviti, da so teroristi, ki se sredi belega dne razstrelijo sredi Londona, rojeni in vzgajani v Veliki Britaniji, ali gledati, kako Francijo požirajo plameni, ki so jih zanetili potomci priseljencev iz nekdanjih kolonij, ki jim je bilo obljubljeno lepše življenje v središču Evrope?« se sprašujejo v *Le Monde diplomatique*. Odgovor je težko najti, vsekakor pa je v letu 2005 spet prišla v ospredje problematika evropskih integracij kot posledica svetovne globalizacije.

Zanemarjanje priseljencev? Francija je dolga leta veljala za gled dru-

gim evropskim državam, kar se tiče integriranja tujcev v družbo. A slavni francoski model se je lani zrušil pred očmi vsega sveta. Drugod po Evropi, še posebej v Italiji in Nemčiji, pa se je začel pojavljati strah, da se bo francoski scenarij ponovil tudi pri njih. V Franciji v času, ko ognja še niso povsod popolnoma pogasili, potekajo burne razprave o izboljšanju življenjskih razmer revnim prebivalcem predmestij, v katerih so se začeli nemiri. Slednja so bila zgrajena v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja za potrebe priseljencev, ki so v tistem času množično zapuščali nekdanje francoske kolonije

in prihajali v Francijo v želji po boljšem življenju. Njihove probleme, predvsem brezposelnost,

pa so francoske oblasti dolgo časa zanemarjale in tako izbruhi nasilja v predmestjih za marsikaterega Francoza niso bili večje presenečenje.

Francoska vlada je tako predstavila obširen program, po katerem bi v prihodnje izboljšali status prebivalcev predmestij oz. nezadovoljnih priseljencev. Program temelji predvsem na izobraževanju in ustvarjanju novih delovnih mest. Po francoski vladi so se zgledovali tudi drugod po Evropi; v Italiji so zadnje mesece organizirali javne razprave o sobivanju različnih kultur in narodnosti, V Belgiji pa se ukvarjajo predvsem z novo politiko zaposlovanja, ki

bi upoštevala tudi številne priseljence v tej evropski državi.

Nemški problemi V nasprotju s francoskim modelom, ki je dolgo časa veljal za zgled, pa nemške oblasti že nekaj časa glasno priznavajo svojo krivdo pri integriranju tujcev v njihovo državo. Nemčija je v času svoje največje gospodarske rasti (v šestdesetih in sedemdesetih letih) množično privabljala delovno silo, sprva iz Italije in Portugalske, nato pa v še večjem številu iz Maroka in predvsem Turčije. Ti delavci so bili od samega začetka predstavljeni kot »gostje na obisku v času gospodarske rasti« in to v očeh številnih Nemcev ostajajo še danes. Ker so pričakovali, da bodo sčasoma odšli, država ni storila praktično ničesar zanje; ni spodbujala šolanja, učenja nemščine ali poskrbela za ugodne življenjske razmere. »Nemčija mora najprej popraviti pravice za nazaj, šele nato lahko začnemo graditi skupno prihodnost. Vprašanje manjšin, še posebej turške, je treba urediti, če želimo zgraditi družbo, v kateri bodo različne narodnosti lahko sobivale,« meni Marieluse Beck, nemška sekretarka na uradu za migracije in begunce.

Smrt multikulturne družbe Nizozemsko je novembra leta 2004 pretresel brutalen umor režiserja Thea van Gogha. Slednji je bil zaradi svojih protiislamskih stališč dalj časa trn v peti muslimanskih skrajnežev. Njegov umor pa je za mnoge Nizozemce postal dokaz, da Nizozemska s svojo liberalnostjo in odprtostjo ne more biti več zgled drugemu svetu. Nizozemski časniki so ob umoru raz-

Desničarske skupine v vzponu

Čedalje večjemu številu tujcev v državah EU lahko pripišemo tudi čedalje večje politično nezadovoljstvo med mladimi Evropejci. Med njimi se jih namreč zmeraj več nagiba k skrajnemu desničarstvu, voditelji teh skupin pa ponavadi glasno zagovarjajo tudi sovražstvo do t. i. nezaželenih priseljencev.

vpitega režiserja na veliko pisali o smrti multikulturne družbe, za kar je bila Nizozemska zgled več desetletij. Nikjer drugod v Evropi niso tako podeljevali državljanstev, financirali so se verski objekti za različne verske skupnosti in šole so skupaj obiskovali otroci več kot sto različnih narodnosti, kolikor jih je registriranih samo na območju Amsterdama.

Van Goghov umor pa je bil za večino Nizozemcev le kaplja čez rob napetosti, ki so se kopičile v zadnjih letih med različnimi skupinami prebivalstva. Morilca, v Maroku rojenega nizozemskega državljanja Mohameda Bouyerija, so na sodnem procesu obsodili na dosmrtni zapor. A s tem zgodba še zdaleč ni končana. Sodišče se je uspešno izognilo obtožbi, da gre za umor na verski podlagi, in Bouyerija obsodilo za naklepni uboj. Na Nizozemskem naj bi delovalo okoli 100 do 200 islamskih

skrajnežev in Brouyeri je bil le eden od njih. Z umorom van Gogha je postal idol mladih skrajnežev, nizozemske oblasti pa se že sprašujejo, kako preprečiti širjenje njegovih idej iz zapora, kjer prestaja kazen. Sicer pa van Gogh ni bil edini smrtni sovražnik nizozemskih skrajnežev. Na njihovem seznamu so se tako znašle tudi osebe, ki zagovarjajo dialog med različnimi verskimi skupinami in obsojajo nasilje. Eden izmed njih je amsterdamski župan Job Cohen, ki je zaradi pozivov muslimanske skupnosti k pogovorom glede odprtih vprašanj vsak dan deležen groženj s smrtjo.

Kako ustaviti skrajneže? Po londonskih terorističnih napadih julija lani je v Evropi čutiti močan strah pred skrajnimi imami, ki nagovarjajo mlade muslimane k terorizmu. Težko je namreč verjeti, da so se teroristi v london-

skih napadih sami odločili za izvedbo napada, brez kakršne koli »moralne« podpore svojih radikalnih učiteljev islama. In v marsikaterem merilu so prav slednji večji zločinci od samomorilskih teroristov, vendar pa jih je v nasprotju z dejanskimi samomorilci precej težje izslediti oz. jih pripeljati pred sodišče. Nemška policija je pred štirimi leti, nedolgo po terorističnih napadih v ZDA 11. septembra, dolgo časa zasledovala turškega državljanja z imenom Hodja. Slednji je potoval po Nemčiji in po mošejah nagovarjal muslimane k terorizmu. »ZDA so veliki satan, Velika Britanija malo manjši, Izrael pa je vampir, ki pije kri muslimanom. Muslimani v Evropi morate izkoristiti demokratične sisteme v naše namene.« Nemška policija je nato več mesecev nadzorovala okoli 200 muslimanskih objektov, nato pa so policisti vdrli v neko molilnico in zasegli zapiske in videoposnetke nekega imama, a je ta policijo kasneje tožil zaradi vdora v molilnico, ki so ga izvedli brez sodnega naloga. V takšnih primerih je za podpihovanje sovražstva politični sistem v EU močno naklonjen, saj lahko kljub sovražnemu govoru ostanejo nekaznovani in jih je zelo težko izslediti. Po napadih v Londonu pa je postalo jasno, da prav skriti podporniki terorizma predstavljajo največjo grožnjo naši skupni varnosti. Napadi v Londonu so že spremenili precej zakonov in uredb, še posebej kar se tiče skupne evropske obveščevalne in varnostne politike, zato bo delovanje podzemnih terorističnih skupin v prihodnje zagotovo bolj oteženo. **D**

Francoski model integracije je propadel pred očmi vsega sveta.

Z umorom Thea van Gogha je Nizozemska izgubila ugled multikulturne države.

Stoletnica

V tem času mineva sto let, odkar je Slavoljub Eduard Penkala patentiral nalivno pero, izum, ki je spremenil svet. Penkala se tako uvršča med najpomembnejše izumitelje z začetka 20. stoletja. Kemijski inženir in izumitelj Penkala, po rodu Slovak, dolgo pa je živel v Zagrebu, je patentiral več kot 70 izumov s področij matematike, kemije, fizike in aeronavtike, ukvarjal pa se je tudi s preučevanjem in graditvijo letal. Vendar pa nobeden od izumov njegovega imena ni ponesel dlje kot patent pisala, ki ga je Penkala prijavil leta 1906.

Rekordno število Mednarodni urad za delo je sporočil, da je bilo lani na svetu 191,8 milijona brezposelnih. Število ljudi brez zaposlitve se je kljub robustni gospodarski rasti povzpelo na nov rekord, največ težav z iskanjem zaposlitve pa imajo mladi, na kar

naj bi veliko vplivala tudi globalizacija. Ta ima še naprej neenakomeren socialni učinek: nekaterim se življenjski standard neprestano povečuje, drugi pa ostajajo daleč zadaj. Rast svetovnega gospodar-

stva je bila 4,3-odstotna, število brezposelnih pa se je povečalo za 2,2 milijona. Brezposelnost se je najbolj povečala v Latinski Ameriki in na Karibih, v državah nekdanje Sovjetske zveze (brez sedanjih članic EU). V razvitih gospodarstvih in v državah članicah EU pa se je stopnja znižala. V Vzhodni Aziji je stopnja brezposelnosti ostala nespremenjena in je najnižja na svetu. Najvišja stopnja brezposelnosti je bila na Bližnjem vzhodu in v Severni Afriki.

Vrnili slike Avstrija bo 89-letni dedinji Marii Altmann vrnila pet slik Gustava Klimta. Kabinet kanclerja Schüssla je tako končal proces arbitraže, ki je sledil večletnemu pravnemu sporu. Gre za pet Klimtovih slik iz zapuščine judovske družine Bloch-Bauer. Slike so nacisti zaplenili,

nato pa so prešle v last avstrijske galerije Belvedere. Njihova skupna vrednost, gre za dva portreta Adele Bloch-Bauer ter krajini z jablano in

bukovim gozdom in sliko Hiše v Unterachu ob Attersseju, je ocenjena na 120 do 200 milijonov evrov. Maria Altmann, ki živi v ZDA, je dejala, da je vesela takšnega razpleta dogodkov. Nečakinja nekda-

nega lastnika slik želi, da ostaneta portreta njene tete še naprej razstavljena v Avstriji pa tudi krajine bi raje prepustila muzeju kot kakšnemu zasebnemu zbiralcu.

Krščen princ Tri mesece star danski princ, sin danske prestolonaslednika Frederika in njegove v Avstraliji rojene žene princese Mary, je v Københavnu prejel zakrament svetega krsta, s tem pa končno tudi svoje ime. Krstno ime 15. oktobra 2005 rojenega princa je tako odslej Christian Valdemar Henri John. S tem so se končale tudi obsežne špekulacije in stave o imenu najmlajšega člana danske kraljeve družine. Princ Christian je bil krščen v kraljevem krstnem ogrinjalu iz leta 1870, obreda pa se je udeležilo približno 300 gostov. Izbrano ime najnovejšega člana

TUJI TISK

La Stampa

Zbogom, ročne ure

Pogosto se dogaja, da najstniki ne znajo več določati časa na običajni številčnici; ure znamk Rolex, Swatch, Seiko in Timex so zamenjali mobilni telefoni. Naprava, ki kaže čas, se je torej spet vrnila v žep, kjer je v 19. stoletju že bila. Te spremembe se že poznajo pri prodaji

klasičnih ur: od leta 2004 se je prodaja modelov ur, ki stanejo med 30 in 150 dolarji in so bili priljubljeni med najstniki in mladostniki, zmanjšala za dobrih 10 odstotkov. Znamka Fossil je občutila padec prodaje za 13 odstotkov, krizo preživlja tudi Swatch z za 12 odstotkov nižjo prodajo. Če bodo hoteli ostati v toku, bodo morali ponuditi trgu ure, ki so hkrati predvajaniki glasbe. Tradicionalne ure spreminjajo svoj videz: Timex je začel izdelovati ure s kompasom, termometrom in četrtem kazalcem, ki poleg vremena kaže še temperaturo vode ali zraka. Svojo novost je predstavil tudi Guess: začel je izdelovati zapestnice, na katerih je eden od členov ura. Toda mladi ne zvedo, koliko je ura, samo z mobilnikov, ampak tudi z osebnih računalnikov ...

La Vanguardia

Nehal pisati

Dobitnik Nobelove nagrade za literaturo leta 1982, kolumbijski pisatelj Gabriel García Márquez, je v nekem intervjuju javnosti priznal, da je nehal pisati. »Leto 2005 je bilo prvo leto, ko nisem napisal nič novega,« je dejal. Kakšen nov roman bo morda napi-

sal, če se mu bo povrnil navdih. V tem času je poskušal dokončati drugi del spominov, toda kaže, da ne bodo nikoli izšli. Prvi del je izšel že leta 2002. Zadnja leta je zelo malo pisal, molčal je kar deset let, preden je leta 2004 izšel njegov zadnji roman. V intervjuju je hotel predvsem mlade posvariti pred nevarnostmi, ki jih s sabo prineseta oblast in slava. Izjavil je namreč, da je slava povsem uničila njegovo življenje, kakor oblast uničuje smisel resničnosti kot take. Slava in oblast človeka obsodita na osamljenost in izločenost iz družbe. Eden od vzrokov za to, da je pisatelj nehal pisati, je tudi nespodbudna diagnoza, ki so mu jo postavili zdravniki.

danske kraljeve družine ni večje presenečenje. Danska ima namreč 400 let staro tradicijo, da se na kraljevi oblasti izmenjujeta imeni Friderik in Christian. Mladi danski princ je sedaj drugi za očetom za zasedbo danskega prestola.

Glavobol Po ugotovitvah nemškega združenja nevrologov (BDN) zimske temperature pod ničlo lahko povzročijo glavobol. Najbolj ogroženi so ljudje, ki trpijo za migrenami, zato bi morali vedno nositi pokrivala. Mišice v glavi se na vetru in mrazu skrčijo in zato lahko povzročijo napad migrene. Nato se spet sprostijo s pomočjo toplote in nežne masaže. Če pa se

pojavi dejanski napad migrene, bolečine ne ponehajo več ur. Migrena je ena najpogostejših nevroloških bolezni. Njena pogosta spremljevalca sta občutljivost na svetlobo in slabost, sprožijo pa jo lahko stres, alkohol ali celo čokolada.

Revni Izraelci Skoraj 1,6 milijona Izraelcev je v drugi polovici leta 2004 in prvi polovici leta 2005 živel pod pragom revščine. V Izraelu imajo osebe z mesečnimi dohodki, nižjimi od polovice povprečnih dohodkov, status revnih. Leta 2004 je prag revščine znašal

1.777 šekelov mesečno (385 dolarjev). Sicer pa se je število prebivalcev v Izraelu v zadnjih petih letih povečalo za osem odstotkov, medtem ko se je število revnih v istem obdobju zvišalo za 45 odstotkov.

Spet za zapahi Mehmeta Alija Agčo, ki mu je leta 1981 spodletel poskus atentata na tedanjega papeža Janeza Pavla II., so v Carigradu spet aretirali, potem ko je turško prizivno sodišče na predlog pravosodnega ministra razveljavilo odločitev nižjega sodišča za njegovo izpustitev. Agča se aretaciji ni

upiral. Prizivno sodišče je odločilo, da Agčo, ki je svobodo prvič po skoraj 25 letih okusil 12. januarja, ne bi smeli izpustiti. Leta 2000 so ga izročili Turčiji, potem ko je v Italiji za zapahi preživel skoraj 20 let. V domovini so ga zaprli zaradi umora novinarja Abdija Ipekija in dveh ropov v Turčiji leta 1979.

Umikajo denar

Iran je začel umikati svoje devizne rezerve iz evropskih bank, da bi se s tem zavaroval pred morebitnimi sankcijami Združenih narodov zaradi iranskega spornega jedrskega programa. Iran je hkrati zaprosil Organizacijo držav izvoznic nafte (OPEC), naj dnevno proizvodno kvoto od aprila letos zniža za milijon sodčkov. Bančni transferji so že v teku, Iračani pa nočejo povedati, za koliko denarja gre in kam ga bodo nakazali. Ta korak Irana kaže, da Teheran grožnje s sankcijami jemlje zelo resno. Iranske račune v ZDA je Washington zamrznil kmalu po iranski revoluciji leta 1979, v kateri je bil strmoglavljen prozahodni šah Mohamed Reza Pahlavi.

TUJI TISK

La Liberation

Prišli so prav

Putin je razkrinkanje britanskih vohunov v zvezi z ruskimi nevladnimi organizacijami, ki naj bi tajno prejemale britanska finančna sredstva, vzel zelo resno. Dejal je, da je skrb zbujačo dejstvo, da se nevladne organizacije financirajo prek obveščevalnih služb. Takšni naj bi bili vsaj dve. Ta-

tjana Kasatkina, direktorica društva Memorial, ene najbolj spoštovanih ruskih nevladnih organizacij, ki se bojuje proti kršenju človekovih pravic, pravi, da je bilo že prej znano, da se nevladne organizacije financirajo iz tujine in to počnejo odkrito. Pri vsem tem gre za poskus, da bi razširili idejo, da nevladne organizacije delujejo proti Rusiji. Moskovska Helsinška skupina in fond Evrazija pravita, da sta 50- do 100-odstotno odvisni od tujih nakazil, vse pa je popolnoma dokumentirano, zato nimajo razloga, da bi se zatekali k »vohunom«. V Rusiji si jih namreč nihče več ni upal financirati. Več kot 40 ruskih organizacij se je proti vohunskemu škandalu izreklo v kolektivnem pismu, češ da je to poskus vrnitve v leto 1937, na začetek obdobja Stalinovega terorja.

The Independent

Vohunski pripomočki

Obtožba britanskih diplomatov v Moskvi, da vohunijo, je spomnila na čase hladne vojne in na vse bistroumne pripomočke, ki so jih nekdanje uporabljali vohuni različnih držav. Tako je KGB leta 1978 s pomočjo zastrupljenega dežnika vbrizgala strup in ubila bolgar-

skega disidenta Georgija Markova, vzhodnonemška obveščevalna služba je pri delu uporabljala fotoaparata, vgrajen v steno, ki so ga v 80. letih iznašli Čehi. Fotoaparata, ki so ga leta 1949 izdelali v Nemčiji, je bil vstavljen v ročno uro. Vohuni so z njim lahko posneli do šest fotografij, medtem ko so se delali, da gledajo na uro. V 80. letih je bil v uporabi nalivnik s črnilom, ki se je videlo samo, če so ga obsijali z dolgovalovnimi ultravijoličnimi žarki, sicer je sporočilo, napisano z njim, ostalo nevidno. Pri KGB so uspešno uporabljali 4,55-milimetrsko pištolo za en strel v obliki šminke – odkrili so jo, ko je nekdo prečkal mejo v Zahodnem Berlinu. Poleg tega so v 60. letih pri KGB uporabljali radijski oddajnik, skrit v peti čevlja, ki je prenašal vse pogovore.

Jože Romšek

Policiste moramo iz pisarn potegniti na teren

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Dvainpetdesetletni Jože Romšek, univ. dipl. pravnik, je mesto generalnega direktorja policije prevzel junija lani. Od takrat se ni veliko pojavljal v javnosti, saj ga, kot pravi, bolj kot to zanima konkretno delo, ki prinaša rezultate. Kljub temu je naredil izjemo in v svojem prvem daljšem intervjuju nasploh razkril nekaj svojih načrtov o delu policije. Spregovoril je tudi o stanju, ki ga je podedoval od svojih predhodnikov, kadrovskih menjavah, ki jih je izvedel, in nekaterih zadevah, s katerimi se ta čas ukvarja policija.

Generalni direktor policije ste zdaj že dobroga pol leta, kar pomeni, da ste se verjetno dobro seznanili s stanjem, ki ste ga prevzeli. Kako ste zadovoljni z njim?

Lahko rečem, da sem se s stanjem v policiji zelo dobro seznanil, kar velja tako za stanje na generalni policijski upravi kot za stanje na policijskih upravah in terenu. Policija dela dobro, kar pa seveda ne pomeni, da kakšnih stvari ne bi bilo mogoče izboljšati.

S katerimi stvarmi ste zadovoljni?

Zelo sem zadovoljen z visokim nivojem strokovne usposobljenosti policistov in njihovo pripravljenostjo za delo. Poudariti moram, da naši policisti delajo dobro, kar navsezadnje kažejo tudi analize javnomnenjskih raziskav, ki jih je opravila Fakulteta za policijske varnostne vede kot neodvisna institucija. Rezultati so pokazali, da večina ljudi zaupa oziroma zelo zaupa policiji, hkrati pa analize kažejo na nekoliko vzvišen odnos policistov do državljanov. To so objektivni kazalci pozitivnih in negativnih dejstev v zvezi z našim delom, ki povedo tudi to, kaj moramo še izboljšati. Slovenska policija je dobro vpeta v mednarodno policijsko sodelovanje, pri čemer mislim na dvo- in večstransko sodelovanje, sodelovanje z Europolom in Interpolom; naši policisti so zelo cenjeni, ko opravljajo policijsko delo v različnih mednarodnih misijah – od Bosne in Hercegovine, Kosova do Jordanije. V praksi so se kot izjemno dobra rešitev pokazale mešane patrulje, ki jih formiramo s sosednjimi državami za opravljanje nalog na območju državne meje. Prav tako je slovenska policija

uspešna pri reševanju problematike ilegalnih migracij, ki so največkrat povezane z različnimi oblikami organiziranega kriminala. V okviru generalne policijske uprave se dobro opravljajo naloge, ki zagotavljajo logistično in informacijsko podporo sistemu, vključujoč sistem izobraževanja policistov. V okviru logistične podpore bomo morali spremeniti sistem zagotavljanja osebne opreme za policiste na terenu, in sicer tako, da bodo dobili tisto opremo, ki jo glede na specifiko dela resnično potrebujejo. Svoje naloge zelo dobro opravlja Center za forenzične raziskave, čeprav domuje v povsem neprimernih prostorih, kadrovske probleme pa uspešno rešujemo.

S čim pa niste zadovoljni?

Nezadovoljen sem predvsem z nekaterimi sistemskimi zadevami.

Katerimi?

To so predvsem nekatere sistemske rešitve, o katerih bom govoril v nadaljevanju. Na nekatere imamo sami neposreden vpliv, na nekatere pa lahko vplivamo posredno, in sicer tako, da prek ministra in ministrstva za notranje zadeve poskušamo predlagati vladi in parlamentu ustrezne zakonske rešitve.

Zelo sem nezadovoljen z rezultati procesa, ki se je začel že leta 1994/95, ko so začeli policiste obremenjevati z administrativnimi opravili, kar je povzročilo, da so bili policisti prisiljeni več časa porabiti za delo v pisarnah, manj pa ga je ostalo na voljo za delo z ljudmi na terenu, tudi za preventivo, ki je pomemben element policijskega dela. Višek tega procesa je bil dosežen konec leta 2004, ko je policija postala tako imenovani prekrškovni organ, kar samo po sebi sicer ni nič narobe, če postopki ne bi bili tako zapleteni in povezani s pretiranim administriranjem. Pri reševanju tega problema smo naleteli na veliko pripravljenost in razumevanje tako gospoda ministra Dragutina Mateja kot celotne vlade. Gre preprosto za to, da se pripravljajo take spremembe zakonodaje, ki bodo postopke poenostavile, da postanejo učinkovitejši zlasti na področju javnega reda in miru, pa tudi na področju varnosti v cestnem prometu. Poenostavitev postopkov

pomeni hkrati z večjo učinkovitostjo tudi zmanjšanje administrativnih opravil, ki jih morajo sedaj opravljati policisti. Drug sistemski problem je tako imenovana bagatelna kriminaliteta, ki nas ne bremeni samo statistično in administrativno, temveč tudi operativno. Tudi na tem področju želim doseči, da bi se policija manj ukvarjala z administrativnimi opravili in bolj z operativno in ciljem, da bi bila preiskavnost kaznivih dejanj boljša. Vsekakor gre za procese, ki terjajo čas in sodelovanje z različnimi institucijami. Ne glede na to pa pričakujem in zahtevam rezultate.

Na koncu naj še omenim, da tudi z varnostjo v cestnem prometu nisem najbolj zadovoljen. Na tem področju je vsekakor treba upoštevati, da pristojnosti glede priprave zakonodaje in nacionalnih programov niso bile povsem jasne in da se je od policije dostikrat zahtevalo, ne samo da izvršuje predpise, temveč tudi predlaga sistemske rešitve. Ta problem se že rešuje, ne glede na vse pa moram reči, da je za varnost v cestnem prometu odgovornih več subjektov in da je policija kot izvršilni organ samo eden od pomembnih organov, ki bodo prispevali svoj delež, da bi se stanje izboljšalo.

Vas pri tem notranji minister Dragutin Matej podpira oziroma kakšno je sodelovanje med generalno policijsko upravo in ministrom?

Sodelovanje z ministrom za notranje zadeve gospodom Dragutinom Matejem je zelo dobro. Izjemno spoštujem dejstvo, da gospodu ministru ni škoda časa za nas, vedno imam dostop do njega tako za posvetovanja kot tudi za pogovore o sistemskih rešitvah. Ne znam si predstavljati drugačnega pristopa, saj je minister, sistemsko in pravno gledano, tisti, ki prek vlade in parlamenta predlaga in zagovarja ustrezne zakonske rešitve, pogajanja o proračunu policije so v njegovih rokah, prav tako izvrševanje proračuna, načrt nabav, kadrovskega načrta in še bi lahko našteval.

Nekaj ste že omenili, pa vendarle, kaj bi si želeli v policiji še spremeniti?

Bistvene spremembe sem že omenil. Policiste moramo vrniti nazaj na teren, kjer želimo ▶

► večjo navzočnost policistov kot je sedanja. Policiste moramo razbremeniti administrativnih opravil. Zahtevam in pričakujem tudi boljše delo na področju preiskovanja najhujših oblik kriminala. Poudarjam, da gre za procese, ki zahtevajo svoj čas, energijo in seveda strokovno znanje. Ti procesi in rezultati pa niso odvisni samo od policije. Prav tako bi želel z vidika policijskega dela boljše rezultate v zvezi z varnostjo v cestnem prometu, napovedal sem ostre ukrepe glede prekoračitev hitrosti in vožnje pod vplivom alkohola. Prepovedal pa sem že tako imenovano normiranje policistovega dela, ko se je od policista zahtevalo, kolikokrat mora med opravljanjem službe ukrepati, ne upoštevajoč pri tem, ali gre resnično za potrebo po represivnem ukrepanju ali pa bi bilo v konkretnem primeru treba državljana le opozoriti.

A se je to dejansko dogajalo?

Očitno se je in s tem nisem zadovoljen. V nekaterih primerih mora pač policija delovati tudi preventivno. Velikokrat namreč lahko policist že s preventivnim ukrepanjem, kot so opozorilo, opomin in podobno, ali celo samo s svojo navzočnostjo marsikaj naredi.

Torej bo več preventivnega dela kot represije?

Doseči želim tudi več preventivnega delovanja policije, kar vključuje tudi preventivno ukrepanje, ne bo pa nikakršnega popuščanja pri najhujših kršitvah.

Glede na to torej sprememb v smislu povišanja kazni za prometne prekrške ni pričakovati?

To je sicer stvar zakonodajalca, tako da ne morem v celoti odgovoriti na to vprašanje, pričakujemo pa lahko poenostavitev postopkov, da bi postali učinkovitejši, ko gre za ukrepanje v zvezi z vožnjo pod vplivom alkohola in za prekoračitve hitrosti.

Kaj pa policijska pooblastila? Pričakujete pri tem kakšne spremembe ali menite, da jih imajo policisti dovolj?

Mislím, da imamo policisti dovolj pooblastil, drugo vprašanje pa je njihovo izvrševanje v praksi. Vemo, da so policijska pooblastila pomembna dolžnost, ki jo daje policiji država, po drugi strani pa seveda tudi velika odgovornost, kar pomeni, da mora imeti vsako izvrševanje policijskih pooblastil nesporno pravno podlago ob upoštevanju med drugim tudi načela sorazmernosti.

Znano je, da je bilo v zadnjih letih stanje na generalni policijski upravi večkrat zelo kaotično – pisale so se anonimke, izvajale so se različne kadrovske prerazporeditve in podobno. Se je stanje zdaj umirilo?

Lahko rečem, da se stanje v generalni policijski upravi postopno stabilizira, nisem pa še povsem zadovoljen.

Kako pa ste zadovoljni s kadrovsko zasedbo na generalni policijski upravi? Načrtujete še kakšne kadrovske menjave?

S skupino najožjih sodelavcev sem zadovoljen, delajo dobro, pričakujem pa rezultate. S prvim februarjem letos (pogovor je nastal pretekli teden, op. A. K.), bo postavljen nov direktor uprave uniformirane policije namesto vršilca dolžnosti, ki se bo s prvim marcem upokojil.

Lahko že poveste, kdo bo to?

Direktor uprave uniformirane policije bo Danijel Žibret, človek z univerzitetno izobrazbo in dolgoletnimi operativnimi policijskimi izkušnjami.

Nekateri pravijo, da je moralo policijo po vašem prihodu tako ali drugače zapustiti več deset ljudi. Koliko zamenjav je bilo dejansko in kaj vas je vodilo pri njih?

Ko sem bil imenovan na položaj generalnega direktorja policije, sem javno povedal, da nameravam oblikovati svojo ekipo najožjih

listične policije, ki ima enake profesionalne reference, in direktorja uprave za logistiko. Res pa je, da smo nekatere ljudi prerazporedili. Pomembni razlogi so bili prenos pristojnosti s policije (MNZ) na ministrstvo za promet, različne službene potrebe in konec koncev tudi želje posameznikov.

Mogoče jih pa to moti?

Mogoče, čeprav se pri tem ni zgodilo nič tragičnega – nihče ni ostal brez službe, vsi imajo enak položaj in vsi so obdržali plačo. Razlika je le v tem, da bodo odslej delali na nekaterih drugih področjih. Samo v enem primeru smo človeka dejansko zamenjali v povezavi z disciplinskim ukrepom.

Mislite gospoda Erhatiča?

Priimkom bi se izognil. V načelu gre za to, da smo nekatere zaposlene prerazporedili, disciplinski postopki pa se lahko končajo na različne načine, tudi z razrešitvijo z naziva in imenovanjem v za eno stopnjo nižji naziv.

Razlagati, da si v Jugoslaviji pomembno državniško srečanje zavaroval z nekaj policisti, kar naj bi bilo čisto dovolj tudi za današnje razmere, je nesmiselno.

sodelavcev, s katerimi bom lahko dobro in učinkovito delal. To pravico mi dajejo veljavni zakonski predpisi in jaz sem jo izkoristil. Seveda to ne pomeni, da lahko zdaj menjam vse povprek, kar se tudi ni dogajalo. Sam sem si denimo postavil najožjo ekipo – imenoval sem svojega namestnika, ki je profesionalec, karierni policist, direktorja uprave krimina-

Vrniva se h generalni policijski upravi. Znano je, da se na nekaterih ministrstvih novi ministri in direktorji srečujejo s težavami, ki jim jih povzročajo kader, ki je tam ostal še iz mandata prejšnje vlade. Imate kaj tovrstnih težav?

Osebnostno ne morem reči, da mi nekdo povzroča težave zato, ker ima takšno ali drugačo-

no politično prepričanje; nesporno pa je, da sem imel nekaj težav. Ena takšnih je bila, da pri prevzemanju poslov ni bila opravljena ustrežna primopredaja. Vse, kar sem dobil, je bil zapisnik, ki ga je tajnica napisala na eni strani in pol. Ali se je to zgodilo zaradi takšnega ali drugačnega političnega prepričanja nekoga, ne vem, vsekakor pa vem, da to ni pravi način, saj je policija del izvršilne oblasti države, ki je vsak dan v operativni funkciji, šteje blizu 10.000 policistk in policistov. S tako močnim sistemom izvršilne oblasti se resnično ni dopustno igrati. Sam sem bil na različnih vodilnih mestih petnajst let, in vedno ko sem odhajal, sem za sabo pustil pregledno stanje. To bom naredil tudi, ko bom odšel s tega mesta.

Je pa še ena stvar, mimo katere ne morem. Opažam namreč, da nekateri ljudje, ki so prej delali v policijskem sistemu in so ga dolga leta oblikovali, v zadnjem času ta sistem čedalje bolj napadajo in z varne razdalje kritizirajo bodisi nekatere odločitve, bodisi kar vse povprek. To se mi ne zdi prav, saj se je vrsta okoliščin spremenila, navsezadnje imamo sedaj samostojno državo, družbene razmere v tujini in doma so bistveno drugačne kot v sistemu, ki je urejal našo družbo pred leti.

Kdo so ti ljudje?

O imenih ne bi govoril, mogoče pa jih je opaziti v javnosti kot dežurne komentatorje in kritike, ki se spoznajo na vse in poznajo vse rešitve vseh problemov, ki so se nakopičili skozi leta. Razlagati, da si v Jugoslaviji pomembno državniško srečanje zavaroval z nekaj policiisti, kar naj bi bilo čisto dovolj tudi za današnje razmere, je nesmiselno in lahko kaže tudi na nepoznavanje sodobnih varnostnih razmer. Od takrat do danes se je marsikaj spremenilo. Spremenil se je sistem, družbena ureditev nasploh, pa tudi varnostne ocene in še marsikaj drugega. Terorizma, kot ga poznamo danes, takrat denimo sploh še ni bilo.

Poleg tega so tudi ljudje, ki imajo veliko povedati o policiji, čeprav o njenem delovanju v praksi ne vedo veliko. Gre za skupino, ki se samo znanstveno ukvarja s policijskim delom. V praksi je delala pred leti, nekateri pa sploh nikoli ali pa krajše obdobje. Zdaj pa kritizirajo vse povprek. Tukaj ne moremo mimo misli, ki jo je nekoč izrekel še danes zelo pomemben človek v Sloveniji. Dejal je: »Znanstvenik napiše knjigo in je zadeva rešena, jaz pa se vsak dan srečujem z operativnimi problemi, ki jih moram takoj reševati.« Ne želim se primerjati z nikomer, vendar je tudi v mojem primeru tako. Vsak dan se srečujem s sto in enim problemom, paziti moram, da jih rešujem pravilno, nekdo pa samo sede za mizo in napiše ali pa pove, kako naj bi bilo nekaj narejeno. To ne gre. Osebno zelo spoštujem vse nekdanje generalne direktorje policije, kajti vsak se je moral srečevati s po-

Odkrivanje korupcije je proces, ki ne da rezultatov čez noč, ampak se pokažejo šele čez čas in prepričan sem, da bomo pri tem uspešni.

dobnimi težavami in jih je poskušal reševati, kakor jih je pač lahko glede na okoliščine. Tudi zaradi tega nikoli ne komentiram in ne kritiziram njihovega dela in ga ne bom niti potem, ko bom odšel s tega položaja.

No, v zadnjih letih je policijo pretresalo kar nekaj afer, ki še niso dobile epiloga. Če se dotakneva nekaj zadnjih, aktualnih, mogoče veste, kako daleč je interni nadzor v aferi Seme?

Policija je velik sistem, opravljanje naših nalog je zahtevno, preiskujemo zadeve, ki imajo vedno več dimenzij, kar je tudi eden izmed razlogov za nastajanje raznovrstnih afer. Podobne situacije nastajajo tudi drugod po svetu, mi nismo izjema. V zvezi z zadevo, o kateri me sprašujete, lahko rečem, da so bile ugotovljene nekatere strokovne napake, iz katerih smo se tudi marsikaj naučili. Upam, da se ne bodo ponavljale.

Je bil Erhatic premeščen zaradi te zadeve ali zaradi česa drugega?

Gospod Erhatic je bil prerazporejen skladno z veljavnimi predpisi, upoštevajoč delovne potrebe policije. Ne vidim razloga, da ljudje, ki so že dolgo na položaju, ne bi sprejeli novih izzivov in priložnosti na drugih delovnih mestih. Na ta način presegamo rutinsko opravljanje nalog, ki lahko povzročata težave sistemu.

Ena izmed za policijo ne prav prijetnih zadev je bilo izginotje nekaj kilogramov mari-

huane iz Policijske uprave v Celju. Kaj je v tem primeru pokazal interni nadzor?

Kraja marihuane mi je kot policistu »zelo težko padla« in moram reči, da ne morem biti zadovoljen s situacijo, v kateri sem se znašel. Tudi zato smo v tem primeru uvedli interni nadzor in ta je pokazal nekatere nepravilnosti. Sproženi so bili disciplinski postopki.

Lahko poveste proti komu?

Tega ne morem povedati, ker disciplinski postopki še niso pravnomočno končani.

Kaj pa banka SKB, iz katere so tatovi odšli očitno s kar nekaj milijoni evrov v žepu? Je že kaj znanega o tem, kdo bi lahko bili roparji?

Zaradi interesa preiskave ne morem razlagati podrobnosti, lahko pa povem, da policija intenzivno preiskuje primer.

Lahko vsaj poveste, kako daleč je?

Tudi tega ne morem povedati.

Kaj pa zadeva Socius, kjer naj bi bilo, s tem ko je nekdo javnosti posredoval podatke o tem, da policija preiskuje Leonarda F. Peklarja, prišlo do odtoka informacij iz policije?

Pri preiskavi tega primera je izredno pomembna ugotovitev, da policija od vsega začetka dela korektno in strokovno in da so vse sile usmerjene v to, da uspešno končamo primer.

V zadnjem času je veliko razprav o odpravi Kosove komisije in preganjanju korupcije. Menite, da je policija dovolj usposobljena za njeno preganjanje?

Začel bi z mislijo, ki kroži med policisti in sem jo slišal že na začetku svoje policijske kariere leta 1973, da so kriminalci vedno en korak pred policisti. To drži, a tako ni samo pri nas, ampak tudi v drugih državah, drži pa tudi, da se trudimo, da bi bil ta korak čim krajši. V policiji imamo sposobne ljudi, ki imajo izobrazbo, izkušnje, znanje in tudi voljo za preganjanje korupcije, prav tako pri tem dobro sodelujemo z državnim tožilstvom in posebej s skupino tožilcev za posebne zadeve.

Odkrivanje kaznivih dejanj korupcije je namreč ena najtežjih nalog policije, kjer imata v nasprotju z večino preostalih kaznivih dejanj interes, da jih ne odkrijemo, vedno najmanj dva – tisti, ki je nekaj dal, in tisti, ki je to prejel; v ta zaprti krog je težko prodreti. Odkrivanje korupcije je tudi zato proces, ki ne da rezultatov čez noč, ampak se pokažejo šele čez čas in prepričan sem, da bomo pri tem uspešni. ■

Uničeni Žužemberk

Heroji z Brezove Rebri

2. del

Ivo Žajdela

Nadaljujemo z opisom partizanskega uničenja Ajdovca, Žužemberka, Mavsarjevih, Hinj, Žvirč ... Po šestdesetih letih storilcem še vedno postavljajo spomenike.

Nekaj dni pred napadom na Ajdovec so komunisti ustanovili t. i. Dolenjsko operativno cono, katere poveljnik je postal eden od jugooficirjev Milovan Šaranović (njegov priimek lahko še danes preberemo na kakšni hiši v Ljubljani), politični komisar pa je bil Jože Brilej. V njej je bilo pet partizanskih enot: Gubčeva, Cankarjeva in Tomšičeva brigada ter oba dolenjska odreda. Takoj so sklenili napasti Ajdovec. Branilci pred to silo niso imeli nobene možnosti. Napadu je neposredno poveljeval Lado Ambrožič. Požgali so šolo, cerkev, župnišče, prosvetni dom in več okoliških hiš. Pravo razdejanje. Partizani so med napadom ubili 16 branilcev, večjo skupino zajetih pa so 12. decembra odgnali na Brezovo

Reber, kjer so si vodilni privoščili farso s partizanskim »sodiščem«. 21 fantov in mož so »obsodili« na smrt, umorili in jih zakopali v jamo v neposredni bližini vasi.

Krvavi »zapisnik« Na »zapisnik« oziroma na smrtno »obsodbo« se je podpisalo pet vodilnih partizanov in s tem za zgodovino prevzelo madež okrutnega zločinstva. Takole si sledijo: Bolko Brezar (Jože Brilej, politični komisar Dolenjske cone; še danes se v Šiški po njem imenuje ulica, ob kateri v visokih blokkih živi veliko ljudi), /Milovan/ Šaranović (komandant cone), Novljan (Lado Ambrožič-Novljan, komandant Gubčeve brigade) ter Veljko Hočvar (Dušan Bravničar) in Rudi Hrast (Viktor Avbelj). Osebe torej,

ki nimajo z osvobodilnim bojem, idealistično predstavljenim, kot so nas z njim pitali dolga leta po vojni in kakršnega si mnogi še danes zamišljajo, nič skupnega. Pod krinko »osvobodilne« partizanske vojske je bilo prav vse podrejeno izvajanju boljševidne revolucije. V letu 1942 lahko sledimo eni sami moriji civilnega prebivalstva te »osvobodilne« partizanske vojske. Prepis zapisnika je v arhivu (v okviru Inštituta za novejšo zgodovino), vendar manjka zadnja stran s podpisi; očitno jo je nekdo ukradel, saj je očitno brisal sledi, ki so dokazovale sodelovanje pri zločinu. K sreči obstaja prepis tega zapisnika, kjer je navedenih vseh pet partizanskih podpisnikov.

Dva dni po strahotnem opustošenju na Ajdovcu so partizani zno-

va udarili, ko so na dvorišču njegove domačije na Gornjem Ajdovcu ustrelili Franca Gnidovca (njegov oče je pred drugo svetovno vojno trideset let opravljal župansko funkcijo na Ajdovcu), očeta desetih otrok; najstarejši sin France je leta 1938 postal duhovnik. Takšna je bila »osvoboditev« Ajdovca, kot je to svoje dejanje z neizmernim cinizmom po vojni označil Lado Ambrožič-Novljan. Ambrožič je bil komandant Gubčeve brigade od 16. septembra 1942 do 12. januarja 1943 in je zato neposredno odgovoren za vse zločine, ki jih je v tem času naredila Gubčeva brigada.

Uničenje Žužemberka V noči na 22. december 1942 je Ambrožič vodil napad Gubčeve brigade na postojanko vaške straže v Žužemberku. Napad ni uspel. To je bil prvi partizanski napad na Žužemberk, v naslednjih dveh letih, leta 1943 in 1944, so mu sledili še drugi, za njimi pa je ostajalo opustošenje: v zgradbah, v lastnini in v dušah. Žužemberk je postal eden najbolj napadanih in uničenih krajev v Sloveniji. Leta 1945 je partizansko vodstvo, ki ga je vodila neizmerna uničevalna sla, pošiljalo zaveznikom koordinate za bombardiranje tudi za ta kraj, čeprav v njem ni bilo nobenih industrijskih obratov, pomembnih cestnih ali železniških križišč ali postaj, ki so bili takrat cilji letalskih bombardiranj. Angloameriška letala so prišla Žužemberk bombardirat kar trinajstkrat, s čimer so uničevala še tisto, kar pri prejšnjih napadih niso do konca uničili partizani. Po vojni pa so se nekateri čudili, kako da so se proti koncu vojne domobranci tudi tam znesli nad nekaterimi terenci. Žužemberk še nima monografije, ki bi vse to dogajanje prikazala, seveda objektivno in nepristransko. Ne le da je nima, o tem sploh nihče ne razmišlja. Zakaj ne? Verjetno zato, ker bi bili v njej toliko opevani partizani prikazani kot zločinska drhal. In v ta Žužemberk so postavili Ambrožičev spomenik!

Umor Mavsarjevih Tretji napad Gubčeve brigade, ki mu je na koncu sledil velik zločin, se je začel v noči na 27. december 1942, ko so obkolili in napadli italijansko posadko na gradu Dob pri Mirni.

Pred mnogimi grožnjami, saj so partizani pred tem tam pobili že veliko civilistov, se je tja iz bližnje vasi zatekla Mavsarjeva družina. Po uničenju gradu so partizani, ki jih je vodil Lado Ambrožič-Novljan, na najokrutnejši način pomorili sedem članov Mavsarjeve družine: očeta Jožeta, predvojnega šentruperskega župana, njegovo ženo in pet otrok. Kasneje so ostanke šestih našli v sežganem stanju, sedmega pa so umorili neznano kje v gozdu, potem ko so ga prisilili, da jim je tja peljal naropano blago.

Uničenje Žvirč Ker je bil Lado Ambrožič-Novljan v Staničevem pismu obdolžen sodelovanja, celo poveljevanja pri genocidnem partizanskem zločinu v Žvirčah, ne bo odveč, če pogledamo, kaj je o tem Ambrožič sam napisal v dveh knjigah.

Najprej v knjigi *Petnajsta divizija* (Ljubljana 1983): »V zvezi z operacijami v Suhi krajini je treba še omeniti nenavadno akcijo, ki jo je izpeljala 12. brigada v Žvirčah. Izselila je namreč prebivalstvo, ker se je medenji vgnezdila sovražna obveščevalna. Podobne, nam že znane akcije je 15. divizija že opravila pod Gorjanci. Sedanja akcija je bila bolj temeljita. Minerji inženirskega bataljona 15. divizije so tedaj razstrelili vse trdno zgrajene hiše ter 45 bunkerjev. S tem so Žvirče sicer izgubile vlogo utrjene postojanke, vendar je akcija naltela pri prebivalstvu na protest. To je bila ena maloštevilnih akcij, ki so jih izvedli na Slovenskem za zaščito narodnoosvobodilnega gibanja, pa tudi ta verjetno ni bila zadosti pretehtana.«

To je vse, kar je Ambrožič v obsežni knjigi (608 strani) zapisal o partizanskem uničenju suhokrajinske vasi Žvirče. Zakaj tako malo in zakaj prav s takšnimi podatki in na takšen način, bi bilo vredno daljše analize. Vsekakor to ni bila »ena maloštevilnih akcij«, ki so jih izvedli partizani za nekakšno svoje zavarovanje. V povojni publicistiki so nenehno uporabljali ta izgovor, pa naj je šlo za požiganje gradov, kulturnih domov, cerkva, župnišč ali šol.

Uničenje Štanjela Spomnimo se samo, kako so v Štanjelu septembra 1944 partizani razstrelili dvanajst

Podpis Lada Ambrožiča-Novljana

najpomembnejših zgradb, kot drugod tudi tam povsem brez potrebe, s čimer so temu imenitnemu kraškemu mestecu uničili njegovo veličastno podobo. Že dolgo ga obnavljajo, pravzaprav tiste zgradbe, ki jih je porušil partizanski eksploziv; in da si ne bi kdo mislil, da jih obnavljajo s sredstvi iz posebnega sklada, v katerega prispevajo nekdanji partizanski borci, da bi s tem vsaj malo pripomogli k obnovi tistega, kar so nekoč uničili. Ne, po Evropi in celo v Kanadi prosjajo za denar in z njim zelo počasi obnavljajo razstreljene zgradbe. Pa to še ni vse: še danes takoj za vhodom skozi utrbeni portal visi napis, vsem in vsemu v posmeh, da si lahko tam ogledamo spominsko sobo Koso-velove brigade, tiste brigade, ki je septembra 1944 uničevala Štanjela.

Prav vsi kraji, kjer so pred več kot šestdesetimi leti uničevali partizani, še danes nosijo posledice tega uničevanja. V Žvirčah ni bilo 45 bunkerjev, kakor piše Ambrožič, ampak so požgali ali razstrelili domačije cele vasi, ki ni bila majhna, in cerkev. Pa tudi če bi bilo tam nešteto bunkerjev, partizani

niso imeli nobene pravice za tako rekoč nič. Naša postsocialistična sodišča pa so jih še nedavno (kar se je jasno izrazilo na Levstikovem procesu) obravnavala kot regularno vojsko slovenske države.

Okupator in partizani V knjigi *Dvanajsta brigada* (Ljubljana 1976, 603 strani) je Ambrožič uničenje Žvirč opisal takole: »Dne 15. marca so brigadi naložili zelo nepopularno nalogo, naj razruši utrdbe v Žvirčah in izseli vse prebivalstvo. Tudi v tej vasi, kakor pred odselitvijo prebivalstva Hinj, je bila organizacija za obveščanje domobrancev in Nemcev zelo uspešna. Sovražnik je zato na tem operativnem področju lahko hitro reagiral na partizanska gibanja in akcijo. Na Slovenskem ni bilo veliko primerov, da je partizanska vojska posegla po tako drastičnih ukrepih, kot je bilo rušenje nekaterih zgradb v vasi. Znano je, da so partizani izpod Gorjancev izselili nekoliko družin, za katere so vedeli ali pa jih sumili, da so njihovi člani sovražnikovi obveščevalci in da so njihovi domovi na voljo belim vojakom in njihovim nemškim gospodarjem. Toda pod Gorjanci niso porušili hiš preseljenih prebivalcev. V Žvirčah so minerci inženirskega bataljona XV. divizije razstrelili trdne zidane poslopja. Poleg tega so porušili približno 45 bunkerjev okoli vasi. To delo so opravili tako, da sovražnik ni imel več možnosti, da bi se daljši čas zadrževal v vasi, izkoristil podatke domačinov ali pa vas izpremenil v postojanko. Tudi v Hinjah je istočasno razbil še nekatere trdne zidove, ki so ostali od prejšnjega miniranja. Akcija je pri prebivalstvu naletela na proteste.

Izkazalo se je, da domobranske enote v spremstvu nemških policijskih čet niso branilci kmečkih domov, kot so domobranci radi razlagali, ampak so nasprotno povzročitelji uničevanja vasi.«

Toliko prostora je Ambrožič namenil temu velikemu in pomembnemu dogodku v debeli knjigi, ki je namenjena samo partizanski enoti, ki je uničevala Žvirče. V zadnjem stavku, ki je v celoti tipičen povojni propagandni konstrukt komunistične publicistike, si je Ambrožič privoščil podlo podtikanje domobrancem, da so oni uničevali slovenske vasi, to, kar so v resnici počeli le okupator in partizani. Od začetka vojne in do njenega konca so samo okupatorji in domači komunistični partizani uničevali ljudi in njihovo lastnino, ta dva dejavnika sta bila v tem času na Slovenskem alfa in omega, vse, kar je bilo zunaj njiju, je bilo stranski produkt teh dveh uničevalnih sil. Za vse, kar je v zvezi s protirevolucijo, sta kriva ta dva dejavnika oziroma njuna politika in njuno ravnanje.

Spisek zločincev Ko je dvanajsta brigada nasilno izselila prebivalstvo Žvirč (bila je zima), njihove domove pa uničila, so tej partizanski enoti poveljevale naslednje osebe: komandant je bil Vid Jerič, politkomisar je bil Štefan Gebert-Stepko, namestnik politkomisarja je bil Jože Butara in načelnik štaba Janez Jeras-Džule. Seveda niso sami odločali o tako pomembni in strahotni akciji, ampak osebe v štabih nad njimi. Politični komandant petnajste divizije, v sestavo katere je spadala dvanajsta brigada, je bil Janez Vipotnik, tisti Vipotnik, ki je hodil v Žužemberk jokati nad nečim (tak posnetek je namreč pred leti pokazala televizija). Komandant petnajste divizije v tistem času je bil Milan Tominec, oseba, ki je 23. marca 1943 v Šentrupertu ustrelila trinajstletnega fantiča Vilka Mavsarja, ki je tako postal osma žrtev partizanskega nasilja. Prvih sedem Mavsarjevih, kot smo videli, ima posredno na vesti tudi Ambrožič, ki je poveljeval Gubčevi brigadi, ki je uničila graščino Dob, gubčevci pa so takoj po zavzetju umorili sedem Mavsarjevih. Zanimivo, da je bil namestnik komandanta petnajste divizije v tem času Aleksandar ▶

Mavsarjeve so partizani povsem uničili.

► Vojinović-Vojin, tista oseba, ki je v t. i. pohorski aferi na Lehnu na Pohorju strahovito mučila fante, ki so se pridružili partizanom. Vojinović jih je tako mučil, da so nekateri med mučenjem umrli, druge pa so morali pobiti in trupla sežgati, saj so jih tako zmrcvarili. Vojinovićevo delo je takrat nadzoroval Mitja Ribičič-Ciril, politični komisar 4. operativne cone (pohorska afera bi bila podrobno prikazana v nesojenem podlistku o Ribičiču, ki mu ni bilo dano, da bi bil objavljen). Sami zločinski tipi torej.

Menda je razumljivo, da so ljudje še danes ogorčeni zaradi partizanskih zločinov v Hinjah in v Žvirčah.

Uničenje Hinj Hinje je 13. januarja 1945 uničila osma partizanska brigada, ki so jo poimenovali po Franu Levstiku. Takrat so iz Hinj in bližnjega Hriba partizani pogнали v hudo zimo 63 družin. Janez Perovšek-Pelko je v knjigi *Naprej* (Beograd, 1968) partizanski zločin opisal z naslednjimi besedami (str. 134): »Popoldne 12. januarja so najprej zaminirali cerkev in župnišče. Zgradbe so se do kraja sesule. Ženske so vreščale, župnik pa je molil. Ljudje so morali v eni uri zapustiti vas. Odšli so na čelu s svojim župnikom. Potem so zažgali vso vas naenkrat.«

Komandant Levstikove brigade je bil takrat Jože Ožbolt-Tonček, ki je bil čez en teden v bližnjem Lipju hudo ranjen. Leta 1953 so ga komunisti razglasili na »narodnega heroja«. Kamor koli pogledaš, sami zločinci. Njegov namestnik je bil Milan Vukelić-Jaka, ki je takrat po Ožboltu prevzel vodenje brigade. Politkomisar brigade ob uničenju Hinj je bil Rado Trošt-Murko. Zanimivo, da je Levstikova brigada ena red-

Jože Ožbolt-Tonček, uničevalec Hinj

V Hinjah so za partizani ostale ruševine požgane in minirane cerkve.

Hinje po partizanski kataklizmi

kih, če ne celo edina partizanska brigada, ki ni dobila svoje prave monografije (Perovškova knjiga *Naprej* je le skromen oris njene poti). Verjetno zaradi mnogih zločinov, pri katerih je sodelovala, še bolj pa zaradi neznansko velikih žrtev, ki jih je imela.

V naslednjih tednih po zločinu v Hinjah je bila Levstikova brigada zelo »tepena«. Glede na to, da je v Hinjah povzročila strahoten zločin, naj iz Perovškove knjige vzamemo samo en primer, ki se je Levstikovi zgodil 6. aprila 1945, dva meseca in pol po uničenju Hinj, in to prav na kraju njenega prejšnjega zločina. Takole piše: »Tank je prišel res na Hinje in tudi borci so jurišali na bunkerje. Vseposod so padale mine iz minometov. Ena izmed njih je zadela gručo borcev na strmini tik pred bunkerji samih Hinj. V krvi se je valjala skoraj cela desetina tovarišev. Drugi so jim naglo priskočili na pomoč. Tedaj je padla nova mina na isto mesto in jih pokosila še več kot prva. Vsi okolišnji borci so vnovič skočili na pomoč tolikemu številu padlih in ranjenih. Takrat je padla še tretja mina na isto mesto, tako da je ostalo od vse čete samo osem živih in nepoškodovanih borcev.«

Sprevrčanje resnice Skrajni čas je torej, da se ljudje, ki so desetletja vedrili in oblačili v Sloveniji, preganjali vse, kar je spominjalo na svobodo, preganjali in trpinčili mnoge ljudi, vsiljevali vsem Slovincem svoje lažnive mite, živeli kot ostudni privilegiranci na račun žuljavih rok z lažmi prepariranih Slovencev, deželo onesnažili z množicami spomenikov in imen ulic, imenovanih po partizanskih »herojih« in lažnivih podobah medvojnih dogodkov, nehajo žaliti zdravo pamet ljudi in tej deželi končno dopustijo, da zadiha zdravo življenje, za kate-

rega je eden od glavnih pogojev, poleg svobode seveda, resnica. In naj se sami lotijo branja mnogih zgodovinskih poglavij, ne pa da z njimi grozijo drugim.

Kako nekdanji partizani in njihovi somišljeniki sprevrčajo resnico, naj naveden s še enim primerom. Morda se bodo bralci spomnili mojega članka izpred leta in pol (prav tako v *Demokraciji*), v katerem sem opozoril na početje sedanjega predsednika borčevske organizacije Janeza Stanovnika, ko je v knjigi o svojem stricu Alešu Stanovniku krivdo za stričevo tragično smrt v Gramozni jami v začetku junija 1942 naprtil kar takratni desnici, čeprav je sam v knjigi nave-

del vrsto dovolj jasnih podatkov, da so Stanovnika lahko takrat (!) Italijanom izdali samo komunisti, ki so edini vedeli za njegovo skrivališče, poleg tega pa jim je, ker je nasprotoval boljševistični revoluciji, pomenil precejšnjo nevarnost. Takrat so »odstranjevali« (pobijali) ljudi z mnogo manjšimi »grehi«, kot pa ga je imel Aleš Stanovnik.

Ko bodo Ambrožičevi jezni brali ta prispevek, naj se spomnijo, ali sem mar jaz kot njegov avtor (ali Ive A. Stanič kot avtor nekega pisma) izzival in žalil žrtve in ljudi Suhe krajine. Ali jih ni žalil tisti, ki je tam, sredi te toliko prebičane slovenske pokrajine, šel postavljat še en partizanski spomenik?! ▣

**RADIO
OGNJIŠČE**

z Misijonskim sredščem Slovenije že spet pripravljamo

**PUSTNO
SOBOTNO
ISKRICO!**

Pustna sobota, 25. februar, ob 12h.

Športna dvorana Zavoda sv. Stanislava.
Pričakujte Jureta Seška, Nušo Derenda,
na tone pisanih maškar, ples, zabavo,
nagrade in presenečenja.
Tudi tokrat bomo pomagali
enemu iz med misijonarjev.

Vabljeni na Pustno Sobotno Iskrico -
na ples z dobrim namenom.

RADIO OGNJIŠČE

Brez Kocjančičevega nagrajenca

V. M., foto: arhiv Demokracije

Da publicist Milan Gregorič lani jeseni ni dobil Kocjančičeve nagrade, je bil pravi mali kulturno-politični škandal.

Pobudo za nagrado tistim, ki na različne načine pomagajo pri utrjevanju kulturne identitete Slovenske Istre, je pred približno štirinajstimi leti dal pisatelj Marjan Tomšič. Da bi nagrado poimenovali po istrskem pesniku in duhovniku Alojzu Kocjančiču, je predlagal Dino Kodarin, nekdanji predsednik obalnega izvršnega sveta in v zadnjih osmih letih član komisije za podelitev nagrade. Predlog ni našel enotno podporo, saj so mu nekateri celo nasprotovali. Imenovala naj bi se po duhovniku, Slovenska Istra pa je bila politično že dolgo levo usmerjena. No, zmagala sta zdrav razum in pristno domoljubje in nagrado so poimenovali po Kocjančiču. Kodarin je zadnji predlog, da bi nagrado za leto 2005 podelili znanemu publicistu Milanu Gregoriču, podprl.

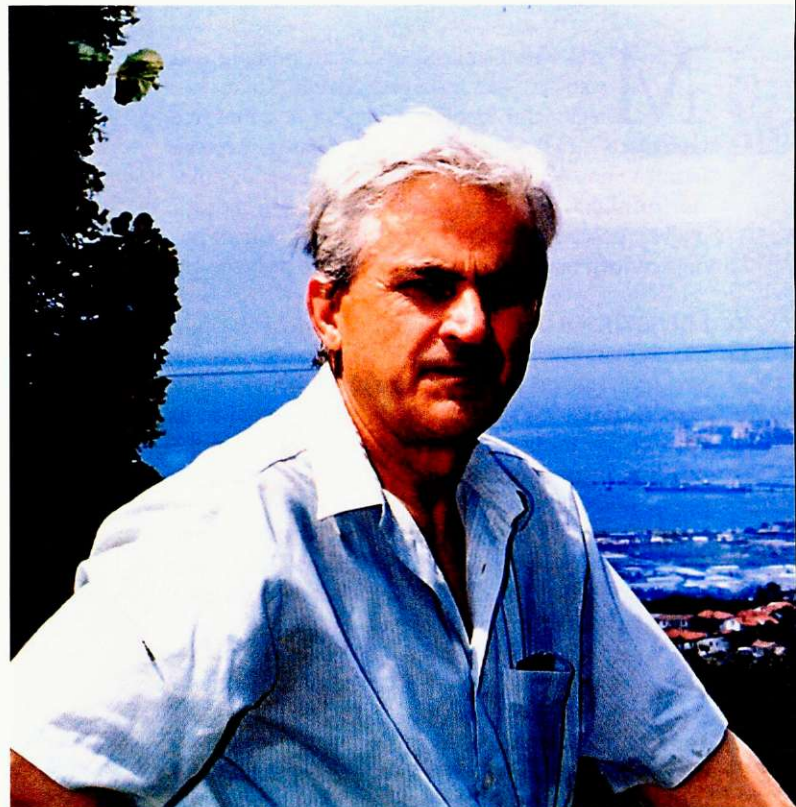
Istra Italianissima Kdo je preprečil, da Gregorič ni dobil nagrade? O njej glasujejo v vseh treh obalnih občinah. Gregorič ni dobil podpore med izolskimi svetniki, kjer je prišla do izraza volja italijanskih manjšincev in levičarjev. Pisatelj Marjan Tomšič, dobitnik Kocjančičeve nagrade, je ob aferi dejal, da so s takšno odločitvijo nekateri izolski svetniki dokazali, da so njihove zveneče izjave o multikulturni in večjezikovni Istri zavajajoča laž. »V resnici gre enim za osebne koristi, drugim pa le za eno Istro – Istro Italianissimo!«

Alberto Pucer, arhivar in prav tako prejemnik Kocjančičeve nagrade, je dejal, da bi si Milan Gregorič absolutno zaslužil Kocjančičevo nagrado. »V tem primeru je res prevladala politika. Ne vem, zakaj je v ospredju politika, če pa je veliko pripomogel h kulturni identiteti Istre. Veliko bolj se je ukvarjal z istrsko kulturo kot s

politiko. Mislim, da bi mu nagrado vseeno morali podeliti, saj večina v treh občinah misli drugače kot del izolskih svetnikov.«

Ljudje mojega časa Medtem je tržaška založba Mladika izdala novo knjigo Milana Gregoriča *Ljudje mojega časa*. V njej je objavljenih prek šestdeset krajših ali daljših portretnih zapisov o ljudeh, ki jih je srečeval ob svojem javnem udejstvovanju znotraj koprške in širše primorske civilne družbe na obeh straneh obeh meja, zlasti v času po ustanovitvi slovenske države. Poleg predstavitev življenjske poti in ustvarjalnega opusa portretiranca se je avtor poskušal poglobiti tudi v njegov človeški lik, kar vse daje zapisom ne samo dokumentarno in pričevanjsko vrednost, ampak tudi človeški čar. V živih pogovorih s portretiranimi osebami (intervjujih) se je dotikal pomembnih aktualnih tem. Tako se nam skozi zapise razgrinja tudi živa podoba 20. stoletja od fašizma in primorskega odpornišva naprej prek vojnih travm, ustvarjalnega zanosa graditve porušene domovine, nevarnih povojnih let in režimskih čistk v prejšnjem sistemu, usode zdomstva pa vse do potresa, ki ga je povzročil razpad skupne jugoslovanske države in nastanek novih na njenih tleh.

Uvodoma so predstavljeni trije duhovni pastirji: Alojz Kocjančič, Dušan Jakomin in Primož Krečič. Sledijo portreti osmih literarnih ustvarjalcev od Alda Černigoja in Ferrucia Jakomina do Marjana Tomšiča in Marije Vogrič. Šest je likovnikov, štirje so zgodovinarji, dva glasbenika, tem pa sledi vrsta osebnosti iz najrazličnejših področij njihove dejavnosti. V zadnjih dveh razdelkih je avtor predstavil izstopajoče like s širše primorske scene (od Marija Mavra in Petra

Publicist Milan Gregorič

Merkuja do Rudija Šimca in Drağa Štoke) in ambasadorje sožitja ob meji od Anteja Rokova Jadrijevića in Paola G. Parovela do Milana Rakovca in Paola Rumiza.

Knjiga prinaša tudi podobo sedanje stvarnosti ob meji in različne poglede nanjo vključno z manjšinsko problematiko. In kot so vsi nastopajoči liki in vsa z njimi predstavljena problematika zbudili pozornost avtorja, »bo morda tudi bralec našel v njih dovolj zanimivega branja za razmišljanje o našem času, prostoru in ljudeh v njem«, kot je zapisal avtor v uvodni besedi. ▣

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Prestolnica Gorenjske

Petra Janša, foto: vir STO/ A. Fevžer, B. Kladnik, Bobo

Mesto Kranj stoji na skalnatem pomolu nad sotočjem planinskih rek Save in Kokre. Kot regionalno središče Gorenjske nosi ime Srce Gorenjske, zaradi nekajletnega bivanja našega velikega pesnika Franceta Prešerna se imenuje Prešernovo mesto. Turistično je zanimivo celotno mesto in njegova okolica, posebej Šmarjetna gora, od koder se nam ponuja čudovit razgled na mesto in okoliško hribovje.

Zgodovinska podoba Najstarejši sledovi življenja na ožjem območju mesta segajo v prazgodovino. Ob Savi na Drulovki je bila odkrita naselbina iz mlajše kamene dobe. V starem naselju so arheologi našli ostanke keramike, kamnite sekire in kremenove puščice. Neprerivano življenje na tem prostoru izpričujejo številne najdbe iz obdobja Ilirov v prvem tisočletju pred Kristusom. Strmi bregovi nad sotočjem Save in Kokre so zagotavljali temeljni pogoj življenja – varnost. Ta naselbina je bila na mestu kasnejšega srednjeveškega mesta.

V času Rimskega imperija mesto ni imelo posebne vloge, saj je bilo vključeno v upravno-politično središče Emone. V 6. stoletju so Kranj imeli v posesti Langobardi, v prvem desetletju 7. stoletja so domnevno pokrajino že naselili stari Slovani, kar dokazujejo ostanki skeletnega grobišča okoli župnijske cerkve. Po nastavitvi Slovanov je na območju sedanjega Kranja nastala naselbina, ki jo viri okoli leta 1060 omenjajo z imenom Chreina in je bila uradni sedež mejnega grofa za Kranjsko krajino. Bavarski grofje Andeški, tedaj najmočnejši zemljiški gospodje na Kranjskem, so v prvi tretjini 13. stoletja podelili Kranju mestne pravice ter grb enoglavega, nekronanega orla rdeče barve. Pred zunanjimi sovražniki je bilo mesto zavarovano z obzidjem, zgrajenim v 15. stoletju.

Kranj je večkrat zamenjal gospodarje. V prvi polovici 14. stoletja so mesto prevzeli v zakup Habsburžani, ki so ga zastavljali drugim fevdalcem, med njimi grofom Celjskim, in ga konec istega stoletja spet prevzeli. Začetek organizacije meščanstva je predstavljala občina (srenja), ki so jo prvotno sestavljali vsi meščani. Vodil jo je sodnik, ki ga je sprva postavil deželni knez, kasneje pa so ga izvolili meščani. Z razvojem rudarstva in fužinarstva na Gorenjskem in Koroškem v 16. stoletju se je močno poživilo tudi gospodarsko življenje Kranja, saj se je povečalo povpraševanje po živilskih in obrtniških izdelkih. A že v 17. stoletju je gospodarstvo začelo nazadovati.

V prvi polovici 19. stoletja so v Kranju nastajale manjše manufakture, prvo večje industrijsko podjetje, valjni mlin, pa so ustanovili šele v 70. letih 19. stoletja. Vsa kranjska industrijsko-obrtna podjetja skupaj so pred prvo svetovno vojno zaposlovala okrog 300 delavcev.

Z ustanovitvijo bralnega in zabavnega društva Kazina jeseni leta 1846 se je v Kranju razgibalo tudi družabno življenje. Konec istega leta je vlada ustanovila podeželsko advokaturu v Kranju, ki jo je prejel dr. France Prešeren. Napredni kranjski meščani so ustanovili Narodno čitalnico, v kateri je deloval tudi pesnik Simon Jenko, ki se je v Kranj preselil leta 1869. Pomembna pridobitev za mesto je bila leta 1894 ustanovljena kranjska gimnazija. Čas med obema vojnama so zaznamovali tuj kapital, tuji strokovnjaki in moderni stroji ter povzročili, da je Kranj takrat postal drugo največje središče tekstilne industrije v Sloveniji.

Znamenitosti mesta Posebno ozračje pričara staro mestno jedro, kjer si lahko ogledate številne arhitekturno zanimive zgradbe in spomenike. Med znamenitimi zgradbami je **župnijska cerkev sv. Kancijana**, žlahtna gotska cerkev s stolpom nad vhodom, ki spominja na Ptujsko Goro. Na njenem mestu je v predсловanski dobi stala ena izmed njenih prednic. Sedanjo cerkveno celoto sestavljajo: dvorana, prezbiterij, zvonik, zakristija in krstna kapela. Gotska rebra povezujejo bogato figuralno in dekorativno oblikovani sklepniki. V cerkveni ladji je uresničen poznogotski ideal enotne prostornine – dvorane. Cerkevni

Mitničarska hiša

prostor dopolnjujejo freske angelov z glasbili, ki so iz leta 1461 in jih pripisujejo delavnici Janeza Ljubljanskega. Prav tako je pomemben relief Oljske gore v timpanonu glavnega portala, ki je nastal konec 15. stoletja. Cerkevna oprema je novejša in dodatno vgrajena v 19. stoletju. Poleg župnijske cerkve je bila sezidana tudi podružnična. Zanimivo je to, da je bila ta **Rožnovenska cerkev** v času protestantizma v sedemdesetih letih 16. stoletja protestantsko svetišče.

Mitničarska hiša je ena izmed najpomembnejših stavb v Kranju, zgrajena leta 1527. Stavba predstavlja zgodnjo obliko meščanskih hiš z nadstropnim pomolom, ki je oprt na segmentne kamnite konzole in poligonalno oblikovan steber. Portal na glavni fasadi je polkrožno zaključen in obrezan na ajdovo zrno.

Layerjeva hiša je nadstropna hiša iz 18. stoletja, ki je bila v začetku 19. stoletja klasiistično preoblikovana. V tem času je nastala s štukaturnimi reliefi bogato okrašena fasada. V notranjosti hiše je ohranjena stropna slika Jurija Tavčarja Mož z volovsko vprego iz leta 1840. Hiša je pomemben kulturni spomenik ne le zaradi svojih arhitekturnih vrednot, temveč zaradi domovanja slikarske delavnice Leopolda Layerja (1752–1828) in njegovih naslednikov Egartnerjev.

Srednjeveški Kranj je bil utrjen z **mestnim obzidjem** iz 15. stoletja. V mesto je vodilo dvojje glavnih mestnih in dvojje manjših vrat. Celotno mestno obzidje je bilo dolgo 870 metrov, od tega je danes ohranjen le del med Reginčevo ulico in gospodarskimi poslopji hotela Jelen ter hiš v Jahačevem prehodu. **Obrambni stolp na Škrlovcu** je bil posebej prirejen in oblikovan v zahodnem delu mestnega obzidja. Za obrambo mesta

Layerjeva hiša

je bil pomemben, saj je bila v njem mestna orožarna. Nastal je v 16. stoletju po zgledu italijanskega sistema bastionov.

Grad Kieselstein je s svojo stavbno gmo, ki raste na robu konglomeratnega pomola, eden najučinkovitejših arhitekturnih poudarkov starega Kranja in nepogrešljiv člen v silueti mesta. Stoji nad prehodom čez Savo, na delu mestnega pomola, kjer je staro utrdbeno področje od antičnega obdobja do zgodnjega srednjega veka. Njegov nastanek sega v leto 1256, ko je nastal ortenburški stolp, današnji jugovzhodni del pa datira v čas turških vpadov in spremenjene vojne tehnike. Sredi 16. stoletja je grad kupil

Prešernova hiša

Prešernov spomenik

Janž Kiesel s Fužin in ga prezidal v graščino. Kasnejši lastniki so bili plemeniti Mosconi in Ravbarji. V 18. stoletju so bili lastniki gradu Apfaltrerji in Auspergi. Ob koncu 18. stoletja je postal lastnik Natalis Pagliaruzzi, čigar potomci so grad obdržali do leta 1913, ko je postal državna last. Danes so v prenovljenem gradu našli prostore Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine, Gorenjski muzej in likovni ustvarjalci.

Pogled s Šmarjetne gore na Kranj z okolico

Župnijska cerkev sv. Kancijana

Grad Kieselstein

Prešernovo mesto Poleg Plečnikovih arkad z vodnjakom, s katerimi je arhitekt poskušal oblikovati monumentalni vhod v mesto, ter **Prešernovega gledališča** in **Prešernovega spomenika**, katerega avtorja sta kiparja Frančišek Smerdu in Peter Loboda, mesto Kranj zaznamuje **Prešernova hiša**, kjer je najpomembnejši slovenski pesnik France Prešeren (1800–1849), čigar obletnico smrti bomo praznovali te dni, preživel zadnja leta svojega življenja. Leta 1964 je hiša postala spominski muzej. Z avtentičnim pohištvom sta opremljeni dve sobi: spalnica in odvetniška pisarna. Razstavljeni so cenzurno tiskarski rokopis pesniške zbirke Poezije, izviren Poezija iz leta 1847, izviren in faksimile pesnitve Krst pri Savici in faksimile nekaterih najpomembnejših pesmi. Razstavljena je bogata knjižna zbirka del, posvečenih Prešernu, in številni prevodi v tuje jezike, med drugim v kitajščino in bengalščino. **D**

Samuel Beckett

Cankarjeva založba

V drugem letniku *Izbranih del Samuela Becketta* so izšli trije romani, ki jih je Samuel Beckett (1906–1989) napisal v ustvarjalni vročici konec petdesetih let, potem ko si je za drugo domovino izbral Francijo in se začel tudi literarno izražati v privzetem jeziku. Vsak od njih je samostojna enota, zaokrožuje se v svojevrstno trilogijo, ki v temačnih, včasih do absurda sarkastičnih tonih upodablja agonijo človeka (človeštva?), ki mu postopoma zakrnevajo življenjske funkcije, da nazadnje od njega ostane le še brezimni, neopredeljivi glas. Molloy, kot je ime osebi iz prvega romana, se, sicer zmerom bolj neokretno, še giblje po svetu, dokler ne obleži v jarku; Malone je priklenjen na posteljo, kjer potrpežljivo čaka na smrt. Neimenljivi je le še »velika govoreča krogla«, nasajena na vrat lončenega vrča, katere glas se zaman poskuša utelesiti. Vsem pa je skupna neodjenljiva nuja po govorjenju, s katerim (si) potrjujejo, da še obstajajo, in z njim na neki način presegajo svoj položaj. Tri prvoosebne pripovedi od odmiranju tako postanejo tudi tri pričevanja o živosti, zamamljajoči kreativnosti jezika, pa četudi je ta zadnje znamenje človečnosti tistega, ki ga izgovarja.

Moja prva kemija

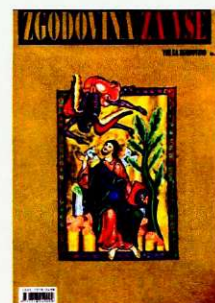
Založba Modrijan

Učbenik *Moja prva kemija 1* (za 8. razred devetletke) so napisali štirje avtorji: Glažar, Godec, Vrtačnik in Wissiak Grm. Pregledno napisana in dobro ilustrirana snov je razdeljena na sedem poglavij: *Kaj je kemija?*, *Snov je iz delcev*, *Atom in periodni sistem*, *Povezovanje delcev*, *Kemijske reakcije*, *Elementi v periodnem sistemu* in *Družina ogljikovodikov*.

Mašne in svetne ustanove

Mohorjeva družba Celje

Cerkvene ustanove so imele pred dvesto leti in več premoženje dveh vrst: neobremenjeno in obremenjeno. Med prvo so spadale cerkvene nadarbine, ki so bile pogoj za ustanovitev in normalno delovanje cerkvenih ustanov. Pri obremenjenem premoženju je šlo za duhovne, predvsem mašne, in v manjšem obsegu za svetne ustanove (štifunde, fundacije) pri posameznih cerkvenih ustanovah. V zgodovinski monografiji *Mašne in svetne ustanove na Kranjskem in v Avstrijski Istri* (715 strani) je na podlagi arhivskih virov po župnijah znotraj dekanij prikazan nastanek ustanov, njihovo delovanje, državno urejanje, državni nadzor in premoženje na Kranjskem in

v Avstrijski Istri do leta 1809, strnjeno pa seveda problematika ustanavljanja in delovanja teh ustanov, njihovo število, poklicni profili ustanovnikov in ne nazadnje njihovo premoženje, ki je bilo presenetljivo veliko. Ta tematika je bila doslej neobdelana.

Stregel je vladarjem

SAMA, Ljubljana

Jurij Sajovic je v samozaložbi izdal knjigo o svojem očetu Zvonetu Sajovcu, ki jo je napisala njegova življenjska sopotnica Vlasta Sajovic. Knjiga *Stregel je vladarjem* govori o Zvonetu Sajovcu, ki ga je splet naključij ter njegovih osebnih značilnosti iz skromnega socialnega okolja prek trde vajeniške šole, služenja vojske v času okupacije ter ujetniškega taborišča pripeljal v zakulisje povojne slovenske in jugoslovanske politične elite. Vodil je protokol in gostinsko dejavnost restavracije slovenske skupščine. Skrbel je, da so se Tito in drugi nekdo pomembni politiki počutili dobro in da so bili dobro postreženi. Knjiga objavlja veliko dokumentarnih fotografij o tem delu.

Zgodovina za vse

Zgodovinsko društvo Celje

Druga lanska številka revije *Zgodovina za vse* prinaša šest prispevkov: »*Obsojamo vsakršno vedeževanje, čaranje ...*« o navodilih duhovnikom ljubljanske škofije glede praznovanja v 17. stoletju in prvi polovici 18. stoletja (Lilijana Žnidaršič Golec), *Kako velike so bile male kraje Matevža Kavčiča*, o pomenu sodnih protokolov za razumevanje življenja posameznika in za izoblikovanje javne podobe zločinca v 18. stoletju (Dragica Čeč), *Napoleon in kranjski konji* (Marko Mugerli), *Slovenska imena za habsburški denar v 19. stoletju* (Andrej Pančur), *Stavka — edini izhod javorniških in jeseniških kovinarjev leta 1935* (Alenka R. Ungar Diettinger), *To ble so ljubezni, ku zdej jih več ni* (Helena Janežič).

Božično pecivo

Založba Mladinska knjiga

V knjigi *Čudovito božično pecivo* je objavljen bogat izbor tradicionalnih novih receptov za izdelavo drobnega peciva in božičnih kolačev (poljubčkov, cimetovih zvezdic in podobnih dobrot). Večina receptov je preprosta, nekaj pa je tudi zahtevnejših. Obogateni so s številnimi zanimivostmi o sestavinah za peko ter z vsem, kar je treba vedeti o pripravi različnih vrst testa in shranjevanju božičnega peciva. Ob receptih izvemo zanimivosti o sestavinah za peko in o izvoru klasičnih receptov. V uvodu izvemo vse potrebno o pripravi različnih vrst testa in o pravilnem shranjevanju peciva. Knjigi je priloženih sedem modelov različnih oblik, ki bodo poživili peko in iz nje naredili zabavo.

Družinski odnosi

Samozaložba, Novo mesto

Cveto Gradišar je v samozaložbi izdal zajetno knjigo *Sotočja družinskih odnosov* s podnaslovom *Sodobni vodnik skozi družinsko in partnersko življenje in njegove preizkušnje*. Knjiga je plod 40-letnega dela in izkušenj psihiatra ter družinskega terapevta. V njej je avtor na zanimiv način strnil sodobna spoznanja z vsakodnevnost in aktualno vsebino družinskega in partnerskega življenja. Namen knjige je boljše razumevanje pri učinkovitem obvladovanju ter razreševanju temeljnih družinskih vprašanj. Knjiga bralca izčrpno seznanja z vzroki in vrsto konfliktov v družini ter z načini njihovega reševanja. Naslovi poglavij so: *Podoba in pomen sodobne družine*, *Kriza in razpotja sodobne družine*, *Pomen in bistvo družinske obravnave*, *Družinska terapija v sistemskem področju*, *Družinski krizni in dnevni center*, *Psihiatrični dispanzer in družinska medicina*, *Utrinki sodobne psihosocialne problematike* in *Prispevki k raziskavam sodobne družine*.

Linhartov muzej

Občina Radovljica bo ob 250. obletnici rojstva dramatika Antona Tomaža Linharta, ki izhaja iz Radovljice, uredila njegov muzej, ki bo 11. decembra letos, na dan obletnice Linhartovega rojstva, lahko sprejel prve obiskovalce. Linhartov muzej bo imel svoje mesto v treh prostorih v graščini nasproti Čebelarskega muzeja. Za njegovo ureditev skupaj z večnamensko dvorano in funk-

bodo s pridobljenimi sredstvi uredili še avlo, stopnišče, dostope in sanitarije, izvedli statično sanacijo in uredili konstrukcijo. Vsebinsko zasnovane zbirke muzeja bodo pripravili muzeji radovljiške občine skupaj s Slovenskim gledališkim muzejem. V prvem prostoru bosta predstavljena zgodovinsko ozadje in Linhartova življenjska pot. Na ogled bodo edini ohranjeni izvod njegove tragedije Miss Jenny Love, izvorniki Županove Micke, komedije Ta veseli dan ali Matiček se ženi ter Poskusa zgodovine Kranjske in drugih dežel Južnih Slovanov Avstrije. Večino izvornikov naj bi posodila Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK), sodelovala naj bi še Univerzitetna knjižnica na Dunaju, ki hrani izvornik Miss Jenny Love. V drugem prostoru bo predstavljeno drugo Linhartovo življenjsko obdobje, od leta 1780 do njegove smrti leta 1795, ko je kot uradnik služboval v Ljubljani. To Linhartovo delo je manj znano od njegove dramatike, a zelo pomembno, saj se je Linhart zavzemal za univerzo in biblioteko v Ljubljani. V tretjem prostoru muzeja bodo predstavljene uprizoritve njegovih del z gledališkimi kostumi in ponatisi njegovih knjig.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 2. 2.

Razstava: do 18. februarja 2006 bo v Galeriji Kulturnega doma v Gorici (ul. I. Brass 20, Italija) odprta razstava umetniške keramike slovenskega ustvarjalca Ivana Skubina z Brega pri Golem Brdu z naslovom Roža v kopreni časa. Ivan Skubin je človek, ki za svojim tihim in mirnim videzom skriva dolgo zatajevano eruptivno ustvarjalno silo. Njegovi umetniški izdelki sodijo v sam vrh keramičarstva tako pri nas kot v tujini. Razstavo prireja Kulturni dom v Gorici v sodelovanju s Kulturno zadruogo Maja in Zvezo slovenskih kulturnih društev (ZSKD) iz Gorice.

11.00 Muzej novejših zgodovine: predavanje dr. Iztoka Durjave: O slovenskih umetnikih med I. svetovno vojno

PETEK, 3. 2.

19.00 Trubarjeva domačija na Raščici pri Velikih Laščah: gost 18. večera Na Trubarjevini – v čast domovini, ki ga organizira občina Velike Lašče v sodelovanju s Tonetom Kuntnerjem, bo pesnik Bert Pribac. Pesniški večer in pogovor s pesnikom, ki se je po štirih desetletjih življenja v Avstraliji vrnil v domovino in je eden najprodnarnejših avtorjev naše diaspore.

20.15 Cankarjev dom: Al-Kindi Ensemble (Sirija, Turčija, Azerbajdžan): Otomanska glasba iz Alepa. Umetniški vodja: Julien Jälal Eddine Weiss. Novi projekt slovite zasedbe arabske tradicionalne glasbe Al-Kindi Ensemble zajema iz starodavnega arabskega glasbenega repertoarja iz Alepa (severna Sirija) in ga spaja z izvornimi interpretacijami instrumentalnih skladb iz rokopisa dveh slavnih glasbenikov Dimitrija Kantemira in Alije Oufki, ki sta ustvarjala v Carigradu v palači Topkapi. Oba glasbenika veljata za simbol svetovljanskega Carigrada in življenja sultanove palače.

22.00 Mini teater Ljubljana, ljubljanski grad: Neil LaBute: Razsutje/Igre poslednjih dni

SOBOTA, 4. 2.

18.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: L. Happonen: Najmanjša ženska na svetu – lutkovna predstava. Gostuje Gledališka skupina Krepso (Češka republika). Za otroke od 6. leta dalje.

19.30 Cankarjev dom: Sergej Prokofjev: Zaljubljen v tri oranže, opera v ruščini s slovenskimi nadnapisi

NEDELJA, 5. 2.

11.00 Slovenska filharmonija: Simfonični orkester RTV Slovenija. Program: J. S. Bach, G. C. Wagenseil, N. W. Gade, W. A. Mozart, iz cikla Mozartine – nedeljske matinee

PONEDELJEK, 6. 2.

19.00 Klub Cankarjevega doma: Tradicionalni literarni večer Društva slovenskih pisateljev in Cankarjevega doma. Cvetka Bevc, Milan Dekleva, Petra Kolmančič, Zoran Pevac, Aleksander Peršolja, Andraž Polič, Ivo Svetina in Maja Vidmar bodo ob Prešernovem prazniku brali svoje in Prešernove pesmi. Prireditve bo vodil Matjaž Pikalo, za prijetno ozračje pa bo skrbel tudi pianist Igor Seme.

19.00 Vodnikova domačija: Literarni večer ob Vodnikovanju 2006

TOREK, 7. 2.

19.30 Cankarjev dom: S. Prokofjev: Zaljubljen v tri oranže, opera v ruščini s slovenskimi nadnapisi

21.00 Kavarna Union: Andrej Rozman Roza: Kaj se je zgodilo v sobi sto ali nekaj kapljic baldrijana

SREDA, 8. 2.

Prešernov trg: Recitacijski maraton Prešernovih pesmi v izvedbi Društva dramskih umetnikov Slovenije

21.00 KUD France Prešeren: Trnovski terceti – pesniški festival, enajstič

Anton Tomaz

LINHART

Jubilejna monografija ob 250. letnici rojstva

cionalnimi prostori je iz občinskega proračuna namenjenih 44 milijonov tolarjev. Če bo projekt ureditve muzeja in prenove graščine uspešen na dveh evropskih in dveh slovenskih razpisih, pa

Mozart

Svetovna kulturna javnost je 27. januarja praznovala 250. obletnico rojstva velikega avstrijskega skladatelja Wolfganga Amadeusa Mozarta. Mozartu sta se v Ljubljani poklonila tudi minister za kulturo Vasko Simoniti in avstrijski veleposlanik v Sloveniji Valentin Inzko, ki sta na vogalu Prešernove ceste in Veselove ulice odkrila njegov doprni kip. Glasbenega genija so se s številnimi prireditvami spomnili po vsej Evropi pa tudi drugod po svetu, med drugim na Japonskem in v Združenih državah Amerike. Največ dogodkov se bo zvrstilo v skladateljevem rojstnem Salzburgu in

Wolfgang Amadeus Mozart

na Dunaju, kjer je Mozart nekaj časa živel. Tudi v Sloveniji so mu posvetili več prireditev. L. H.

Založništvo in EDS

Lucija Horvat, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Večina založnikov je mnenja, da bi uvedba enotne davčne stopnje za njihovo branžo pomenila katastrofo oziroma bi močno zvišala cene že tako dragih knjig. Opozarjajo na posebnost slovenskega knjižnega trga.

Na ministrstvu za kulturo glede enotne davčne stopnje (EDS) še nimajo končnih izračunov, premier Janez Janša pa kulturi, torej tudi založnikom, zagotavlja ciljno subvencioniranje, ki bo zagotovilo normalizacijo njihovega položaja.

Strah pred spremembami Pri združenju založnikov, ki odločno nasprotuje uvedbi EDS, so naredili anketo med založniki in jih poprosili, naj ocenijo njen vpliv na poslovne izide za leto 2004. Napovedi so zelo črne: po podatkih združenja so vsi založniki brez izjeme takoj ugotovili poslabšanje poslovnih izidov. Pri večjih založbah bi to pomenilo razpolovitev dobička, pri srednjih poslovanje na ničli, pri manjših, in teh je največ, pa bi

uvedba EDS v nekaj mesecih pomenila konec poslovanja. Največji in najhitrejši negativni vpliv bi se pokazal pri tistih založnikih, ki izdajajo manj komercialne naslove, predvsem slovensko leposlovje. Sinergija obeh učinkov, slabših poslovnih izidov in spremenjenih nakupnih navad, bi že na kratek rok močno poslabšala ekonomski položaj založnikov, na dolgega pa močno skrčila njihovo število, kar bi lahko pripeljalo celo do monopolizacije trga.

Preusmeritev denarnih tokov

Kot ugotavljajo na združenju založnikov, bi EDS povzročila nekaj odstotno rast cen, ki pa zaradi posebnosti knjižnega trga ne bi v bistveni meri vplivala na prodajo knjig. »Veliko bolj zaskrbljivo je

dejstvo, ki pa so ga pripravljavci reforme prezrli, da bi se z enotno davčno stopnjo bistveno podražili za življenje nujni izdelki, ki so sedaj na nižji, 8,5-odstotni davčni stopnji: to pa so npr. vsa živila, obleka, obutev in drugi izdelki za otroke. Prav podražitev teh proizvodov bi bistveno spremenila nakupne navade prebivalstva, saj bi zaradi dražjih osnovnih življenjskih proizvodov prebivalstvo presmerilo denarne tokove v nakup teh izdelkov na račun manj preferiranih nakupov, v to kategorijo pa na žalost spadajo prav knjige, časopisi in revije,« je dejala Irena Brglez z združenja založnikov. Slovenija bi se glede na primerjalno tabelo z EDS lahko uvrstila ob bok Danski in Slovaški, pri čemer ima Danska popolnoma drugačno

politiko stimulacije založništva in bralne kulture. »Zakaj se ne bi raje primerjali z državami, ki imajo ničelno stopnjo DDV, na primer z Irsko, Norveško, Poljsko, Veliko Britanijo? Naj omenim še dejstvo, da je Nemčija v lanskem letu prav tako kot Slovenija poskusila uvedsti enotno davčno stopnjo, vendar je vlada le razumela argumente in knjigo ohranila na nižji stopnji,« poudarja Brglezova.

Večina založnikov je proti Konkretne številke zmanjšanja dobička, ki bi ga povzročila uvedba EDS v založništvo, so precej velike: »Enotna davčna stopnja DDV bo poleg pozitivnih učinkov, kot so prihranki pri bruto izplačilih plač, imela na poslovanje Založbe Mladinska knjiga predvsem nega-

tivne učinke. Po izračunih, ki smo jih naredili na podlagi podatkov za leto 2004, bi uvedba enotne davčne stopnje za Založbo Mladinska knjiga pomenila skoraj 300 milijonov manj dobička. Da bi pri prodaji ohranili neto enak rezultat, bi teoretično morali za 10 odstotkov podražiti knjige,« je dejal Milan Matos, glavni direktor Založbe Mladinska knjiga. EDS v založništvu je nenaklonjen tudi Mitja Čander, urednik knjižne zbirke Beletrina, ki pravi, da je kljub nespornim zaslugam ministra Simonitija v kulturi še vedno manj denarja kot v Šeligovih časih leta 2000. »Nadomeščanje izpada dohodkov s subvencijami se doslej ni nikdar izkazalo za realnost – ne ob uvedbi 5-odstotnega prometnega davka ne ob znižani stopnji DDV 8,5 odstotka. EDS je po mojem mnenju neprimerna, vendar pa je res, da bi zgrešili smisel reforme z njenim demoniziranjem, predvsem pa bi prezrli vse drugo. Denimo nujnost reforme – tranzicije – javnega sektorja v kulturi, ki vse bolj požira programe. Minister je ob nastopu mandata jasno govoril, zdaj pa ni slišati nič niti ne vidim tovrstnih nujnih reformnih namenov v proračunskih dokumentih,« je dejal Čander.

Drugačen pogled Med založniki pa so glede uvedbe EDS tudi drugačna mnenja. Tako direktor založbe Vale-Novak Luka Novak pravi, da še ne vedo, kako bi EDS vplivala na njihovo poslovanje, pomenila pa bi 10-odstotno podražitev knjig. »Založništvo namreč ni donosna panoga in nikakor ne bi mogli davka financirati iz rezerv ali iz dobička, kot bodo to morda delno lahko storile druge panoge (turizem, prehrana). Dejstvo pa je, da sama podražitev najbrž ne bi bistveno vplivala na prodajo knjig, saj se nekaterih knjig ne da prodati, pa če jim še tako znižujemo ceno na sejnih ali v akcijah. Glede same uvedbe EDS se mi zdi še najbolj sprejemljiva kombinirana varianta, ki jo je premier omenjal v svojem intervjuju. Sam bi predlagal, da pri DDV ostane tudi znižana stopnja tako kot doslej (morda s kakšno spremembo), s čimer bi zadovoljili kulturo, državo pa bi zadovoljili tako, da bi za kulturo odpravili večino subvencij razen najnujnejših

za muzeje in podobne ustanove javnega pomena. Vsekakor sem za uvedbo EDS pri dohodninski lestvici, pri čemer bi morali ohraniti sistem brutoplač, tako da bi znižanje dohodnine dejansko uživali vsi zaposleni. Na ta način bi se sprostil ogromen potencial srednjega sloja, ki je pri nas v primerjavi z drugo Evropo še zelo nerazvit. Srednjemu sloju bi omogočili bistveno večjo kupno moč in na ta način močno spodbudili potrošnjo, tudi kupovanje knjig, in s tem gospodarstvo. Od tega premika bi imeli koristi prav vsi sloji prebivalstva,« poudarja Novak.

Janša: dejavna podpora kulturi

Premier Janez Janša je na srečanju pisateljev, politikov, poslovnežev, predstavnikov medijev in kulturnih ustanov v prostorih Društva slovenskih pisateljev (DSP), ki je potekalo 19. januarja letos, poudaril, da je vlada v zadnjem letu dokazala, da ne podpira kulture le v besedah, temveč tudi z dejanji, saj je parlament na predlog vlade v proračunih za leto 2006 in 2007 namenil kulturni dejavnosti za pet

Janez Janša in Vlado Žabot v prostorih Društva slovenskih pisateljev

odstotkov več sredstev ne glede na to, da večjih povečanj v okviru sedanjega finančnega stanja Slovenija ne more zagotoviti. Delavcem v kulturi je premier v primeru uvedbe EDS obljubil ciljno subvencioniranje, ki bo omogočilo, da bo kultura ostala konkurenčna. Kljub takšnim zagotovilom je predsednik DSP Vlado Žabot izrazil skrb zaradi napovedanih vladnih reform, saj naj bi prinesle številne negativne

posledice za kulturno dejavnost, in hkrati poudaril pomen partnerskega dialoga med kulturo in politiko pri reševanju takšnih vprašanj.

Izidi raziskave neznani Gotovo je, da EDS ne bo sprejeta čez noč; pred uvedbo je na vrsti še razprava in natančna ocena posledic njene uvedbe. Z ministrstva za kulturo so sporočili, da je bila naročena raziskava z dvema temeljnima ciljema: ugotoviti finančne posledice morebitne uvedbe EDS za slovensko kulturo in pridobiti študijo posledic, ki jih je uvedba EDS povzročila kulturi na Slovaškem. Kvalificirani strokovnjaki bodo v okviru študije pregledali sedanjo davčno zakonodajo v Sloveniji na področju kulture in ocenili sedanje davčne obremenitve javnih zavodov, gospodarskih družb in drugih kulturnih organizacij ter posameznikov, ki delujejo v kulturi. Poleg tega bodo ocenili posledice uvedbe EDS za davčno obremenitev in v sodelovanju s partnerji iz Slovaške pripravili kvalitativno analizo uvedbe EDS v tej državi ter pregledali primerljive izkušnje izbranih evropskih držav s področja davčnih reform. Pogodbe z raziskovalci so bile podpisane v septembru, zadnja od treh raziskav pa je bila predložena 9. 12. 2005, pri čemer je bilo z vsemi tremi izvajalci dogovorjeno, da s tem projekt ni končan. Z ministrstva za kulturo so še sporočili, da obravnava raziskovalnih rezultatov v strokovnih službah ministrstva še vedno poteka, naročena pa je tudi zunanja recenzija opravljenega raziskovalnega dela, ki prav tako še ni končana. **D**

Primerjalna tabela obdavčitve knjig v EU

DRŽAVA	FIKSNA CENA KNJIG	OBDAVČENOST KNIJG %	STANDARDNI DAVEK %
Avstrija	Da	10	20
Belgija	Ne	6	21
Ciper	Ne	5	15
Češka	Ne	5	22
Danska	Da	25	25
Estonija	Ne	5 (0% za učbenike)	18
Finska	Ne	8	22
Francija	Da	5,5	19,6
Nemčija	Da	7	16
Grčija	Da	4	18
Madžarska	Da	5	25
Irska	Ne	0	21
Italija	Da	4	20
Latvija	Ne	5	18
Litva	Ne	5	18
Luksemburg	Ne	3	15
Malta	/	5	18
Nizozemska	Da	6	19
Norveška	Da	0	24
Poljska	Ne	0 (od leta 2007 :7%)	22
Portugalska	Da	5	19
Slovaška	/	6	19
Slovenija	Ne	8,5	20
Španija	Da	4	16
Švedska	Ne	6	25
Združeno kraljestvo	ne	0	17,5

Vir: FEP in EBF, (/: ni informacije)

Skrivni svet gejš

Monika Maljevič

Po istoimenskem romanu posnet film *Gejša* je zgodba Nitte Sayuri, dekleta iz majhne ribiške vasi, ki postala ena najbolj cenjenih japonskih gejš.

Dogajanje je postavljeno v skrivnosti svet, ki se še danes zdi čaroben. Začne se v letih pred drugo svetovno vojno, ko japonsko deklico iztrgajo iz naročja revnih staršev in jo odpeljejo v hišo gejš, kjer dela kot služabnica. Kljub izdajalski tekmi, ki ji skoraj zlomi duha, se deklica razcveti v legendarno gejšo po imenu Sayuri. Prelepa in vešča številnih umetnosti očara najplivnejše moške svojega časa, miru pa ji ne da skrivna ljubezen do moškega, ki ga ne more imeti. Njen svet je tako prepovedan, kot je krhek. Brez svojih skrivnosti ne bi mogla preživeti.

Film se začne leta 1929, ko je zlata doba gejš skoraj pri koncu. Zgodba, povedana s stališča izginjajočega sveta, je postavljena v namišljeni hanamači ali okrožje gejš. Ko Sayuri (Ziyi Zhang) vstopi v ta prepovedani svet, ji povedo, da gejši ni dovoljeno ljubiti ali slediti svoji usodi. Njena mentorica, legendarna gejša Mameha (Michelle Yeoh), razume omejitve intimnega odnosa s posebnim pokroviteljem ali danno in Sayuri nauči, kako mora skrivati čustva. V nasprotju s Sayurino nasprotnico Mastsumomo Mameho ve, da si prava gejša ne more privoščiti strastnih čustev do nobenega moškega.

Vendar Sayuri ne more pozabiti trenutka nepričakovane dobrote, ki ga je izkusila v rani mladosti. Spomin na ta trenutek lebdi kot privid in ji pomaga prestopi leta trpljenja. Ko se ozira nazaj v preteklost, se spominja deklice, ki je bila pogumnejša, kot si je mislila, in razmišlja, da to niso ne spomini cesarice ne kraljice. To so spomini drugačne vrste.

Metulji noči Japonske gejše so dolgo fascinirale svet. Stoletja so se iz svojih domov kot metulji iz

Memoirs of a Geisha

Režija: Rob Marshall

Scenarij: Arthur Golden, Doug Wright, Robin Swicord

Produkcija: Patty Whitcher, Bobby Cohen, Roger Birnbaum

Igrajo: Zhang Ziyi, Ken Watanabe, Michelle Yeoh, Youki Kudoh, Koji Yakusho, Karl Yune, Ted Levine

Premiera: 2. 2. 2006

Distribucija: Continental Film

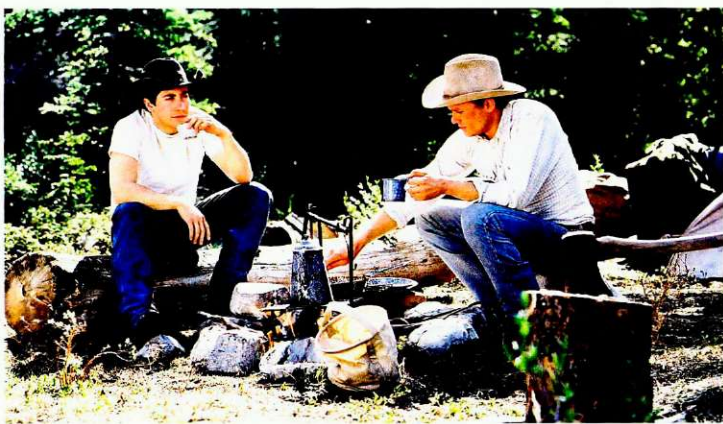
kokonov ob mraku podale na čajanke po mestu. Družabni večeri so bili na Japonskem od nekdaj pomemben del posla in navzočnost gejš je pomenila, da gre gostitelju dobro, ker si je lahko privoščil tako bleščečo družbo.

Gejša ni ne žena ne prostitutka. Je umetnica, ki se preživlja, s tem da zabava vplivne moške. Beseda gei v japonščini pomeni umetnik. Gejša je izšolana plesalka, glasbenica in pevka pa tudi duhovita sogovornica. Dramatičnost ustvari že z enim zamahom pahljače.

Dolga leta garanja in samodiscipline so jo spremenila v prefinjeno bitje, a pod številnimi plastmi kimona in nevtralno masko ličil je ženska iz mesa in krvi s preteklostjo, razočaranji in sanjami. Skrivnosti, ki jih najbolj varuje, so skrivnosti njenega srca. Okrožja gejš, ki jih Arthur Golden

tako živo opisuje, še danes obstajajo in avtentične gejše še danes zabavajo v starih čajnih hišah. Oblačijo se, se lišpajo in kot gejše nastopajo že stoletja. Ženske se danes odločijo postati gejše, ker jih zanimajo tradicionalne umetnosti, a to velikokrat ostanejo samo nekaj let. Nekoč so bile v svoji deželi najmodernejše ženske in so bile vrhunske manekenke svojega časa, dokler ni tisto, kar je moderno, na Japonskem začel narekovati Zahod.

Pričujoči film ima korenine v omamni in vznemirljivi zgodbi o skrivnem svetu, ki jo je v svoji uspešnici *Gejša* (Memoirs of a Geisha) leta 1997 bralcem ponudil pisatelj Arthur Golden. Epska romantična pripoved je bila kar dve leti na lestvici najbolje prodajanih knjig New York Timesa. Prodali so več kot štiri milijone izvodov v angleščini, prevedli so jo v 32 jezikov. **U**

Gora Brokeback

Režiser Ang Lee nam v filmu Gora Brokeback prikaže pravo moč in vzdržljivost ljubezni, ki je ne morejo uničiti stereotipi, geografska oddaljenost ali zob časa.

Ennis (Heath Ledger) in Jack (Jake Gyllenhaal) se spoznata leta 1963, ko odideta na goro Brokeback past ovce. Njuno prijateljstvo se počasi spremeni v globoko ljubezen, toda ko se vrmeta v civilizacijo, se morata soočiti z ljudmi, ki take ljubezni ne odobravajo. Da bi razmerje skrila, se Ennis poroči z dolgoletno prijateljico Almo, Jack pa si ustvari družino z ambiciozno Lureen. Toda ljubezen med Ennisom in Jackom se z leti še krepi, vsako srečanje pa jima postavlja težka vprašanja o zvestobi, obvezi in zaupanju.

Gre za zgodbo dveh mladeničev, ki nepričakovano postaneta nerazdružljiva. Njun odnos ter z njim povezane težave, veselje in tragedije prikazujejo pravo moč in vzdržljivost ljubezni. Nekega jutra se v Signalu, Wyoming, spoznata Ennis Del Mar in Jack Twist, ko iščeta delo pri tamkajšnjem rančarju Joeu Aguirreu. Njuna prihodnost se zdi preprosta in zanesljiva: redno delo, poroka, družina. Aguirre ju pošlje na goro

Brokeback za pastirja in kmalu se med njima razvije tesno prijateljstvo in nato globoka ljubezen.

Ob koncu poletja se vrmeta v dolino in vsak gre svojo pot. Ennis ostane v Wyomingu in se poroči z dolgoletno prijateljico Almo in ta mu povije hčerki. Jack se odpravi v Teksas, kjer se zagleda v kraljico rodea Lureen Newsome. Poročita se in rodi se jima sin.

Štiri leta pozneje Ennis prejme kartico, s katero Jack naznanja svoj obisk v Wyomingu. Ob njegovem prihodu je v trenutku jasno, da se je njuna navezanost z leti še okrepila. V naslednjih letih skušata Ennis in Jack ohraniti skrivno zvezo, nenehno se soočata z vprašanji o zvestobi, obvezi in zaupanju. Njuno življenje pa vseskozi spremlja sila narave – ljubezen.

Kratka zgodba Brokeback Mountain pisateljice Annie Proulx, dobitnice Pulitzerjeve nagrade, je bila prvič objavljena leta 1997 v tedniku The New Yorker. Med drugim so jo izbrali za nagrado National Magazine. M. M.

Brokeback Mountain

Režija: Ang Lee

Scenarij: Larry McMurtry, Diana Ossana

Produkcija: Michael Costigan, Michael Hausman, Larry McMurtry

Igrajo: Jake Gyllenhaal, Heath Ledger, Anne Hathaway, Randy Quaid, Michelle Williams, Scott Michael Campbell, Anna Farris

Premiera: 2. 2. 2006

Distribucija: Cinemania group

Na kratko

V ožjem izboru za letošnje 56. NEMŠKE FILMSKE NAGRADE je 19 igranih filmov, med njimi Don't come knocking, Merry Christmas, Barfuss, Sommer vorm Balkon in Willenbrock. Za naslov letošnje najboljše igralka se bodo med drugimi potegovala Martina Gedeck, Corinna Harfouch, Nina Hoss in Jasmin Tabatabai, med igralci pa med drugimi Ben Becker, Moritz Bleibtreu, Dominique Horwitz in Sebastian Koch. Filmske nagrade, imenovane lola, bodo podelili konec aprila oziroma v začetku maja, in sicer v 15 kategorijah. Lole so najvišje nemške nagrade v kulturi.

Martina Gedeck

Indijski filmski režiser NABH KUMAR RAJU snema film o kriminalnem podzemlju, za katerega je igralsko angažiral prave kriminalce ali vsaj tiste, ki so kriminalno dejanje že načrtovali. Na avdicijo je prišlo približno 3.000 kandidatov, režiser pa jim je postavil le eno vprašanje: »Ali ste kdaj načrtovali kakšno kriminalno dejanje?« Izbranih je bilo šest kandidatov. Glavno vlogo kriminalca je dobil nekdo, ki je bil v resničnem življenju obtožen manjše kraje, drugi bo v filmu prekupčevalec z mamili, medtem ko njegova izkušnja z »dilerji« seže le do posameznih stikov. Filmi, kot je Rajuvej Hitlist, so zelo priljubljeni med indijskim občinstvom. Sicer pa je indijska bollywoodska produkcija s sedežem v Bombaju in z uradnim jezikom hindujščino znana po bogati letni filmski beri, še posebej so priljubljeni glasbeni in plesni filmi.

Ameriška filmska akademija (The Academy of Motion Picture Arts and Sciences), ki gradi FILMSKI MUZEJ, je pripravila 200 milijonov dolarjev vredno zemljišče, ki leži približno 800 metrov južno od križišča Hollywood Boulevarda in Vine Streets. Filmski delavci se tako približujejo uresničitvi že dolgo načrtovanega filmskega muzeja, ki naj bi v središče ameriške filmske industrije privabil nove množice obiskovalcev. Davis pričakuje, da bo muzej deloval uspešno in da bo privabljal ljubitelje filmske zgodovine. Graditi naj bi ga začeli leta 2008, stal pa bo tik ob akademijem centru. Arhitekt, ki bo zasnoval muzej, še ni izbran, vendar je Davis pojasnil, da si želijo muzej paviljonskega tipa. Posamezni paviljoni bi lahko gostili razstave o zgodovini filma, v drugih bi prirejali razstave na različne teme.

107.8 MHz

radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Izraz razreda

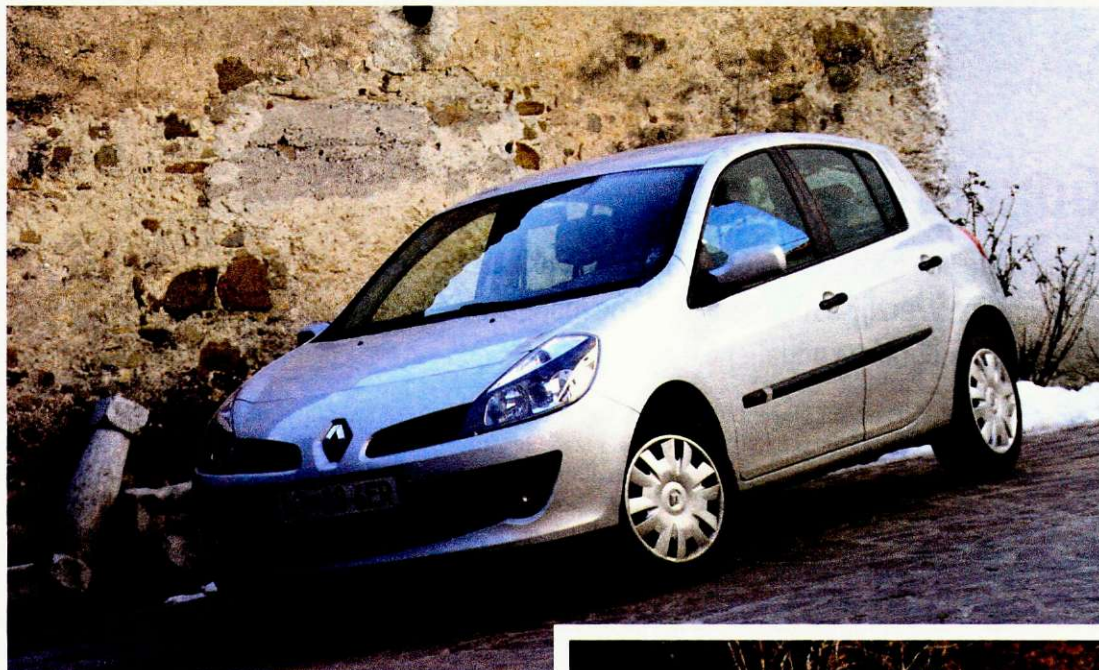
Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Renault clio 1,5 dCi expression confort

Nič manj kot evropski avto leta je postal novi clio že takoj na začetku. Zelo lepa popotnica na začetku prodaje pa kljub temu ne bo igrala odločilne vloge, saj je že jasno, da bo tudi novi model uspešen. Morda ne toliko kot predhodnika, vendar predvsem na račun širitve ponudbe, ki jo prevzemajo drugi majhni Renaultovi modeli. Clio ostaja tam, kjer je bil, in bo, vsaj v Sloveniji, še vedno označeval svoj razred.

Značilnosti tretje generacije

Pri Renaultu so želeli tretjo generacijo clia ustvariti bolj izrazito in dinamično, kar je očitno na sprednjem delu avtomobila. Veliki luči sta ostro prisekani in skupaj z blatnikoma tvorita zanimivi gubi, spodnji del maske pa ima veliko odprtino za zrak. Bok in zadek bistveno bolj spominjata na predhodnika, na oko pa se novi clio ne zdi prav nič večji od starega. Meter bi seveda pokazal nasprotno, kar več kot 20-centimetrsko podaljšanje karoserije in 10 centimetrov prirastka med osema. Rast je očitna v kabini, saj je prostora že toliko kot nekoč v avtomobilih višjega razreda, prav tako je bistveno uporabnejši večji prtljažni prostor. Opazna je uporaba kvalitetnejših materialov, sama izdelava pa ni navdušila, saj so oboja sprednja vrata med vožnjo ves čas ropotala, prav tako se je zatikal pedal sklopke. Ker pri drugih novih avtomobilih renault clio teh težav ni bilo, je verjetno za napakami trpel le testni. Voznikov položaj za volanom si ne zasluži več pripomb. Volanski obroč, nastavljen po višini, je postavljen bolj navpično in gumbi so tam, kjer jih išče roka. Pred sovoznikom je velik predal, drugih odlagalnih mest sicer ni veliko, a so uporabna.

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	RENAULT CLIO 1,5 DCI
vrsta motorja	štirivaljni, turbodizelski, 2 ventila na valj
prostornina v ccm	1461
moč v kW (KM) pri vrt./min	50 (70) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	160 pri 1700
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	3986 x 1707 x 1496
medosna razdalja v mm	2575
prtljažnik v litrih	288/1028
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1165 (405)
največja hitrost v km/h	156
pospešek 0-100 km/h v s	15,2
poraba (po normah EU) v l/100 km	5,3/4,3/4,6
poraba na testu v l/100 km	6,5
cena vozila v SIT	3.165.000

Positivno in negativno Prav nič francosko udobno ni novo podvozje, ki ga clio deli še z nekaterimi modeli (modus, nissan micra). Po značilnostih je precej bližje nemškimi avtomobilom, saj je vzmetenje trše in nagibanj manj. Lahko bi rekli tudi športnejše, vsekakor pa daje zelo dober občutek, saj je lega odlična in precej nevtralna. V ovinkih bi lahko bilo še veliko več veselja za voznika, če ne bi vtisa povsem pokvaril električni servo, ki 'požre' skoraj vse informacije, potrebne za dober nadzor. Kolikor slednji pripomore k manjši porabi goriva, po drugi strani odvzame

pri občutku. Kritika leti tudi na preveč zatikajočo se prestavno ročico, vendar je sam menjalnik dobro preračunan, le rahlo počasen. Ob 1,5-litrskem štirivaljniku s 50 kW sicer ne moremo pričakovati, da bo njegov lastnik kakšen divjak. O tem, koliko je turbodizelski agregat smiseln v majhnem avtomobilu, ki bo bolj ali manj opravljal krajše vožnje, tokrat nima smisla razpravljati, čeprav močno poveša ceno. Gre namreč za odlični in sodoben motor, ki je zelo tih in miren, povsem dovolj zmogljiv za večino uporabnikov in tudi precej varčen. Zmogljivosti na papirju sicer ne povejo dovolj, saj takšen clio v praksi brez težav sledi omejitvam in se da s 160 Nm navora upa po potrebi tudi prehi-

teti kakšno počasnejše vozilo. Edina zamera gre počasnemu ogrevanju na delovno temperaturo in še bolj počasnemu ogrevanju kabine, ki je povrh vsega potem še neenakomerno. Pod obremenitvijo je namreč precej močnejše kot med počasno mestno vožnjo, zato se je treba kar pogosto igrati z nastavljanjem temperature.

Ni idealen Tretja generacija še vedno ni prinesla idealnega avtomobila nižjega – cliovega razreda. V kategorijah, kot so podvozje, motor, prostornost in materiali, navduši, po drugi strani pa razočara z volanskim servom, menjalnikom in končno izdelavo. Starim lastnikom se bo morda zdelo novo podvozje kar pretrdo, vendar je z njim clio pridobil vozne lastnosti in jasno kaže, da se prav tako odlično znajde z močnejšimi motorji. Vsaj v spodnjem delu ponudbe pa se kljub odličnemu turbodizlu vseeno spleča resno premisliti o bencinskih motorjih. **D**

Novice

TOYOTA PRIUS Čeprav je povpraševanje po prvem serijskem avtomobilu s hibridno tehniko večje od obstoječih proizvodnih zmogljivosti, bo v začetku marca v Evropi naprodaj oblikovno in tehnološko osveženi prius, ki bo po novem razvajal voznika tudi s sposobnostjo samodejnega parkiranja. Prenovljeni prius se od aktualne izvedbe loči po drugače oblikovanih svetlobnih telesih spredaj in zadaj ter po kromirani maski hladilnika.

MAZDA 2, MAZDA 5, MAZDA 6 Končno smo tudi pri nas dočakali prenovljenega Mazdinega malčka, mazdo 2. Čeprav so spremembe le malenkostne, so ta petvrtni avtomobilček dovolj osvežile, da se lahko kosa s konkurenco. Navzven so najopaznejše nove sprednje in zadnje luči, ki imajo malce modernejši videz, saj imajo prosojno steklo. Poleg tega so tudi ponudbo modelov 5 in 6 osvežili s povsem novimi dizelskimi motorji, ki imajo vgrajen filter trdih delcev.

MERCEDES-BENZ SL Iz Stuttgarta prihaja novica o oblikovno in tehnološko prenovljenem modelu SL, ki ga bodo uradno predstavili javnosti na letošnjem avtomobilskem salonu v Ženevi. Modelna osvežitev po štirih letih proizvodnje ne prinaša bistvenih sprememb pri njegovi zunanji podobi, večina sprememb se skriva pod pločevino. Za izvedbo SL 350 bodo nemški kupci odšteli najmanj 81.548 evrov, od izvedbe SL 65 AMG pa so se v tovarni pripravljene ločiti po nakazilu zneska v višini 206.000 evrov.

MITSUBISHI COLT CZC Dve leti po predstavitvi petvrtnate različice colta je družina popolna. Novi colt CZC jo bo s svojo športno kompaktnostjo zaokrožil na letošnjem ženevskem avtosalonu. Osnova za izdelavo je platforma petvrtnate različice. Njegova medosna razdalja je 2,5 m, ki je skupna celotni družini coltov. Njegova notranja dolžina je tista, ki ponuja možnost sedežne razporeditve po sistemu 2+2, nižja lega, ojačeno ohišje in širok razgled pa so kombinacija, ki ponuja vožnjo, polno dinamike, in športni videz.

Radio Krka
106.6 MHz

Z zdravo prehrano do zdravja

Miran Mihelič, Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Telo se zdravi samo, če mu pomagamo odstraniti vzroke bolezni – to je vodilo alternativne medicine, h kateri se pogosto zatečejo ljudje, nad katerimi je tradicionalna medicina obupala.

Semena, sadje in zelenjava so osnova.

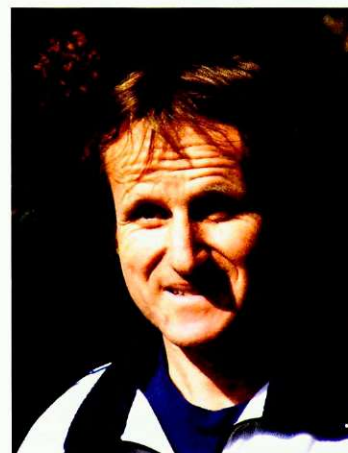
Zagotovo velja, da zdrava prehrana in manj stresno življenje bistveno izboljšata zdravstveno stanje in okrepiata organizem. Na načela zdrave prehrane pri nas prisegajo tudi nekateri vplivni politiki, kot sta predsednik Drnovšek in Lojze Peterle, ki ju je presenetila huda bolezen.

Alternativno zdravljenje Alternativnih terapevtov je v Sloveniji več, eden izmed njih je Marjan Videnšek, naturopat in higienist – svetovalec na področju naravne higijene, ustanovitelj in direktor Zavoda za naravno higieno, ustanovitelj društva Preporod – v sožitju z naravo, ki postaja že pravo gibanje. Hkrati je urednik glasila Preporod, predavatelj in publicist, terapevt za kolonhidroterapijo, svetovalec za varno postenje in zdravo življenje. Pred petnajstimi

leti ga je kot vrhunskega karateista in alpinista presenetila huda bolezen in mu spremenila življenje. Največji vtis nanj je naredila knjiga Ernsta Güntherja *Živeti brez bolezni* in mu tudi najbolj pomagala k ozdravitvi in spremembi načina življenja. Od tedaj poskuša ljudem pomagati, da bi se s pomočjo zdravega življenja in prehranjevanja naučili premagati bolezen. Po njegovem mnenju je napačna prehrana, tako fizična kot duhovna, poglaviti vzrok bolezni in nepotrebnega trpljenja. Pri tem se opira na odlomek iz Svetega pisma, iz prve Mojzesove knjige 1, 29: »In Bog je rekel: *Glejta, dal sem vama vse bilje s semenom na vsej zemlji in vse drevje, na katerem je sad s semenom: naj vama bo v živež.*« Potemtakem bi morali jesti samo svežo, naravno, polnovredno hrano, brez kemikalij in umetne, in-

dustrijske predelave. S kuhanjem se hranila namreč skoraj povsem uničijo, dodatki strupenih kemikalij pri industrijski predelavi pa hrano še dodatno osiromašijo. Navadno pa je za marsikaj kriva tudi napačna izbira hrane: ško-

di lahko preveč mesa, škrobnih živil, vsa hitro pripravljena hrana, sladkarije in umetne pijače. Škodi torej nezdrava prehrana, njene slabe učinke pa dodatno povečujejo še prevelike količine. Taka nezdrava hrana organizem zakisa, zasluži in obremeni s strupi, ki so temeljni vzrok vseh bolezni. »Stres, telesna in duševna onesnaženost, preobremenjenost, premalo spanja in počitka, konflikti, vse to povzroča poslabšano delovanje organov za izločanje, kar dramatično poveča kopičenje strupov v organizmu, to pa vodi v nižanje odpornosti organizma, v krog čedalje hujših zdravstvenih težav,« pravi Marjan Videnšek.

Marjan Videnšek

Nujna pravilna prehrana Marjan Videnšek je prepričan, da človeku najbolj koristi presna, živa hrana, saj je človeški organizem nanjo

biološko prilagojen. Večinoma bi morali uživati sadje, zelenjavo, semena, oreške, suho sadje, kalčke ter piti čim več svežih zelenjavnih in sadnih sokov. Takšna hrana pospeši razstrupljanje organizma in varuje pred boleznijo. Presna hrana in terapevtsko postenje spodbujata naravno odpornost in samozdravilne procese v organizmu. »Priča sem mnogim ljudem,

Za zdravje je potrebno gibanje.

ki so na ta način okrevali, nekateri so tako preboleli tudi raka, levkemijo, artritis, če naštejemo najhujše, da ne govorim o alergijah, povišanem krvnem tlaku, holesterolu in debelosti,« zatrjuje Marjan Videnšek. Poleg pravilne prehrane je za ozdravitev potrebna tudi redna in intenzivna telesna vadba, dovolj spanja in počitka ter urejeno življenje brez konfliktov. Bistvo Videnškove šole samozdravljenja je v uporabi naravnih postopkov in znanja, ki spodbujata zdravje. Temeljni na prepričanju, da je treba najprej odpraviti vzroke za bolezen, saj zdravljenje samo simptomov prinese samo začasno olajšanje in tveganje za nabiranje novih strupov v telesu in nastanek novih bolezni. Predvsem pa mora biti zdravljenje celostno, kar pomeni, da mora človek spremeniti tudi način življenja in začeti živeti preprosto, z naravo, po možnosti na deželi. V Sloveniji je možnosti za to več kot dovolj, saj je slovensko podeželje tako rekoč prazno. »Preprosto življenje na deželi ponuja možnost življenja s smislom, omogoča prosti čas, umirjeno opravljanje vsakodnevnih opravil, bogato duhovno življenje, zdravo hrano in zdravo življenje,« pravi Videnšek, ki tudi sam živi na podeželju. Vsakomur, ki pride k njemu po nasvet glede zdravja, najprej

svetuje, naj takoj neha z vsemi škodljivimi navadami, kot sta kajenje in pitje alkohola, jemanje poživil – pitje kave, predvsem pa mora zmanjšati stres in se rešiti konfliktov, zamer in jeze. Namesto tega svetuje zdravo, čim manj predelano hrano. Krajši ali daljši post pomaga razstrupiti in okrepiti telo, dušo in duha. Redne in primerno intenzivne telesne aktivnosti dramatično povečujejo dobro počutje, pomagajo ohranjati krepko telo in vračajo veselje do življenja. »Ob tako korenitih spremembah se večkrat zgodi, da potem zdravnik pri pacientu, ki je začel uživati presno hrano, se postiti in živeti bolj naravno, ugotovi velike spremembe: simptomi bolezni pogosto povsem izginejo. Če pa je medicinski poseg kljub vsemu nujno potreben, bo zdravo in pametno vodeno življenje samo podprlo medicinska prizadevanja, ki pa bodo v glavnem potrebna za poškodbe,« zatrjuje Marjan Videnšek.

Presna hrana naj prevladuje

Presna prehrana bi sploh morala prevladovati na naših jedilnikih in ne le tedaj, ko zbolimo. Poleg tega bi se morali tudi povsem zdravi ljudje kdaj pa kdaj postiti. Zelenjava, sadje, semena, oreški, suho sadje, veliko svežih zelenjavnih in sadnih sokov bi morali biti količinska osnova naše prehrane. Kar se kuha, naj bo le polnovredna veganska hrana, po možnosti ekološko pridelana. »Moja babica pri enaindevetdesetih letih uživa preproste zelenjavne jedi in sadje in še vedno opravlja vsa dela; je ena redkih - nobene take osebe ne poznam -, ki ne uživa nobenih zdravil in ne hodi k zdravniku,« pravi Videnšek. Po postu, ki se mora nujno končati z nekajdnevним postopnim uvajanjem hrane v organizem, bi z napačno prehrano kaj hitro izničili dosežene pozitivne učinke, nasprotno pa s pravo hrano še naprej krepimo organizem in z njo omogočamo telesu, da še naprej, če je treba, odpravlja napake, se samo popravlja oziroma zdravi. Pravilna prehrana je namreč prvi in najpomembnejši zakon Narave. Od nje je zelo odvisno naše telesno pa tudi duhovno zdravje. **D**

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

ponedeljek

torek

sreda

četrtek

petek

sobota

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablanskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobitelovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Slovenski klubski nogomet je z licenciranjem končno presegel samoupravne okvirje.

Nogometne reforme

1. del

Lovro Kastelic, foto: arhiv Demokracije

NZS z letnim proračunom milijarde tolarjev se je kot ena redkih slovenskih športnih organizacij uspešno prebila mimo vseh tranzicijskih ovir, ki pa še vedno zadržujejo njene vazale.

Vazali so v srednjem veku od fevdnega gospoda v užitek za opravljanje vojaških ali drugih služb prejeli zemljiško posest. Tudi kraljestvo Nogometne zveze Slovenije (NZS) bi morali preplavljati fevdi, a so le-ti obtičali nekje med tranzicijskimi čermi. Fevdi so v našem primeru prisposoda za slovenske nogometne klube, vazali pa so tisti, ki jih vodijo.

Hattric Ko so modri voditelji NZS na čelu s predsednikom Rudi-

jem Zavrlom, ki je lani nastopil že svoj peti mandat, in njegovo četico uveljavljenih pravnikov ob koncu prejšnjega stoletja uvideli, da se neposlušni vazali raje posvečajo podkupovanju, lažiranju, mešetarjenju, novačenju odslužnih oziroma neobetavnih jugoigralcev, utaji davkov, netransparentnosti, malverzacijam, kratkoročnosti, stihiji kot pa resnemu in sistematičnemu delu, so se revolucionarno odcepili od svojega ligaškega tkiva. NZS je,

od dodatno opogumljena po senzacionalnih Katančevih zmagah in vsemogočnosti radodarne in solidarne krovne mednarodne organizacije, odšla svojo pot, se še pravi čas iztrgala iz tranzicijskih objemov in naposled varno priplula v pristan, od koder poskuša zdaj z najnovejšima mednarodnima projektoma pod patronatom UEFA, ki sta že v teku, to sta licenciranje nogometnih klubov in projekt HATTRICK (gre za finančno solidarnost, kjer se na

račun velikih tekmovanj pridobljena sredstva namenjajo tudi tja, kjer se nogomet začne – na zelene površine in na delo z mladimi), ter ne nazadnje tudi s pravo modelov, ki bodo pomagali do prenove statusa in lastniške podobe slovenskih nogometnih prvoligašev, odcepljeno tkivo (Združenje prvoligašev) znova pripojiti ali ga vsaj pravno preusmeriti v zakonite vode.

Licenciranje slovenskih ligašev

Vodja licenčnega oddelka Aleš Zavrl je za Demokracijo predstavil dosednji projekt licenciranja, ki je rigorozno (NK Mura, NK Olimpija, NK Ljubljana in NK Dravograd so se morali zaradi netransparentnega poslovanja, finančnega nereda in nediscipline oziroma nesprejemljive infrastrukture posloviti od prvoligaške družine) že v prvem polletju pripeljala do zavidljivih rezultatov; klubi so namreč končno spoznali, da je za njihov obstoj najpomembnejše delo z mladimi, ob tem pa uveljavljanje domačega igralskega in tudi strokovnega kadra: »Licenciranje nogometnih klubov je eden najzahtevnejših in najpomembnejših projektov na področju nogometa in slovenskega športa nasploh. Mednarodni projekt na ravni UEFA je za Slovenijo še posebej pomemben v luči polnopravnega članstva v EU in približevanja evropskim kvalitativnim standardom tudi na športnem področju. Nogometna zveza Slovenije je resno pristopila k izvajanju zahtevnega projekta in tvorno sodelovala vse od leta 2001 v okviru pilotske skupine nogometnih zvez UEFA.

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

DAVČNI KOTIČEK

Vse kar morate vedeti o napovedi dohodnine!

vsak ponedeljek ob 20.30

Nogomet je prva športna panoga v Sloveniji, ki dolgoročno, strokovno utemeljeno in transparentno uvaja sistem, ki prinaša vrsto prednosti v delovanju in organiziranju nogometnih klubov ter nogometne in druge športne sfere. Eden glavnih ciljev uvajanja licenciranja v vseh 52 članicah UEFA je poenotenje finančnih kriterijev in zagotovitev transparentnega poslovanja. Nogometni klubi morajo za pridobitev ustrezne licence izpolnjevati obvezne športne, infrastrukturno-varnostne, administrativno-kadrovske,

Aleš Zavrl

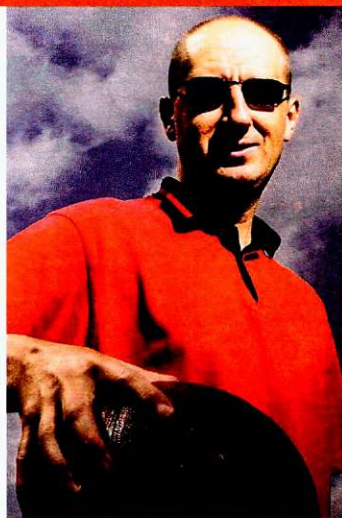
pravne in finančne kriterije na podlagi licenčnega pravilnika UEFA in NZS, v katerem so vsebinsko in terminsko točno določeni vsi licenčni postopki za pridobitev ustrezne licence. V Sloveniji imamo 4-stopenjski licenčni sistem oziroma licenciranje za tekmovanja UEFA, 1. SNL, 2. SNL in 3. SNL.«

Modernejši slovenski nogomet

Nogomet je z licenciranjem slednjič tudi pri nas presegel še preostale sa-

moupravne okvirje in postal del poslovnega sveta, kjer bodo morale biti dejavnosti nogometnih klubov vse bolj podobne storitvenim podjetjem. Tudi nogometno okolje se bo moralo, da bi bilo uspešno, hitro in fleksibilno prilagoditi zahtevam moderne družbe. Nogometna infrastruktura, organizacija in kvaliteta vodenja klubov ter strokovno delo namreč pogosto niso sledili hitremu razvoju in so posledično povečevali finančna tveganja za vse osebe in družbe, ki so bile v kakršni koli povezavi z nogometnimi klubi. Le-ti so se vseskozi dušili v prepletu javnih in zasebnih interesov in bili zato nesposobni sodelovati ne le v športni, temveč tudi v srditi finančni konkurenci.

Glavna naloga slovenskih klubov v jesenskem delu letošnjega prvenstva je bila torej streznitev po večletnem netransparentnem obnašanju in posledična konsolidacija vseh klubskih struktur, ki so potem začele izvajati postopek licenciranja. Prvi so zavihali rokave v Novi Gorici, Celju in Domžalah, sledili so jim v Mariboru, Ajdovščini, Kopru in Ptujju. Na trenerskih stolčkih zdaj sedijo zagovorniki agresivnejše, požrtvovalne in navdahnjene nogometne igre, kar je na selektorjev spisek za turnir na Portugalskem navrglo kar 19 mladeničev (večina jih je šele v dodatnem dvoboju izpustila vozovnico za evropsko prvenstvo do 21 let), med njimi tudi Daliborja Stevanoviča, ki mu je doslej uspel največji transfer kakšnega igralca iz SNL (4 milijone evrov) in komaj 17-letnega Mariborčana Gorazda Zajca. **D**

Igra živcev

Esad Babačić

Končno smo lahko slišali, kaj je povod za nepričakovane in globoke padce v igri naših rokometašev, ki so se znova poigrali z živci svojih zvestih navijačev.

Roman Pungartnik, strokovni komentator na TV Slovenija, je modro opazil, da so naši igralci nagnjeni k melanholiji, kar gotovo ni daleč od resnice. Seveda moramo pri tem vedeti, da je imel v mislih kolektivno melanholijo, ki je očitno posebnost naših rokometašev. Še sreča, da ima Rutenka korenine drugje, drugače bi nam še enkrat trda predla. Edini Slovenec, ki ga žalost v očeh soigralcev ne vrže iz tira, je gotovo Uroš Zorman, ki ima v sebi dovolj južnjaške predrznosti. Brez slednje se v tej igri pač ne da zmagovati in tega se bojeviti Ljubljčan zaveda. Ukrajina nas je imela v igri predvsem zato, ker njeni igralci niso razmišljali, preden so vrgli proti голу. Kako se bo pomanjkanje predrznosti v napadu pri naših poznalo v drugem krogu, bomo šele videli, gotovo pa se velja zgledovati po nekaterih drugih reprezentancah, ki dajejo prednost obrambi. Najboljše reprezentance se zavedajo, da se napadalna samozavest črpa iz defenzive. Luknje s tekme proti Ukrajini bo treba zakrpati, saj bomo imeli v nadaljevanju tekmovanja precej močnejše nasprotnike, ki nam ne bodo oproščali. Upam, da so bili naši proti Ukrajini slabi le zato, ker so nasprotnika podcenjevali. Dobra novica je forma naših vratarjev, slaba pa igra z igralcem manj. Vse prepogosto se dogaja, da nam nasprotniki zabijajo, tudi kadar imajo igralca manj, česar si res ne bi smeli dovoliti. Proti Poljakom so se naše vrste resda strnile, toda o suverenosti, kakršno smo pričakovali, še ne moremo govoriti.

Kaj je suverenost, pa je še enkrat pokazal Roger Federer, ki je umiril podivjanega Baghdatisa. Tudi pri Švicarju se zdi, da je na trenutke malce odsoten, toda pri njem to ni znamenje za poplah, temveč podlaga za najlucidnejše trenutke. Tako mirnega šampiona ni bilo vse od Samprasa, ki pa ni imel tako raznovrstne igre. Zmagovalec Avstralije nas vedno znova preseneti z izbiro udarcev, s katerimi zlomi svoje nasprotnike. Tudi nasprotnika v letošnjem finalu je razbil z idejami, ki jih je prilagajal trenutku, kar je odlika genija. Po drugi strani je prišel Grk do finala z navdihom in močnimi živci, kar je bilo za Federerja premalo. Sinonim za mentalno trdnost je tudi Martina Hingis, ki se je po treh letih premora vrnila kot zmagovalka grand slama v mešanih dvojicah. Če vemo, da je bila v tem času praktično upokojena, potem je njena vrnitev res nekaj posebnega.

Ekipa FERRARIJA v formuli 1 je v italijanskem Mugellu predstavila nov dirkalnik za letošnjo sezono. Bolid, s katerim bo sta v sezoni 2006 dirkala sedemkratni svetovni prvak Michael Schumacher in njegov moštveni kolega Felipe Massa, se imenuje 248 F1.

V švicarskem Montreauxu so izžrebali sedem skupin za evropsko nogometno prvenstvo, ki bo leta 2008. Slovenska reprezentanca se bo pod vodstvom BRANKA OBLAKA spopadla v skupini G z Nizozemsko, Romunijo, Bolgarijo, Albanijo, Belorusijo in Luksemburgom.

Starši bi morali biti otroku največja opora.

Starši naj verjamejo otroku

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Na žalost so zlorabe otrok v pri nas pogoste. Še huje pa je, da prevečkrat zlorabljenemu otroku ne verjamejo tisti, ki bi mu morali biti največja opora, njegovi starši.

Od najnežnejše mladosti svoje otroke učimo, naj bodo pazljivi pri pogovoru s tujci. Naj ne nasedajo prijaznim stričkom, ki jim ponujajo sladkarije ali prevoz v svojem avtomobilu. Nimajo namreč vsi čistih namenov, ampak na takšen način mamijo male žrtve. Kljub tem opozorilom pa je šokanten podatek, da je kar 85 odstotkov spolnih napadov ali pa posilstev otrok v krogu, kjer naj bi bil otrok varen. Največkrat se to zgodi pod domačo streho, storilci so največkrat očimi, a tudi očetje, strici in stari očetje. Prišlo je celo do spolnih zlorab, ki so jih zagrešile matere. Storilci so tudi drugi, ki jim otrok zaupa, sosledje, učitelji, vzgojitelji, duhovniki in trenerji. A to je le vrh ledene gore. Koliko je še zlorab, ki jih otroci zamolčijo bodisi zaradi sramu, bodisi zaradi strahu ali pa zato, ker se bojijo, da jim tako ali tako ne bi verjeli?

Nekaj podobnega se je zgodilo prejšnji teden na ljubljanskem sodišču. Dokazi so potrdili, da je zdaj 47-letni oče kar tri leta

zlorabljal svojo tedaj enajstletno hčer. Začel je z otipavanjem deklice, končal pa s posiljevanjem skoraj vsako noč. Deklica je postala neobvladljiva, končno pa je pobegnila iz domačega pekla in očeta prijavila. Oče se je zagovarjal, da je to hčerino maščevanje, ker jo je držal preveč na kratko. Klasičen zagovor, ki mu navadno na sodiščih ne verjamejo. A verjela je deklinina mati in do zadnjega branila moža ter obtoževala hčerko, da laže. Vseeno, posiljevalcu lastnega otroka so odmerili šest let zapore.

Primer slabe matere Podobno se je pred leti zagovarjal oče, ki je posiljeval kar dve pastorki. Starejša se je odselila, in ko je opazila, da je oče začel zlorabljal še mlajšo sestro, je zadevo prijavila. Po njej je planilo vse sorodstvo, češ da laže, da s tem sramoti družino in da je pokvarjenka. Lastna mati ji je očitala, da ji je »ukradla« njenega partnerja. V želji, da bi moža izpustili iz pripora, je šla tako daleč, da je odstranila »pred-

met spora« in mlajšo hčer poslala k sorodnikom na Štajersko. Pod pritiskom sorodstva, grozili so ji s tepežem in celo s smrtjo, je starejša hči klonila in poskušala umakniti svoje pričevanje oziroma je rekla, da je v preiskavi lagala. Na srečo pa je sodišče verjelo njeni različici iz preiskave, ko je podajala izjavo brez pritiska matere in sorodstva, in je obtoženca spoznalo za krivega. Za sedem let so ga poslali na Dob.

Zakonodaja na srečo predpisuje, da v primeru, če zlorabljeni otrok začne na sojenju umikati svoje izjave iz preiskave in je pri tem vidno, da gre za pritisk sorodstva, obvelja prvotno pričanje. Kljub temu pa pri takšnih primerih ostaja slab občutek. Ne le da je odrasel človek posilil in s tem uničil življenje nemočnega otroka, ostaja dejstvo, da nedolžni žrtvi po tem travmatičnem dogodku ne verjamejo. Verjamejo ji neznanci, ne pa tisti, ki bi morali biti otrokova prva opora – njeni starši. **D**

Pogojna za polomljeno čeljust

Po treh letih je bil zaradi dvojnega zloma čeljusti Trbovelčan obsojen na osem mesečno pogojno kazen.

Po treh letih je dvojni zlom čeljusti dobil prvostopenjski in še nepravnomočni sodni epilog. Storilec, danes 27-letni Jasmin Pjević iz Trbovelj, je bil obsojen na krepko pogojno kazen. Če bo v treh letih storil novo kaznivo dejanje, se bo moral za osem mesecev preseliti na zaporniške žimnice.

Pred tremi leti so v Zagorju ob Savi prednovoletno ranjeje priredili v šotoru. Med drugim se je tam zabavala družba oškodovanega A. K. Bilo je že okoli tretje ure, ko se je družba napotila domov. Eno izmed deklet v družbi pa je zagledalo v drugi družbi znanca in se je odločilo, da odide z njim. Njeni prijatelji so menili, da bi bilo bolje, da gre deklet z njimi in A. K. jo je odšel iskat. Vnel se je prepir, potem pa je A. K. dobil

udarec z glavo v obraz. »Čelna« je bila tako močna, da je dobil dvojni zlom čeljusti.

V preiskavi je A. K. kot napadalca prepoznal Pjevića, to pa potrdil tudi na sodišču. Pjević je vseskozi zanikal, da ga je on udaril. Rekel je, da je bil tedaj sicer pred šotorom, kjer se je vnel vsesplošni pretep, vendar sam v njem ni sodeloval.

Tudi njegovi prijatelji so zanikali, da bi se njihova družba udeležila pretepa, prijatelji A. K. pa niso natančno videli, kdo je udaril njihovega prijatelja. A. K. je bil na sodišču dovolj prepričljiv, da so Pjevića spoznali za krivega. Glede na to, da do sedaj še ni bil kaznovan, je tožilstvo predlagalo milejšo kazen, sodišče pa je nato izreklo pogojno kazen. B. S.

ZABOJ PROTI PIŠTOLI Delo je čedalje težje opravljati, zadnje čase premišljujejo razbojniki, saj jim žrtve ne popuščajo več tako kot včasih, še oboroženim ne. Pisali smo že, da je v Ljubljani uslužbenka s solzilcem nagnala oboroženega roparja. V Stari Cerkvi pri Kočevju pa jo je pred nekaj dnevi moral praznih rok pobrisati mladenič, ki je prišel oborožen v trgovino, odrinil trgovko in poskušal izprazniti blagajno. Odločna prodajalka je zagrabila plastičen zaboj in mu zagrozila z njim. Razbojnik je stisnil rep med noge in v noč pobegnil brez plena.

RAZSULA VRATA Slovenci smo dodobra emancipirani, kar je pred dnevi dokazala gospa iz Gornje Radgone. Navadno namreč vinjeni po stanovanjih razgrajajo moški, tokrat pa se je žena odločila, da bo primerno nažgana razrešila nekaj vprašanj. Za začetek je ob prihodu okoli druge zjutraj razsula vrata, potem pa poskušala premlatiti še slabšo polovico. Za slednje pa ji je zmanjkalo moči, saj se je kmalu zvalila na posteljo in veselo smrčala tudi tedaj, ko so se na prijavo kršitve reda in miru odzvali možje postave. Pustili so jo v miru spati, ugotovili so škodo in seveda zadevo prijavili sodišču.

Regionalna Televizija posebnega pomena
posebnega pomena

Meljska cesta 34, 2000 Mb

Informacije za katerimi stojimo!

Marketing: 02 / 234 55 81

www.rts-tv.com

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

bližina

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

ELEKTROPROM

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEMMICA

EVJ

ELEKTROPROM d.o.o.

Loke pri Zagorju 22

1412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150

fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

Smešni Damjan Murko

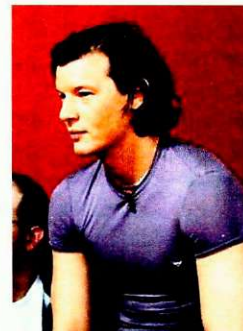

Samozavest je lepa stvar, lahko pa tudi deluje precej smešno, še posebej če pogledamo izjavo samooklicanega zvezdnika Damjana Murka, ki jo je poslal medijem: »Zavedam se, da sem javna oseba in zanimiv za medije. Da mi glava štrli iz množice in da mi jo hočejo odsekati. Sem za zdrav trač, ne pa za laži, kakršne so klatili v Direktu. Vse do zadnje pikice je laž! Take stvari naju z mojo punco in tajnico Majo še bolj povežejo. Zmagala bo resnica in ljubezen!« Damjanu (znan je po domnevnem prijateljstvu in nato sporu z Natalijo Verboten) so trači namreč pripisali homoseksualno razmerje z njegovim menedžerjem. Štajerski slavček je ta čas bolj kot po svojem petju znan po vztrajnem dokazovanju svoje heteroseksualnosti.

Samovšečni pevec

Jurij bo tožil!

Slovensko-holivudskega manekena Jurija Bradača so pred nedavnim dobesečno pokopale govorice, da je njegova filmska kariera le izmišljija in da za nameček svoje usluge prodaja avstrijskim gospem. Čeprav lepi gospodič ne more dokazati, da njegove izjave držijo, je vložil kazensko ovadbo zoper novinarko Mašo Cvek, odškodninsko tožbo proti Direktu v znesku treh milijonov tolarjev in kazenski pregon zoper urednico E+ Barbro Drnač. Jurij je prepričan, da bo dokazal, da govori resnico, filmi pa naj bi bili dostopni tudi širši javnosti! Bomo videli ...

Namišljeni holivudski junak?

Skupina, polna energije

Udarni Make up 2

Udarni člani skupine Make up 2 so na slovenskem glasbenem prizorišču priljubljeni gostje, saj znajo na svojevrsten način poživiti naš glasbeni prostor. Čeprav je imela skupina precej natrpan konec decembra, se ji niti januarja ni uspelo oddahniti. Najdaljšo noč v letu so člani skupine preživeli na odru na beograjskih Terazijah, koncertno različico albuma Muza pa je seveda treba predstaviti še doma. Tako je že na začetku leta skupina nastopila pred ljubljanskim občinstvom v Orto baru, nato pa so se podali še v štajersko metropolo, kjer so nastopali v Štuku. Šestčlanska skupina, ki bo nadaljevala nastope tudi v februarju, je vesela, da je končno dobila priložnost tudi za koncertiranje po klubih. Glasbeniki so tudi prepričani, da odhaja sprva skeptično občinstvo z njihovih koncertov rahlo presenečeno. In tako je tudi prav!

Pod nožem lepote

O boleznih najlepše Slovenke Sanje Grohar in njenem obisku v bolnišnici se je pisalo na dolgo in široko. Ali je lepotica zanemarjala svoje poslanstvo ali jo je v resnici izdalo zdravje? Resnica je postala znana, ko je Sanja priznala lepotno operacijo nosu. Preden je postala mis, je temnolaska prestala tri zdravstvene operacije nosu, mesec po vrnitvi s Kitajske pa se je odločila tudi za lepotno operacijo nosu. Po enem izmed zdravstvenih posegov se je namreč pojavila bulica, ki je kvarila Sanjino podobo. Bulica je sedaj odstranjena, od Sanje pa pričakujemo, da bo opravila vse naloge, ki jih je prevzela s svojim nazivom.

Lepotica si je dala odstraniti lepotno napako.

Ambrožinica

Lovro Kastelic

Prejšnjo nedeljo zvečer smo lahko spremljali intervju Lada Ambrožiča z avtorjem znamenite Latinice Denisom Latinom, o čemer je naša Magična gledalka že pisala. Hrvaška družbenopolitična pogovorna oddaja namreč že 13 let na provokativen in raziskovalni način razkriva kočljive teme in napake, ki so se dogodile in se dogajajo našim južnim sosedom. Kot pravi Denis Latin, je Latinica trajni incident, ki pravzaprav sproža narodovo vest.

Povod za ta intervju je Ambrožič našel v nedavnem škandalu, do katerega je prišlo zaradi oddaje Tudičmanova zapuščina. Nad Latina in njegovo malo ekipo se je zgrnil pravi medijski linč, za mesec dni je morala oddaja oditi s sporeda, sankcijam pa še ni videti konca. Politika je s svojimi umazanimi in nemoralnimi lovkami znova posegla v neodvisno novinarstvo. Latinova ekipa, po kateri bi se morali zgedovati tudi naši mediji, je zaradi svojega profesionalnega novinarskega odnosa znova postala »nikogaršnja«. Nihče od politikov je ni podprl. Latin si to šteje v čast.

Ko pa je Lado Ambrožič s svojim znamenitim večkratnim vzdihom Latinu predstavil morebitni (slovenski?) problem z naročnino, ki naj bi jo vladajoče strukture izrabljale v svoj prid, in ga potem povprašal, kolikšna je možnost, da se HTV podredi neki politični opciji, je intervju, ki bi moral slovenskemu občinstvu in predvsem uklonljivemu slovenskemu novinarstvu predstaviti Latinovo profesionalnost, izzvenel v napačen rog. Ambrožič je namreč hrvaški in Latinov problem izrabil za predstavitev lastnih nestrinjanj s sedanjem medijsko politiko na Slovenskem, ki je z referendumom dobila mandat za prenovo nacionalne RTV. Težave Latinice so kar nenadoma postale prisposoda najbolj črnega in verjetnega scenarija, ki kaj kmalu lahko doleti tudi nas. Slovensko občinstvo pa se je lahko ob tem pogovoru (Latin je na tujih tleh predstavil tudi nekaj najbolj žgočih hrvaških dilem) še enkrat oddahnilo ... ob tujih tegobah.

Namesto da bi se zazrli v lastno ogledalo in uvideli, da je slovensko raziskovalno novinarstvo povsem na psu, društvo novinarjev pa razbita in neenotna vojska, probleme, ki nas razdvajajo, najraje pometemo pod preprogo, najobetavnejši in najlucidnejši – npr. dokumentarec Jožeta Možine Zamolčani – Moč preživetja, ki je bil sprva umaknjen s sporeda – pa diskreditirano obmolknejo, še preden spregovorijo.

Izkušeni Lado Ambrožič je povprašal Latina: »Pa vas kdaj prime, da bi povedali svoje mnenje?« Latin mu je odgovoril: »Sem nekakšen kretničar, ki z nevtralnostjo ljudem omogočam, da izpovedo vse, kar jim leži na duši.«

Mladi pevec si je pripel karto za Atene. (Foto: Bor Slana)

V Grčijo odhaja Anžej!

V nedeljo zvečer je padla kocka – na letošnji evrovizijski popevki, ki bo maja v grški prestolnici, nas bo s skladbo Plan B zastopal Anžej Dežan.

V sklepnem večeru Eme je svoje skladbe predstavilo 14 izvajalcev: Nuška Drašček (Nora sem, da te ljubim), Natalija Verboten (SOS), Rebeka Dremelj in Domen Kumer (Noro se ujameva), Sergeja (Tu da du), Saša Lendero (Mandoline), Andraž Hribar (Rapid tepe ipi mapam), Marijan Novina (V mojih dlaneh), Atomik Harmonik (Polkaholik), Maja Slatinšek (Vihar), Ylenia (Hokus pokus), Anžej Dežan (Plan B), Ka-

trinas (Najdi me), Monika Pučelj (Ostani z mano) in Alenka Godec (Hočem stran).

Skozi predstavo, kjer so izvajalci trepetali za svojo uvrstitev, so gledalce popejljal igralci Janez Škof, Aljoša Ternovšek in Boris Kobal, ki so duhovito razmišljali o tem, kako postati zvezda.

Dežan je skupaj prejel 26 točk (7 iz stacionarnih klicev, 12 s strani žirije in 7 po mobilnih klicih in SMS). Drugo mesto in 24 točk si je pripela Saša Lendero s pesmijo Mandoline, tretje pa so s skladbo Polkaholik zasedli Atomik Harmonik, ki so prejeli 20 točk.

Saška je bila letos spet čisto blizu zmagi.

Polkaholik je bil uspešen, ni pa prepričal ...

Praznih rok

Magična gledalka

Govorili bomo o slovenskih vojaki na tujem, je dejal voditelj Polnočnega kluba Jure Sešek v petek zvečer. In sem se pripravila.

To bo še ena agitacija proti odhodu slovenskih vojakov v Irak ali pa zanj. In bila presenečena. O tej temi niso niti črhnili. Če malo pomislim, pa jim niti treba ni bilo, saj smo o tem, kaj delajo slovenski vojaki in vojakinje v misijah na tujem, dobili dovolj celovito predstavo, da smo si lahko ustvarili svoje mnenje. Sešek je gostil majorjo Tanjo Pečnik, ki je bila v misijah na Cipru in v Bosni, majorja Boruta Cesarja, ki je bil v »puščavski« bojni uniformi, saj se je vrnil iz Afganistana, Marjana Sirka, ki načrtuje vojaške misije, in Viljema Ceja, ki se je vrnil iz popotresnega Pakistana. Majorja je drzno dejala, da je v prvo misijo odšla na svojo željo, kasneje pa so pravzaprav razkrili, da je to vojakova dolžnost oziroma da odhaja z ukazom ne glede na to, ali je na primer Sirkova družina prav tedaj zidala hišo. Odločitev za to, kje in v katerih misijah bo vojska sodelovala, je politična. Pošteno. Kam bi pa prišli, če bi o tem odločali vojaki sami!

Moram priznati, da me je oddaja pritegnila. Ne toliko zato, ker sem mimogrede izvedela še kaj o Pakistanu, Afganistanu, Cipru in Bosni, pač pa zato, ker je govorila o vseh radostih in slabostih tovrstnega »avanturizma«, in to brez dlake na jeziku. Od odločitve, slovesa, vzdrževanja stikov z družinskimi člani, sodelovanja z vojaki iz drugih držav do osebne in bojne opreme, predvsem pa o nevarnostih, ki prežijo nanje. Pri tem je najnevarnejša rutina, je dejala majorja.

Lokalno prebivalstvo jih sprejema z različnimi občutki. V Afganistanu so jih menda veseli, saj je zdaj tam po desetletju vojne končno mir. Slovenci v Bosni so očitno prave zvezde, saj obvladajo jezik

pa še cirilica jim ne dela težav v nasprotju z drugimi člani misije, ki jim je vse skupaj tuje. No, gostje so se tudi pohvalili. Pravijo, da so cenjeni in da slovenski vojaki nasploh dobivajo najboljše ocene.

Da jih pa vleče tudi domov. Če si prebrisan, se, takoj ko prideš v misijo, prijaviš za dopust prav med božično-novoletnimi prazniki in ne šele decembra, ko se tudi drugi spomnijo, da bi bilo lepo biti z družinami. Dopusta pač ni veliko, dva dneva in pol na mesec. Če so razdalje velike, pa ga sploh ni. Koliko več dobijo za tovrstno odsotnost iz Slovenije in za tveganja, ki so jim izpostavljeni, sicer nismo izvedeli, a bi me zanimalo. Kot tudi kaj več o specifičnosti žensk v tovrstnih misijah. Ampak voditelj je uglajen mož in je tovrstne malenkosti pustil ob strani. **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Ti dnevi so takšni, da bi najraje ostali v svoji školjki. No, to ne bo nič napačnega, če se boste potrudili, da boste pred tem naredili vse najnujnejše za umik. Kmalu se boste potrudili premagati svoje strahove. Uživate.

Bik
21.4.-21.5.

Bi si želeli, da bi se stvari rahlo umirile? Ne bo težav, če boste vložili svoj trud v pravo stvar. V soboto se ne boste počutili ravno pravične, ko boste nekemu povedali, kar mu gre, vendar res ne boste mogli drugače.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Zdravje vam ne bo nagajalo, razen morda kakšnega prehlada. V petek bo dan predvsem za različna vprašanja, ki vam jih bodo postavljali. Zase pa ne boste izvedeli nič pametnega. Ne bodite slabe volje.

Rak
22.6.-21.7.

Ladja se močno nagiba in grozi, da boste vsi skupaj popadali z nje. Nekaj boste morali storiti, da se bo vaša interesna skupina obdržala na nivoju. Konec tedna morate nekaj vložiti vase in poskrbeti za svoje moči.

Lev
22.7.-21.8.

Da bi ugotovili, kaj se dogaja, se boste morali dobro potruditi in vse natančno premisliti. Na površje bodo priplavale zanimive stvari. Kmalu boste lahko naredili vse nujno potrebno za življenje na svojem.

Devica
22.8.-21.9.

Te dni boste neutrudno delali in naredili veliko tega, kar ste si zadali. Denarnih težav ne bo, čeprav se vam bo zdelo, da bi lahko zaslužili več. Veliko se bo dalo narediti tudi za to, če boste le pripravljeni na nekoliko ostrejša pogajanja.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Zaradi denarja se svet vrti, vsaj tako se zdi. Ne le da razmišljate kot pohlepna oseba, pač pa kot izjemno pohlepna. Malo umirite svojo strast po denarju in pomislite na vse, kar je potrebno. Sonce vas bo poživilo.

Škorpion
23.10.-21.11.

Regeneracija in vnovično rojstvo bodo ključne teme v začetku vašega novega obdobja. Z veseljem boste opazovali, kako dobro ste začeli funkcionirati. Nekaj dodatne pozornosti bodo potrebovali vaši domači.

Strelec
22.11.-20.12.

Čisto nič ni narobe, če ste nekoliko slabše razpoloženi. Delo, ki ga opravljate, res ni najbolj prijetno, je pa dovolj za preživetje. Konec tedna vam bodo zrasla krila in se boste imeli prav lepo.

Kozorog
21.12.-19.1.

Odločitev, ki ste jo sprejeli, je ena takšnih, kakršnih bi morali sprejeti še več, da bi se vaše življenje normaliziralo. Kmalu se bo zgodilo prav to, kar pričakujete, in si boste lahko oddahnili ter se pripravili za naprej.

Vodnar
20.1.-18.2.

Pomisleki, ki se vam porajajo ob delu, ki vam ga ponujajo, niso neumestni. Dobro preverite, ali vas res nočejo vleci za nos. Še prekmalu se vam bo vse zdelo močno sumljivo. Toda nič takega se ne bo zgodilo, česar ne bi dovolili.

Ribi
19.2.-20.3.

Plavate v motnih vodah in nekateri, ki vas spremljajo, so podobni morskim psom. Bodite previdni, pa boste imeli srečo še naprej. V petek boste, obdani s prijatelji, veselo spremljali svoj uspeh v teh vodah.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

103.4 MHz

107.4 MHz

RadioDur

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

› **30.1.1785** je Jožef II., sin in naslednik Marije Terezije, izdal ukaz, s katerim je dovolil, da lahko v vsakem kraju ostane ena cerkev.

› **30.1.1882** se je rodil štirikratni predsednik ZDA Franklin Delano Roosevelt.

› **30.1.1899** se je na Konjskem pri Sevnici rodil slovenski teolog in pisatelj, protikomunist France Blatnik. V ZDA je objavil publikacijo Kako sem pripravljaval atentat na Tita.

› **31.1.1808** je Dubrovnik uradno nehal obstajati kot samostojna država.

› **31.1.1881** se je v Ljubljani rodil slovenski politik, gospodarstvenik in publicist Anton Kristan. V prvi slovenski Narodni vladi leta 1918 je bil zadolžen za socialo.

› **31.1.1884** se je rodil prvi predsednik ZR Nemčije Theodor Heuss. Rekel je: »Kdor govori po resnici, si lahko privoščiti slab spomin.«

› **1.2.1820** je začelo v Ljubljani delovati vodstvo ubožnega inštituta.

› **1.2.1919** je srbski general Smiljančić prevzel popolno poveljstvo nad vsemi slovenskimi polki in drugimi enotami, ki so se v Sloveniji izoblikovali po razpadu Avstro-Ogrske.

› **1.2.1952** so v slovenskih šolah prepovedali verouk.

› **1.2.1953** je morje na Nizozemskem predrlo na stotine jezov in vzelo 1.835 življenj.

› **2.2.1711** se je rodil avstrijski državnik Wenzel Anton Kaunitz, ki je skoraj štiri desetletja vodil zunanjo politiko cesarice Marije Terezije in njenih naslednikov. Cesarica je vedno zabičevala Kaunitzu, da razuzdani oficirji ne smejo napredovati v višji čin. Kaunitz ji je nekoč odgovoril: »Če bi tako mislil tudi vaš oče, bi bil jaz še vedno podporočnik.«

› **2.2.1920** je v Trstu začelo izhajati Delo, slovensko glasilo Italijanske socialistične stranke. V letih 1930–1935 je bilo Delo skupno glasilo Komunističnih strank Italije in Jugoslavije.

› **3.2.1758** se je v Ljubljani rodil pesnik, slovničar, novičar in šolnik Valentin Vodnik.

› **3.2.1904** je irski voditelj Redmond zahteval samoupravo za Irsko.

› **4.2.1864** je bila v Ljubljani ustanovljena Slovenska matica.

› **4.2.1908** se je v Trstu rodil organizator odpora proti fašizmu Ferdo Bidovec. Obsojili so ga na smrt in ga 6. septembra 1930 ustrelili v Bazovici.

› **4.2.1915** so v Sarajevu ustrelili Gavrila Principa in kolege, ki so mu pomagali pri atentatu na avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda.

› **5.2.1626** se je rodila francoska pisateljica Marie Marquise de Sevigne s pravim imenom de Rebutin-Chantal. Neko pet strani dolgo pismo je končala takole: »Prosim, da mi oprostite, ker Vam pišem tako na dolgo. Če bi imela več

POGLED NAZAJ (OD 30. 1. DO 6. 2.)

Rihard Dolenc

Še pred nedavnim so ob slovenskih cestah rasli nasadi jabolk ali hrušk. Sajenje je organiziral slovenski sadjar, vinogradnik in šolnik Rihard Dolenc, ki se je rodil **31. januarja 1849** v Podnanosu pri Ajdovščini.

Leta 1873 je končal višjo sadjarsko in vinarsko šolo v Klosterneuburgu ter postal ravnatelj novoustanovljene sadjarske in vinarske šole na Slapu blizu Vipave. Leta 1886 je šolo preselil na Grm v Novem mestu in jo vodil do leta 1907. Med drugim je prirejal tečaje, vodil obnovo vinogradov na Vipavskem, Dolenjskem in v Beli krajini. Organiziral je drevesnice in trsnice ter sajenje obcestnih nasadov jablan in hrušk. Izumil je poseben tip sadne sušilnice. Izdal je knjigi Sadjarstvo ali ovočar-

stvo in Nauk, kako zasajati vinograde z ameriškimi trtami; objavljaj je strokovne članke iz vseh kmetijskih panog in politične prispevke. Umrli 5. februarja 1919 v Novem mestu.

Eremitaž

V St. Peterburgu so **5. februarja 1852** slovesno odprli Eremitaž, ki je kmalu postal eden največjih in najbogatejših svetovnih muzejev.

Eremitaž je beseda francoskega izvora, pomeni pa puščavnikovo bivališče, odmaknjen samostan in tudi samotno hišico ali gradič. Takšen naziv je dala svoji zbirki 225 slik v Zimskem dvorcu v Sankt Peterburgu leta 1764 ruska carica Katarina Velika. V Berlinu je namreč kupila veliko slik, in to predvsem slike holandskih in flamskih mojstrov.

Nasledniki Katarine Velike so zbirko povečevali. Umetniške zbirke so večale njihov

ugled, zato jih je car Nikolaj I. odprl za javnost. Po oktobrski revoluciji je kompleks Zimskega dvorca postal muzej, zbirke pa so dopolnjevali. Sedaj so zaokrožene zbirke enega najbogatejših muzejev na svetu v zgradbah Malega Eremitaža, Starega Eremitaža, Eremitažnega gledališča in Novega Eremitaža. Stavbe so povezane v arhitektonsko celoto.

V Eremitažu so čudovita dela starih slikarjev, ena najbogatejših zbirk slik Rambrandta in Rubensa. V muzeju je bogata numizmatična zbirka in najpopolnejša ter najbogatejša zbirka del iz predzgodovinske dobe, ki so jih našli v vzhodni Evropi in nekdanji Sovjetski zvezi. Vsako leto si te zbirke ogleda več kot milijon obiskovalcev.

Orjuna

Udarne organizacija jugoslovanskega unitarističnega meščanstva Orjuna je zelo intenzivirala svoje delovanje v Sloveniji. Na oblastni skupščini **2. februarja 1924** v Celju je njen šef za Slovenijo inž. Marko Kranjc zatrnil, da »aksijske čete pri Orjuni niso le za parado, ampak da bodo šle takrat, ko pride čas, tudi preko meje reševati naše brate«.

Nekaj dni pozneje, 24. februarja, je v komunikeju Orjuna rečeno, da Orjuna pozdravlja vsa prizadevanja, da bi se odpravila korupcija in plemenska politika. Sredi aprila pa je Orjuna čisto odkrito napovedala boj komunistom: »Mi smo in ostanemo načelni nasprotniki komunizma in marksizma ... Naš namen je prežeti vsakega delavca z idejami programa jugoslovanskega nacionalizma, ki vsebuje tudi rešitev socialnega problema ...« Ob dejanskih nasilnih oboroženih nastopih Orjuna na Hrvaškem in tudi v Sloveniji se ni obetalo nič dobrega.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali karšno koli drugo prepričanje.

št. 3/10

Pozabljeni raziskovalci (1)

Veseli me, da mi je Pavel Ferluga izrazil priznanje za članek o Knežjem kamnu (Demokracija, št. 3, 2006). Pri tem pa se mu zdi čudno, zakaj v njem ni omenjen tudi Franc Jeza, ki da je še najgloblje posegal v problematiko Karantanije in njenega državotvornega ustroja. Omenjen pa je Boris Pahor ... Naj pojasnim. Iz naslova in vsebine mojega članka je razvidno, da v njem ni obravnavana Karantanija kot takšna, temveč v prvi vrsti vprašanje pripadnosti Knežjega kamna kot enega izmed simbolov zgodovinske državnosti Slovencev. Pod Jugoslavijo so jo morali povsem zatajiti, zato sem tudi omenil Edvarda Kardelja, ki je, očitno po tihih navodilih iz Beograda, v uvodu k drugih izdaji »svoje« knjige o slovenskem narodnem vprašanju (v resnici jo je napisal Dragotin Gustinčič) napovedoval Slovincem, da bo narod, ki je nastal s kapitalizmom, v socialističnem družbenem razvoju stopoma izgubil. Takemu gledanju, ki je bilo preračunano na ustvarjanje malodušja med zavednimi Slovenci, se je ostro in javno uprl prav Boris Pahor. Odkritja Franca Jeze o Karantaniji in še na drugih poljih spadajo po mojem mnenju v posebno poglavje. Mogoče bi se mu posvetil prav Pavel Ferluga, čigar članki so bili doslej raztreseni po mnogih glasilih. Jaz sam bom pri tem prav rad sodeloval.

Joško Šavli, Gorica

št. 4/66

Uspel mu je veliki met (1)

Na podlagi 42. člena Zakona o medijih prosimo za objavo odgovora na članek z naslovom »Uspel mu je veliki met« avtorja V.K., ki je bil objavljen v tedniku Demokracija 26. januarja 2006 na strani 66.

Trditev »... vmes mu je že spodletel poskus v Luki Koper in Adrii Airways« je netočna, saj se predsednik uprave Intereurope, d. d., mag. Andrej Lovšin ni nikoli prijavil na javni razpis za člana uprave v Adrii Airways.

Tudi trditev »... v Portorožu je prijavil celo stalno prebivališče« je zavajajoča. Mag. Andrej Lovšin ni samo prijavil stalnega prebivališča v Portorožu, ampak dejansko že od 5. novembra 2004 stanuje v Portorožu.

Navedba »Delno je vtis pokvaril že naslednji dan, ko si je omislil lastnega šoferja in službeni avtomobil« je neresnična. Predsednik uprave mag. Andrej Lovšin ne razpolaga z lastnim šoferjem in službenim avtomobilom za zasebne namene. Tako ga šofer, ki je zaposlen pri Intereuropi in poleg mag. Lovšina vozi na službene poti tudi druge zaposlene v podjetju, odpelje v službo v Koper ali pa na katero koli drugo lokacijo po Sloveniji ali v tujini. Prav tako mag. Lovšin ni upravičen do izplačila stroškov za prihod in odhod z dela.

Mag. Damjana Jerman,
Intereuropa, d. d., Služba za
marketing in odnose z javnostmi

Pošiljanje slovenskih vojakov v Irak

V oddaji Pod žarometom 17. januarja letos se je g. Rop vehementno zaklinjal – govor je bil o stikih z Danci –, da je bil vseskozi proti pošiljanju naših vojakov v Irak in da je od vsega začetka zatrjeval, da njegova vlada tega ne bo storila. Zanima me, komu so veljala ta zagotovila. Sogovornikom najbrž ne, ker bi v tem primeru dogovar-

janje prekinil, slovenskim volivcem tudi ne, saj je šlo za pogajanje in dopise, ki so zaupne narave.

V diplomaciji in v vojaških mednarodnih stikih se nobeno dogovarjanje ali pogajanje ne zgodi priložnostno ali naključno. Vse je skrbno pripravljeno, ima določen cilj in zahteva realno obravnavo. Gospod Rop nas skuša zdaj prepričati, da je šlo za pogovore kar tako, kot na primer v debatnem klubu, ki jih ni jemati resno, in so le ena od nepomembnih igrice v mednarodnih odnosih.

Mnogo naših volivcev res bremeni naivnost, vseh pa vendarle ne. Na to naj pomisli gospod Rop!

Stana Muren, Ljubljana

Menjava dlake na jeziku

Mimogrede slišim v poročilih, kako nekdanji naslednici KP LDS in SD nasprotujeta napotitvi štirih prostovoljcev v Irak. Kakšna sprememba, kako so postali ljudomili! Spominjam se še, kako so naše brate, prijatelje in može pošiljali služiti (pa ne prostovoljno) v najnevarnejše kraje v FLRJ, medtem ko so drugi, ki so imeli razna znanstva ali pa so bili očetje borci, služili vojaščino v slovenskih mestih ali pa je sploh niso služili. Borec je bil tedaj le tisti, ki je delal organizirano pod taktirko KP. Tako nekateri partizani nikoli niso imeli dvojnih let ne borčevske pokojnine – med temi je bil tudi moj oče.

Kadar smo se pripravljali na praznovanje velike noči ali je bila v župniji birma, so ti ljudomili predstavniki vojnih odsekov poslali pozive za orožne vaje. Marsikdo pozna Bloke po orožnih vajah! Tako kot Ovid v Pontu so naši moški zmrzovali na Blokah.

Ljudomilima strankama LDS in DS predlagam, naj zaženet vik in krik, ko se ekspedicija odpravlja na Himalajo – tudi tam je,

kot smo videli, presneto nevarno. In ko hočejo iskalki boga v Indijo, zaženite hrup, kajti tudi Sikhi tam včasih razgrajajo. Na Tajskem so cunami, na Nizozemskem pa je vse dovoljeno in tako lahko pride še več aidsa v deželo Kranjsko ...

Marica Marolt, Bloke

Kričaci proti reformam

Gospodje, udobno ufoteljeni sindikalisti, kot so Semolič, Rebolj in drugi, nasprotujejo reformam, tudi enotni davčni stopnji in s tem zlonamerno zavajajo, begajo in strašijo ljudi. Ne dovoljujem jim, da to počno tudi v mojem imenu! Natolcujejo o pogajanjih, pri tem pa zviška postavljajo ultimati, zaradi česar seveda ne žanjejo simpatij med ljudmi.

Če želimo iz zaostalosti, siromaštva in neenakih možnosti, v katere so nas v dvanajstih letih vladanja pahnili »tranzitorji« in razni sanatorji v času »prihvatizacije«, so reforme več kot nujne! Izpeljali jih bodo mladi, izobraženi, sposobni in pošteni ekonomisti, v katere verjamem, ker vem, da nesebično želijo blaginjo za vse ljudi in ne le za privilegirance.

Iz zlobe, jeze in ŽELJE obdržati osebne privilegije kričijo zdaj proti reformam, pri tem pa jim je za delavce in male ljudi figo mar. To so dokazali s svojim molkom in podporo, s katero je prejšnja oblast lahko uzakonila minimalne plače. Niti pisnili niso, ko so se načrtno uničevali stebri slovenskega gospodarstva in je bilo izgubljenih na tisoče delovnih mest. Bili so tihi, ko so se iz uspešnih slovenskih podjetij ustanovljale obvodne firme, dokler niso matična podjetja postala le lupina z dolgovi in stroški, medtem ko so novonastale zasebne firme poslovale z dobičkom in brez stroškov. Jezik za zobmi so držali ▶

▶ tudi takrat, ko je na račun vseh nas nastajala kasta bogatašev. Zaradi teh je bilo prav tako na tisoče ljudi pahnjениh v revščino.

Ne bojujete se torej za majhne ljudi, gospodje sindikalisti, temveč ZASE, ker se bojite, da bi se tudi vsem vam lahko zamajal foteljček, saj dobro veste, da vam z vašim znanjem, sposobnostjo in starostjo nikoli ne bi uspelo na trgu delovne sile.

Mihaela Afner, Celje

Spoštovanemu fotografu g. Juretu Erženu

V roke mi je prišla novoletna Sobotna priloga Dela. Pred sabo imam odprto 8. in 9. stran, kjer ste hoteli s fotografijami prikazati leto sproščene življenja v Sloveniji (pod novo oblastjo). Priznam, da me ogorčenost ne mine. Skušala sem jo opazovati in komentirati z različnih vidikov, a me pograbi jeza zaradi fotografije zgoraj levo, kjer predsednik vlade gospod Janez Janša kuka skozi kolone na mostu, in spomnila sem se, da je bila že objavljena. Že takrat se mi je zdela skrajno neprimerna in za predsednika žaljiva. Kako tendenciozno: »POZOR« in »ZADNJE OPOZORILO!« Pred Janšo nas opozarjate? Pred njim, ki je zaslužen, da končno živimo bolj sproščeno življenje? Menim, da bi bilo bolj umestno, če bi opozorilo napisali pred osebo levo spodaj. In potem osrednja fotografija – le kje ste jo našli, je mar fotomontaža? Spominja me na Rdeči trg. Ste hoteli primerjati ruske komunistične oblasti z našimi osamosvojitelji? Je bilo treba Janševo glavo razpolovi-

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

ti? Zavedajte se, da s takimi triki dosegate prav nasprotni učinek in bo Delo še kdo odpovedal. Kaj pa sindikalni protest? In jugoslovanska trobojnica? Mar hočete povedati, da nam je bilo pod to zastavo bolje? Zakaj smo le bežali od nje!?

Spodaj desno pa dr. Rupel in zraven WC za moške. Menim, da bi v njem morali vi razmišljati o tem darilu državljanom za novo leto ...

M. Oblesčak, Nova Gorica

Spoštujmo svoje korenine

Težko je vselej molče spremljati dogajanje v državnem zboru. Včasih se mi zdi vse prav po balkansko, saj je obnašanje nekaterih še vedno komunistično agresivno. Predsednik državnega zbora France Cukjati bi moral nekatere poslance opozicije naslavljati s tovariši in ne z gospodi. Cerkev je zanje še vedno sovražnik, in če bi vlada vsem tem ljudem še vedno popuščala, gremo lahko nazaj v stare čase in adijo Evropa. Ne vem, kaj se bo moralo še zgoditi, da bi se Slovenci streznili, saj moramo skrbeti za to, da se bomo gospodarsko razvijali, pa tudi turizma ne gre zanemarjati. Gospod Damjan bo moral organizirati gospodarstvenike in odločno na-

stopiti proti tistim, ki so se že tolikokrat izkazali za nesposobne, saj sicer njihove ideje ne bi propadle.

Vsaka država in narod sta prepoznavna po svoji verski in kulturni pripadnosti. Spoštujejo svoje korenine, svoje praznike in ponosni so na to. Samo naš narod je nekaj posebnega. Opozicija nadaljuje s svojo nestrpnostjo proti vrednotam človeštva in zdi se mi, da bi še nedelje najraje zbrisali s koledarja, vendar nimajo pravice napadati več kot dvatisočletnih korenin naše kulture, ki se nam je ni treba sramovati.

Marica Kumpuš, Črneče

Položnice in oderuške obresti

»Že dolgo nisi nakazal« jurja,« me je opozorila žena ob prispetju neizpolnjene položnice za Unicef. »Draga, to za naju ni več jurja, temveč je na primer prek NLB že kar 1.410 SIT, prek NKBM 1.300 in prek Pošte (PBS) od 16. t. m. že 1.230 sit.« Sicer pa menim, da bi položnice z nakazili v humanitarne namene morale biti plačljive brez provizije!

Pa ne gre samo za položnice v ta namen, ampak na sploh za vse mesečno izstavljene račune prek položnic, ki jih državljanji na podeželju drugače (prek internih blagajn) ne moremo poravnati,

velja da so provizije za te usluge že prav oderuške. Za podkrepitev tega »izraza« oziroma dejstva, da se v večini krajev v Sloveniji ni mogoče izogniti dodatnim stroškom v korist bank, štejem še položnice za telefon, kabelsko in tudi RTV-naročnino, za revije in knjige, razne davke, kazni in trošarine pa še kaj se najde.

Ko je sedaj tudi Pošta morala slediti kartelnemu dogovoru naših bank po še večjem zaslužku na račun »prisiljenih komitentov«, nemočnih državljanov, in ko je to negotovinsko posredništvo izgubilo že vsak obzir, sem se hotel osebno prepričati, kje na Ptuj (menda je podobno tudi v drugih krajih) je še sploh mogoče prek položnic plačati le toliko, kolikor je znesek na položnici. Z dvema položnicama (dve plačilni mesti) sem se najprej napotil v Elesovo hišo in takoj »zaslužil« glede na navedene provizije od 820 do 460 sit (mimogrede, s tem denarjem večina Slovencev preživi dan, saj že toplo malico dobimo za 600 sit!). Pri naslednji položnici za vodo in kanalščino sem na blagajni Komunale »zaslužil« še dodatnih 410 oziroma 230 sit in prav toliko na blagajni za plačilo odvoza smeti. Uspeha sem se nadejal tudi pri plačevanju telefona, pa sem bil ob pojasnilu blagajničarke v trgovini Telekomu razočaran. Kot mi je pojasnila, teh uslug od lanskega marca ne delajo. Razumel sem, saj je Telekom še vedno državen, tako kot so državne banke, ki so to prepoved dosegle. Iz tega torej sledi, da kmalu niti pri Elesovi državni blagajni ne bo več mogoče »zaslužiti«. Z malo upanja sem še kot zadnje s položnico v roki pokukal v pisarno kabelske tele-

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

vizije in ugotovil, da niti nimajo stalne (uradne) blagajne.

Morda bo kdo od prizadetih ugovarjal, češ da to ne ustreza resnici! V mislih imam namreč izgovor, »saj se trudimo in ponujamo cenejšo različico prek naj sodobnejših elektronskih pripomočkov«. Že že, toda koliko je občanov oziroma državljanov, ki so za tovrstne transakcije usposobljeni in te naprave sploh imajo? Večinoma so to premožnejši ljudje, ki so jim tudi »oderuške provizije« zanemarljive. Sliši pa se tudi, da omenjeni »bančni kartel« razmišlja o proviziji za uporabo bančnih avtomatov!? Njihovo pojasnilo, da se samo približujemo najrazvitejšim državam, pa ob naših plačah ni resno.

Ko že uporabljam »grde besede«, si upam reči, da bi za to opravilo – pa ne mislim samo fizičnega dela, s položnicami in denarjem (računalniško knjiženje) – bilo dovolj okoli 10 odstotkov od že omenjenih oderuških provizij, torej samo 23 do 41 sit za posamezno položnico. Razumeti je treba vendar, da število položnic ni zanemarljivo in da to število še narašča, saj bomo kmalu prek položnic plačevali tudi uporabo avtocest!

Rajko Topolovec, Ptuj

Samomor zaradi službe!?

V tisku smo lahko pred časom brali članek s takšnim naslovom. Žal nanj nisem zasledil nobenega odmeva. V njem ga. Lučka Boehm iz ZSSS opozarja, da ljudje zaradi nasilja na delovnem mestu celo umirajo. To se dogaja tudi pri nas. Nasilneži žrtev tako ustrahujejo, da ta ne vidi več izhoda in naredi samomor. V naši družbi ljudje še vedno mislijo, da je nasilje na delovnem mestu problem posameznika, ki je po njihovo brez hrbtenice, ker se ne zna braniti, in da drugih ne zadeva. Nekateri se izživljajo nad sodelavci, za žrtev si izberejo nekoga, ki tako ali drugače izstopa. V Sloveniji je nasilje na delovnem mestu še izredno sveža tema, tudi sodne prakse ni na tem področju. Nasilje je skrito pod preprogo. Ljudje pri nas še ne iščejo pomoči, ker jim je nerodno in mislijo, da so sami krivi. V tujini je ta problematika resneje obravna-

vana. Za nasilje na delovnem mestu uporabljajo izraza »mobbing« ali »bullying«, kar pomeni šikaniranje in ustrahovanje. Kot narod doslej sploh nismo bili pozorni na ta pojav. Na evropski ravni pripravljajo nov sporazum o preprečevanju mobbinga. Naš zakon o delovnih razmerjih nasilja na delovnem mestu ne sankcionira, žrtev da lahko le odpoved. Zakon sankcionira le spolno nadlegovanje in ne podpira akcije za preprečevanje večine oblik »mobbinga«, kot to zahteva evropska zakonodajna listina. Ljudje diskriminirajo in so nasilni zato, ker se jim to splača, za svoje vedenje so namreč nagrajeni, saj si izboljšajo položaj, med drugim ugotavlja Boehmova. Vodstvo je na strani nasilnika, vodje držijo skupaj in žrtvi ne verjamejo. Za tovrstno nasilje naša družba šele postaja občutljiva, zato mnogi menijo, da ni razloga za vmešavanje zunanjih ustanov. Na koncu se upravičeno sprašuje, kdaj bo tako nasilno vedenje stigmatizirano. Na spletu sem prebral »Kadrovske informacije–Vlada RS« oz. prispevek mag. Pavle Mlinarič »Mobbing-pojav, ki povzroča škodo delodajalcu in delavcu«, kjer se med drugim sprašuje: »Je mobbing kuga sodobnega časa?« Pojasnjuje, da je mobbing umetna beseda, ki pomeni šikanirati, napadati, tiranizirati. Mednarodni strokovnjaki so našli 45 vrst nasilnega vedenja. S tem pojavom se ukvarjajo številni psihologi in sociologi, nanj pa se je odzvala tudi pravna znanost. Dalje navaja, da evropski parlament poziva vse države članice, da preverijo svojo zakonodajo in jo po potrebi dopolnijo ter preverijo opredelitev mobbinga in ga enotno opredelijo. Ugotavlja tudi, da je to področje pri nas zakonsko slabo urejeno in ni sodne prakse, čeprav v EU že obstaja obširna sodna praksa, kjer so žrtve dobile tudi visoke odškodnine. O mobbingu lahko preberemo tudi v sklepih državnega sveta 19. 10. 2005, kjer so svetniki med drugim namenili posebno pozornost »Poročilu varuha človekovih pravic 2004« in opozorili na navzočnost vedno hujših psihičnih pritiskov na delovnih mestih ter podprli varuha v njegovih prizadevanjih. Nedavno je bila objavljena tudi

Pokončnost!

Marija Vodišek

Ko ne najdejo drugega izgovora, se sklicujejo na pokončnost, le malokdaj pa na načelnost. Pokončnost ne potrebuje kakšne posebne razlage, razume se, da hočejo dandanes vsi biti »pokončni«. Le to pozablajo, da so tudi opice pokončne, še posebno kadar se hranijo in spretno lupijo banane. Ampak tukaj naj bi se podobnost med človeško in opičjo »pokončnostjo« nehala. Opice, tudi če bi bile lahko načelne, nam tega ne bi znale povedati z besedami. Govorica je dana samo človeku! Od kdaj točno, vse številne raziskave še niso dokazale. Verjetno pa je laž tako stara kot človeška govorica. Ta čas je v Sloveniji najbolj otipljiva in prozorna laž, ki jo že tedne dolgo z denarjem vseh zavarovancev propagira in po potrebi spreminja, zavarovalnica skoraj večine Slovencev, slavna Vzajemna. Enkrat smo zavarovanci, drugič smo zavarovalci. Verjetno so »zavarovalci« tisti izbranci, ki bodo dobili »delničke«, veliki kup pa bo ostal. Kje in komu, pa se ve, čeprav je to denar zavarovancev, ne »zavarovalcev«! Kdo nas bo rešil teh tajkunov? Lažejo, no, da se lepše sliši, sprenevedajo pa se tudi v najvišjih svetovnih vrhovih, to je v OZN in njenih številnih skorumpiranih institucijah. Dokaz za to je svetovna kriza, ki traja že predolgo na vseh področjih, kjer bi morali biti ZN najbolj dejavni in učinkoviti! Da ne gremo predaleč, se spomnimo samo razpada Jugoslavije, kjer so ZN cincali in s svojimi »mirovničnimi četami« naredili več škode kot koristi. Da se je stanje razrešilo, je moral udariti NATO. Danes pa je tu Iran, ki s pomočjo Rusije, Kitajske in jedrske energije izigrava ves svet. Iran računa na široko podporo nevrščenih držav, sicer članic raznih institucij OZN, ki nasprotujejo petim jedrskim velesilam, češ da mižijo glede indijskih, pakistanskih in izraelskih jedrskih raket. Razlog za strah in negotovost pred iranskim jedrskim programom pa temelji v dejstvu, da nihče ne ve točno, kako daleč so ga že razvili. V dnevniku Le Monde 18. januarja 2006 je zanimiv članek z naslovom Novi privrženci demokracije, v katerem med drugim piše: »Busheva promocija demokracije je rodila nekatere nepričakovane goreče privržence. Eden takih je nekdanja desna roka Hafeza al-Asada Abdel Halim Kadam, ki je trideset let zvesto služil sirskeemu diktatorju in pomagal na oblast njegovemu sinu. Obtožen veleizdajstva je pobegnil v Francijo, tam pa obdolžil sodelovanja pri umoru libanonskega premiera Rafica Haririja sedanjega sirskega predsednika Baharja al Asada. Bo to zadostovalo pri iskanju pravih krivcev? V istem članku je slikovito opisano, kako se nekdanji komunistični kadri v osrednji in vzhodni Evropi po hitrem postopku spreobračajo v vnete socialdemokrate ali meščanske stranke. Hkrati pa poteka zakulisna igra skesanih avtokratov, ki s prevarami in navideznim spoštovanjem programov poskušajo sebi prilagajati pravila igre EU. Vendar je vključitev teh držav v EU in NATO, če drugega ne, poroštvo, da vrnitve v stare totalitarne čase ni. Je kakšna razlika med našimi skesanimi, »frišnimi« socialnimi demokrati in tistimi iz drugih vzhodnih držav?

ugotovitev dr. Huga Zagorška z ekonomske fakultete v Ljubljani, ki je lani na študijskih dnevih kadrovskega menedžerjev med drugimi značilnostmi slovenske delovne kulture poudaril majhno humanost in to, da prevladujejo osebni interesi in materializem

nad nesebičnostjo in prijaznostjo do sočloveka, kot so pokazale raziskave! Menim torej, da je »samomor zaradi službe« tudi v Sloveniji že zadosti aktualen in odprt problem za civilno družbo, stroko in politiko.

Franc Mihič, Ribnica

Politični semafor

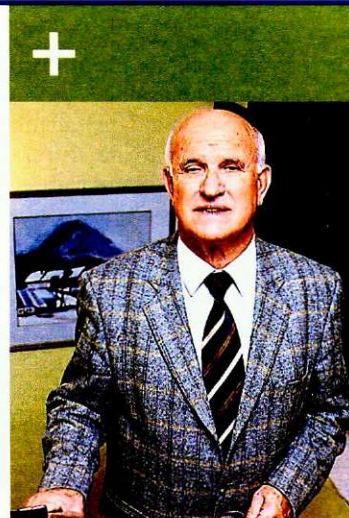
Nova Jelinčičeva provokacija?

Poslanec SNS Zmago Jelinčič Plemeniti znova buri duhove, tokrat s podporo predsedniku uprave Vzajemne Marku Jakliču. Omejena poteza glede na Jelinčičevo burno politično preteklost ne preseneča; očitno je presodil, da s svojo »alternativno« držo v zadevi Vzajemna pridobi kakšno politično točko, kar bi mu pred lokalnimi volitvami prišlo prav. Mogoče pa želi s tem pokazati, da vendarle ni podpornik vladnih strank.

Po Fajsovi še Koprol

Po razrešitvi Mateje Tamare Fajs se od svoje funkcije posavlja tudi državni sekretar za evropske zadeve Marcel Koprol, ki naj bi bil sam zaprosil za razrešitev. Kljub uradni razlagi, da je končal projekt, za katerega je bil zadolžen, se širijo govorice o spolnem nadlegovanju uslužbenk, ki so doslej delale z njim. Ker pa v zvezi s tem ni bila vložena nobena kazenska ovadba, nekateri namigujejo, da je razlog za razrešitev ne preveč uspešno vodenje priprav na predsedovanje EU.

Znova na RTV

Nekdanji generalni direktor RTV Slovenija dr. Janez Jerovšek se vrača na »kraj zločina«, saj je bil nedavno s strani vlade imenovan v nadzorni svet omenjene ustanove, na ustanovni seji pa je bil izvoljen za njegovega predsednika. Njegova izvolitev je bila pričakovana, saj dr. Jerovšek dobro pozna razmere na RTV in je spremljal dogajanje tudi po odhodu z mesta generalnega direktorja. Dela bo imel veliko, kajti finančno stanje nacionalne RTV je vse prej kot bleščeče.

Prevzel je težko breme

Programski svet RTV Slovenija je dobil novega predsednika – to je postal zgodovinar dr. Stane Granda, raziskovalec na Inštitutu dr. Milka Kosa pri Znanstveno-raziskovalnem centru SAZU ter izredni profesor na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. V programski svet je bil imenovan na predlog Zavoda za oživitve civilne družbe, z izvolitvijo za predsednika pa bo nasledil »politkomisarja« Janeza Kocijančiča. V nasprotju s svojim predhodnikom ni bil nikoli politični funkcionar, prav tako ni član politične stranke, čeprav nikoli ni skrival svoje nazorske usmeritve – zase pravi, da je krščanski socialist, vendar ne Kocbekovega ali Grmičevega tipa. Zagotovo pa je z izvolitvijo za predsednika programskega sveta prevzel nase težko breme, saj utegne v prihodnosti postati glavni grešni kozel

za morebitne težave, poleg tega opozicijski LDS in SD v bližnji prihodnosti pričakujeta izpolnitev obljub iz kampanje pred referendumom o RTV, to je nižjo naročnino in boljši program, česar pa ne bo mogoče uresničiti čez noč, saj gre za dolgoročen projekt. G.B.

A hand is shown holding a gift wrapped in pink and white striped paper. The gift is wrapped in a traditional style with a crinkled top and bottom. The background is a vibrant green with a subtle pattern of leaves or petals. The lighting is dramatic, highlighting the textures of the paper and the hand.

Brez slabe vesti.

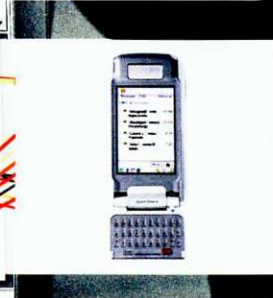
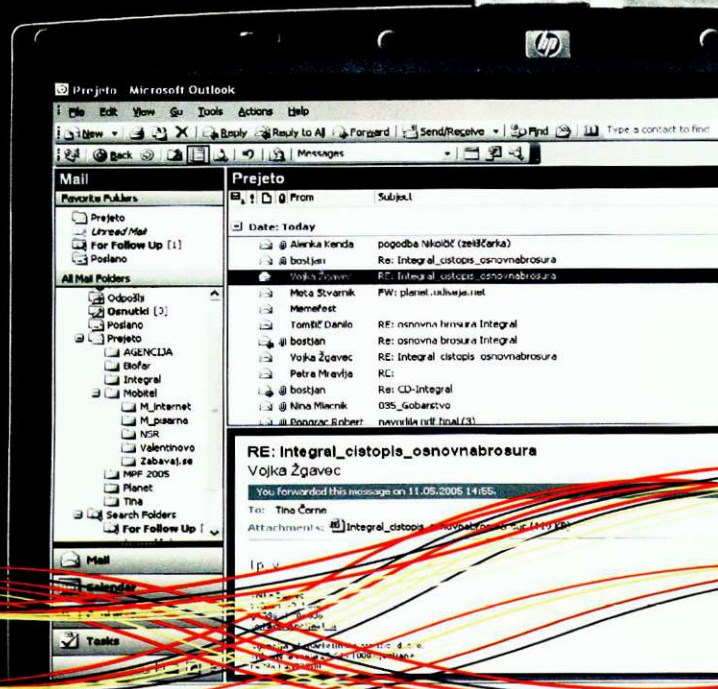
VEŠ o pomorske novice

marja vsak

VEDNO PRISEB(N)I.

Nova storitev Integral vam omogoča, da ste **kjerkoli in kadarkoli seznanjeni s svojo e-pošto in koledarjem**. Vse spremembe v e-poštnem predalu ali koledarju vašega računalnika se namreč **takoj prikažejo na vašem mobilniku/dlančniku – in obratno**, saj se računalnik in mobilna naprava samodejno sinhronizirata. Na zahtevo Integral omogoča tudi prenos, odpiranje in rokovanje z e-pošti pripetimi datotekami.

Namestitev Integrala je **brezplačna** in možna **na več že obstoječih telefonih** iz naše dosedanje ponudbe.

Informacije na brezplačnih številkah:
naročniki Mobitel GSM/UMTS: **031/041/051 700 700**,
Elektronski naslov: **integral@mobitel.si**.

Integral

